

Трудове навчання

«ДЕКОРАТИВНО-УЖИТКОВЕ МИСТЕЦТВО»

Навчальна програма (з варіативними модулями)

для 5-9 класів

**спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів
для розумово відсталих дітей**

Програма розроблена
вчителем трудового навчання
вищої категорії
спеціальної школи –інтернату № 8
Шевченківського району м. Києва
Гаврюш Вікторією Олександрівною

**Київ
2014**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Особлива роль у корекційно-розвивальній роботі з дітьми, що мають порушення розумового розвитку, відводиться трудовому навчанню. Але корекційно-розвивальний ефект можливий лише за умови спеціальної організації трудового навчання, тобто якщо воно є корекційно спрямованим. Максимально можливий розвиток може бути досягнуто тільки при дотриманні ряду умов: застосування адекватної програми і методів навчання, що відповідають реальному віковому періоду і реальним можливостям дітей з вадами розвитку та цілям їх виховання.

Для учнів з відхиленнями в розвитку трудове навчання, як відомо, має первинне значення, оскільки в ході його:

- ✓ відбувається формування пізнавальної діяльності і особи в цілому;
- ✓ підвищується рівень соціальної компетентності;
- ✓ розширюються уявлення про професії;
- ✓ отримуються трудові (професійні) навички, які допоможуть надалі успішно адаптуватися в суспільстві.

В процесі трудового навчання педагогові необхідно враховувати не лише особливості, але і можливості кожного учня. Особливу увагу необхідно приділяти формуванню загальнотрудових умінь у учнів; розвитку особових якостей, які будуть йому потрібні на будь-якому виробництві, у будь-якому колективі.

Зміст програми спрямований на виховання художньої культури школярів, на розвиток їх потенційних можливостей і інтересів до народної творчості, її традицій і спадщини. Залучення дітей і підлітків до навчання народним ремеслам передбачає вирішення проблеми культурної спадкоємності, естетичного, художнього і морального виховання, професійної орієнтації. Різноманітність видів праці забезпечує різнобічну і активну роботу всіх аналізаторів. Тому учням треба дати якомога більшу кількість видів діяльності, щоб сформувати різноплановий досвід.

Існуючі державні програми з трудового навчання для спеціальних (корекційних) шкіл спрямовані на отримання професії випускниками такої школи (столяр, швачка, слюсар). Слід зазначити, що частина дітей, як правило, із складною структурою дефекту, не здатні засвоїти той або інший профіль трудового навчання. Тому, актуальність цієї проблеми і визначила розробку даної Програми, як нового виду трудової діяльності «Декоративно-ужиткове мистецтво», що дозволяє вирішити ряд соціально значимих завдань трудового навчання дитини з особливими потребами.

Метою програми є: створення додаткової форми освіти учнів для подальшої соціалізації в суспільстві, виховання і розвиток особистості, а також створення умов для розвитку творчого потенціалу дітей з відхиленнями в розвитку.

Для створення цих умов потрібне рішення наступних завдань :

- ✓ прищепити любов і повагу до народної творчості;
- ✓ формувати трудові навички і уміння дітей з вадами розумового розвитку;
- ✓ навчити учнів навичкам і прийомам традиційної та художньої обробки матеріалів різних видів;
- ✓ навчити застосовувати отримані знання і уміння на практиці;
- ✓ виховати працьовитість, ощадливість, акуратність в роботі з матеріалами і інструментами;
- ✓ розвинути у учнів навички екологічної культури;
- ✓ розвинути у учнів самостійність, щоб адаптуватися до соціальних умов.

Реалізацію визначених цілей з даного предмету у 5 - 9 класах автором пропонується здійснювати за програмою, яка складається з двох частин – **основної (інваріативної) та варіативної**. Трудове навчання у 5-9 класах базується на **практичній діяльності** учнів. Засвоєння теоретичного матеріалу доцільно проводити під час практичних робіт, не витрачаючи на це окремого навчального часу. Однак, не виключається можливість

проведення уроків засвоєння нових знань, під час яких вчитель може розкрити навчальний матеріал або його окремі частини. Такі уроки у навчальному процесі можуть бути одиничними.

Наведені у програмі вироби (об'єкти праці) є орієнтовними. Вчитель може замінити їх іншими, але у всіх випадках замінені вироби повинні мати достатню кількість вправ для опанування учнями практичними навичками, згідно з темою програми.

При здійсненні відбору **об'єктів праці**, слід дотримуватися основних вимог:

- ✓ високій учбово-виховній значущості об'єктів праці;
- ✓ врахування доступності і посиленості виконання практичних робіт учнями;
- ✓ художньої відповідності об'єктів праці виробам традиційно-прикладних робіт народних промислів.

Лабораторні роботи (визначення властивостей матеріалів: паперу, тканини, пластиліну, тіста тощо) також важливі в роботі з дітьми з вадами розумового розвитку. Вони допомагають розвинути навички самостійної роботи і спостережливості. Перші лабораторні роботи повинні проводитися як роботи-спостереження, в процесі яких поступово накопичується фактичний матеріал. І ще один вид лабораторних робіт - роботи-підтвердження сформульованих педагогом правил, висновків.

Екскурсія як метод навчання отримала досить широке розповсюдження в спеціальній школі. Екскурсії можуть бути загальноосвітньої спрямованості або мати спеціальне учбове призначення. Будь-який вид екскурсії вимагає ретельної організаційної підготовки. В процесі екскурсій діти вчаться спостерігати об'єкти в реальних умовах. Саме тому, в програмі передбачені екскурсії до музеїв, магазинів, училищ, на виставки.

З метою удосконалення загальнотрудових умінь і навичок у 9 класі за програмою передбачені години **практичного повторення** навчального матеріалу. Крім того, бюджет часу на практичне повторення залежно від умов, які складаються у школі (матеріальна база, контингент учнів), може бути використаний як на вивчення тем варіативної частини, так і на повторення та (чи) закріплення раніше вивчених тем.

Наприкінці кожної частини семестру проводиться **підсумкове практичне заняття**, метою якого є підбиття підсумків роботи за певний термін часу. У процесі роботи учні повинні орієнтуватися у завданні, планувати і контролювати правильність виконання. Об'єктом уваги вчителя має бути процес самостійної діяльності учнів, а не лише її результат.

Програмою передбачено **резерв часу**. Цей час використовується вчителем на власний розсуд (ці години можна додавати як до інваріантної складової, так і до варіативної, у повному обсязі чи розподіляти в певній пропорції, використовувати на проведення екскурсій, тематичного оцінювання або ширшого вивчення окремих тем).

Особлива увага звертається на знання і точне дотримання учнями **правил безпечної праці**, виробничої санітарії та особистої гігієни, навчання їх правилам безпечних прийомів роботи, ознайомленню із заходами запобігання травматизму, на уроках систематично вивчаються та повторюються правила безпечного виконання кожної операції.

Програма передбачає спадкоємність в розвитку знань і умінь отриманих раніше як на уроках ручної праці, так і на уроках загальноосвітніх дисциплін (математика, історія, географія, природознавство, малювання).

Програма передбачає також ознайомлення школярів з професіями в різних галузях народного господарства.

Важливою умовою в трудовому навчанні та вихованні учнів є забезпечення принципу наступності за роками навчання, сутність якого полягає у послідовному розширенні та поглибленні знань і практичних навичок.

Програма є навчальною, виховуючою і носить чітко спрямований корекційно-розвиваючий характер:

- ✓ Забезпечити максимально можливу для даної дитини самостійність в побутовому і санітарно - гігієнічному обслуговуванні себе;

- ✓ Виробити позитивне ставлення до посильних видів праці, готовність до допомоги в господарсько-побутовій праці в сім'ї або спеціальній установі, уміння виконувати нескладні види цієї праці;
- ✓ Сформувати звичку і позитивну установку до певного виду праці протягом встановленого часу (2-4 години на день) у спеціальній майстерні, на прищільній ділянці;
- ✓ За індивідуальних можливостей кожного навчити переключатися з виконання однієї знайомої операції на іншу, виконувати декілька взаємозалежних операцій послідовно;
- ✓ Дати можливість учням після закінчення навчання в деякій мірі матеріально забезпечувати себе, жити в колективі, по можливості соціально адаптуватися в суспільстві.

Ефективність програми «Декоративно-прикладне мистецтво» припускає наступне:

- ✓ трудова соціалізація;
- ✓ здійснення вторинної соціалізації груп, виключених з громадського виробництва;
- ✓ самостійне відтворення технологічних і художніх елементів народної культури;
- ✓ забезпечення трудової і культурної інтеграції поколінь в місцевому співтоваристві;
- ✓ реалізація економічної ініціативи будь-якого громадянина в умовах платоспроможного попиту.

Виконання програми в цілому забезпечується високим рівнем підготовки вчителя до уроку, систематичною роботою з методичною літературою, контролем за результатами навчальної діяльності учнів.

Загальний тематичний план

№ п/п	Назви розділів і тем	Кількість годин					Разом годин
	Інваріативна складова	5 клас	6 клас	7 клас	8 клас	9 клас	
1.	Вступ	2	2	2	2	2	10
2.	Розділ 1. Технологія ручної обробки матеріалів	169	166	147	199	204	885
	Тема 1.1. Елементи графічної грамоти	6	6				12
	Тема 1.2 Робота з папером і картоном	24	44	33	34	40	175
	Теоретична основа	2					2
	Технологія виготовлення аплікації з паперу	8					8
	Технологія різання паперу:	8					8
	- Витинанка		18	19			37
	Робота з картоном	6					6
	Технологія виготовлення мозаїки з паперових грудочок		8				8
	Технологія виготовлення мозаїки в техніці торцювання		18				18

	Технологія виготовлення пап'є-маше			14			14
	Технологія об'ємного плетіння з паперових трубочок				34		34
	Технологія виготовлення аплікації в техніці квілінга					40	40
	Тема1.3. Робота з природними матеріалами	68	16	21	21		126
	Теоретична основа	9	4	7			20
	Технологія виготовлення аплікації з природного матеріалу	10	6				16
	Технологія виготовлення ляльки-мотанки з природного матеріалу	10					10
	Технологія виготовлення декоративних аплікацій із круп, тирси та макаронів	31		7			38
	Технологія виготовлення мозаїки з яєчної шкаралупи	8					8
	Технологія виготовлення об'ємних виробів з природного матеріалу		6	7			13
	Тема1.4. Робота з пластичними матеріалами	13	8	21	21		63
	Технологія виготовлення об'ємних виробів з пластиліну	13					13
	Технологія виготовлення аплікації з пластиліну на прозорій основі		8				8
	Технологія виготовлення рельєфної ліпки з пластиліну на твердій основі			21			21
	Технологія ліплення з солоного тіста				21		21
	Тема 1.5. Робота з фарбами	8	8	14	9	49	88
	Технологія писанкарства					49	49
	Тема 1.6. Робота з текстильними матеріалами	40	44	21			105
	Технологія виконання ручних швів	16					16
	Технологія виконання швейних виробів ручним способом	24					24
	Технологія виготовлення аплікації з різаних ниток		16				16
	Технологія виготовлення аплікації з тканини та нетканих матеріалів		18				18
	Основи технології виготовлення народної ляльки		10				10
	Технологія виготовлення аплікації з бавовни на оксамитовому папері			21			21
	Тема 1.7. Художня обробка тканини		40	23	114	33	210
	Технологія виготовлення вишитих виробів		40	23			63
	Технологія вишивання стрічками				45		45

	Технологія вишивання мережкою				39		39
	Технологія оздоблення одягу ручним способом				30		30
	Технологія вишивання бісером					33	33
	Тема 1.8. Ремонт одягу	10		14			24
	Тема 1.9. Технологія виготовлення комплексного виробу					82	82
	Технологія виготовлення оберегу					38	38
	Технологія виготовлення листівок					44	44
3.	Розділ 2. Технологія благоустрою і озеленення приміщень і території	40	40	30	36	44	190
	Теоретична основа	6					6
	Тема 2.1. Догляд за кімнатними рослинами	34	14				48
	Тема 2.2. Технологія вирощування рослин. Осінні роботи на пришкольній ділянці.		18	9	18	22	67
	Тема 2.3. Технологія вирощування рослин. Весняні роботи на пришкольній ділянці.		8	21	18	22	69
4.	Розділ 3. Профорієнтація					13	13
	Тема 3.1. Зміст і структура світу професій					2	2
	Тема 3.2. Відомості з трудового законодавства					11	11
5.	Підсумкове заняття	21	24	20	24	24	113
6.	Практичне повторення					44	44
7.	Варіативний модуль	40	40	40	48	48	216
8.	Резерв часу	8	8	6	6	6	34
	Разом годин	280	280	245	315	385	1505

Програма 5 - 9 класи

5 клас

**280 годин на рік
(8 годин на тиждень)**

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
2	<u>Перший семестр (128 год.)</u> Вступ. Узагальнення знань, отриманих учнями у початковій школі. Значення праці в житті людини. Праця розумова, фізична, художня. Професії батьків, необхідність та важливість різних професій. Поняття про технологію. Основні види технологічної діяльності у побуті: приготування їжі, прання, виготовлення одягу, в'язання, вишивання, ремонт квартири тощо. Знаряддя праці: ножиці, голка, спиці, гачок, молоток, пила тощо. Шкільна майстерня, її призначення і устаткування. Правила безпеки праці та організації робочого місця в майстерні. Обов'язки чергових. Ознайомлення зі змістом роботи у 5 класі. Демонстрація виробів, виготовлених учнями попередніх років навчання.	Учень: має уявлення про розподіл праці в суспільстві, необхідність різних професій; називає професії людей та визначає результати їх праці; дотримується правил внутрішнього розпорядку в майстерні та правил безпечної праці.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> узагальнення, порівняння різноманітних професій; збагачення уявлень про види технологічної діяльності у побуті. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> використання назв професій у розгорнутому мовленні учня. <i>Вольовий і особистісний розвиток:</i> засвоєння й виконання вимог щодо чистоти і порядку на робочому місці, виконання правил поведінки у майстерні.
56 6	Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Елементи графічної грамоти Ознайомлення з призначенням інструментів і матеріалів для графічних робіт: олівець, папір, гумка, лінійка, шаблони, трафарети. Крапка та лінія. Лінії різні за характером і формою. Довільне зображення ліній різних за характером (добрі, злі, колючі, збентежені) та формою (лінія-пружинка, лінія-в'юн, лінія-змійка, лінія-сонечко).	характеризує види ліній, інструменти і їх призначення; виконує вправи на побудову ліній від руки та за допомогою лінійки; обводить на папері шаблони та трафарети.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про графічні роботи, про креслення та шаблон, розвиток уваги. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> на основі збагачення словника назвами матеріалів та інструментів для графічних робіт, назвами ліній. <i>Сенсомоторний розвиток:</i>

24	<i>Практична робота.</i> Вправи на виконання різних ліній від руки та за допомогою лінійки. Шаблон і його призначення (розмітка і контроль). Поняття про розмічання виробів за допомогою шаблонів. Правила економного використання паперу. <i>Практична робота.</i> Обведення на папері різних шаблонів і трафаретів для орнаментальних композицій. Тема. Робота з папером і картоном Теоретична основа (2 год.) Папір. Виробництво паперу. Види паперу (обгортковий, газетний, для письма, для малювання, калька, копіювальний, креповий, кольоровий). Призначення паперу. Зовнішні ознаки паперу. <i>Лабораторна робота.</i> Властивості паперу. Порівняння властивостей паперу різних видів на намокання, розривання, згинання, розрізання, зминання, проколювання, склеювання. Технологія виготовлення аплікації з паперу (8 год.) Аплікація, як один із видів доробок з паперу. Використання аплікації для виготовлення листівок, картин, різних подарунків. Клей. Правила нанесення клею. Санітарно-гігієнічні вимоги при роботі з клеєм. <i>Практична робота.</i> Вправи на нанесення клею. Техніка виконання «рваної» аплікації та її послідовність: вибір сюжету, візерунку, тла; переведення картинки на тло; добір паперу та інших матеріалів; розривання паперу на необхідні клаптики; наклеювання дрібних клаптиків усередині контура; кінцеве оформлення роботи. <i>Практична робота.</i> Вправи на розривання паперу вздовж і впоперек волокон, на клаптики різної величини.	має уявлення про види і властивості паперу; визначає інструменти для роботи з папером; дотримується правил економного розмічання паперу та картону. має уявлення про аплікацію; володіє технологією нанесення клею на папір; має уявлення про послідовність виконання «рваної» аплікації; виконує вправи на розривання паперу та «рвані» аплікації; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	розвиток зорово-моторної координації, розвиток просторового орієнтування на площині аркуша паперу, дрібної моторики руки у процесі креслення. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, наполегливості тощо. <i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про папір, картон, розширення знань про аплікацію, розвиток уваги, порівняння властивостей паперу різних видів, паперу і картону, аналіз зразків аплікацій <i>Мовленнєвий розвиток:</i> на основі збагачення словника назвами видів паперу, назвами трудових операцій, супроводжуючого мовлення. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації, розвиток просторового орієнтування на площині аркуша паперу, дрібної моторики руки у процесі різання, розривання паперу. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, працелюбності, відповідальності
----	--	--	---

	Виготовлення аплікацій з клаптиків різної величини «Дерево», «Ананас», «Фрукти у вазі», «Море» тощо. Технологія різання паперу (8 год.) Прийоми різання паперу ножицями. Симетричне вирізування. Правила техніки безпеки при роботі з ножицями. Організація робочого місця для роботи з папером і ножицями. <i>Практична робота.</i> Вправи на різання ножицями. Вирізування із паперу виробів симетричної форми. Технологія обробки паперу (розмітка, згинання, різання, з'єднання деталей). <i>Практична робота.</i> Виготовлення листівок-аплікацій до свята День учителя за зразком (деталі аплікації виготовляються за шаблонами) (за допомогою учителя). Робота з картоном (6 год.) Виробництво, призначення, зовнішні ознаки картону. Види картону. <i>Практична робота.</i> Складання колекції картону різного виду і якості (виготовлення заготовок за шаблонами, вирізання, наклеювання на тло) Властивості картону. <i>Лабораторна робота.</i> Порівняння властивостей паперу і картону.	має уявлення про прийоми різання паперу ножицями; вміє вирізувати предмети симетричної форми; володіє прийомами роботи з папером і картоном; виготовляє аплікацію-листівку; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про виробництво, призначення, зовнішні ознаки, види та властивості картону; розрізняє папір і картон.	за якість виконаної роботи, наполегливості у досягненні мети.
26	Тема. Робота з природними матеріалами Теоретична основа (6 год.) Поширені рослинні форми своєї місцевості (листя різних дерев, квіти, жолуді, шишки, каштани). <i>Екскурсія.</i> "Природні матеріали в районі школи"	характеризує види природних матеріалів, які використовуються на уроках; вміє добирати і готувати матеріал до роботи;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про природні матеріали, обрядову ляльку, розширення знань про аплікацію, аналіз, порівняння різних видів

	Правила збору природного матеріалу. Правила засушування природного матеріалу. <i>Практична робота.</i> Збір листя, квітів, каштанів, жолудів, шишок. Засушування. Організація робочого місця для роботи з природними матеріалами. Інструменти і пристосування для роботи з рослинними матеріалами (ножиці, ніж, шило). Правила безпечної роботи з інструментами. Безпечні прийоми різання природних матеріалів ножицями. Раціональні способи з'єднання природних матеріалів (клеєм, пластиліном, зв'язуванням нитками, з'єднання паличками). <i>Практична робота.</i> Вправи на різання ножицями, розрізання ножом, проколювання шилом, з'єднання елементів різними способами. Технологія виготовлення аплікації з природного матеріалу (10 год.) Поєднання простих форм у більш складні композиції і конструкції. Вибір кольорової основи для площинної композиції. <i>Практична робота.</i> Виготовлення аплікацій із засушеного листя і квітів (композиції на кольоровому тлі, орнаменти, килимки, "Вази з квітами", 2-3 за вибором учителя). Створення об'ємних виробів із жолудів, шишок, каштанів (поєднання 2-3 природних форм, за вибором учителя або учнів). Технологія виготовлення ляльки-мотанки з природного матеріалу (10 год.)	володіє безпечними прийомами різання природних матеріалів ножицями; виконує різання ножицями, розрізання ножом, проколювання шилом, з'єднання елементів різними способами. організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про поєднання простих форм у більш складні композиції і конструкції; обирає кольорову основу для площинної композиції; виготовляє аплікацію із засушеного листя і квітів, створювати об'ємні вироби із жолудів, шишок, каштанів; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про обрядову ляльку та її різновид ляльку-мотанку; виконує вправи на в'язання снопиків з трави або соломи;	сухого природного матеріалу, розвиток уваги під час екскурсії. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> на основі збагачення словника назвами рослинних матеріалів, назвами трудових операцій, супроводжуючого мовлення, використання назв природного матеріалу, композицій у розгорнутому мовленні. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації, розвиток просторового орієнтування на площині аркуша паперу та в об'ємних виробах, дрібної моторики руки у процесі різання, мотання, тактильного сприймання на основі формування дій обстеження природного матеріалу. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, працелюбності, самостійності, спостережливості, відповідальності за якість виконаної роботи, наполегливості у досягненні мети.
--	---	--	--

6	Обрядова лялька - символ культурної спадщини українського народу. Ляльки-мотанки: види, матеріали, технологія виготовлення. <i>Практична робота.</i> В'язання снопиків з трави або соломи. Виготовлення ляльки-мотанки з трави або соломи. Оформлення ляльки.	ВИГОТОВЛЯЄ ляльку-мотанку з трави або соломи.	
16	Підсумкове заняття Виготовлення виробу з використанням вивчених технік роботи з папером, картоном та природним матеріалом за вибором і смаком учнів. <i>Самостійна робота.</i>	має уявлення про культурні і дикорослі квіткові рослини, різноманітність квіткових культур, квіткові рослини найбільш поширені в місцевих умовах, рослини, що вирощують на квітниках та в кімнатних умовах.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розвиток мислення на основі аналізу та порівняння квіткових рослин, аналіз, порівняння кімнатних рослин за кольором, розміром, формою листя.
10	Розділ. Технологія благоустрою і озеленення приміщень і території Теоретична основа (6 год.) Культурні і дикорослі квіткові рослини: види, різниця між ними. Різноманітність квіткових культур. Квіткові рослини найбільш поширені в місцевих умовах. Рослини, що вирощують на квітниках та в кімнатних умовах. <i>Екскурсія.</i> Ознайомлення з квітковими рослинами у парку, на квітниках. Тема. Догляд за кімнатними рослинами Кімнатні рослини як окраса приміщення, куточок живої природи. Форма, колір і місце етикеток з назвами кімнатних рослин. <i>Практична робота.</i> Виготовлення етикеток з назвами рослин, їх наклеювання.	дотримується правил поведінки під час екскурсії. має уявлення про кімнатні рослини; ВИГОТОВЛЯЄ етикетки. характеризує інструменти і пристосування для догляду за кімнатними рослинами; протирає вазони і підвазонники; здійснює розпушування ґрунту, поливання, обприскування кімнатних рослин. організовує робоче місце;	<i>Мовленнєвий розвиток:</i> використання назв квіtkово-декоративних рослин у розгорнутому мовленні, використання назв кімнатних рослин, трудових операцій у словесному описі власної діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації, дрібної моторики руки під час догляду за кімнатними квітами. <i>Особистісний розвиток:</i> формування організованості, самостійності у навчально-практичній діяльності. <i>Розвиток саморегуляції:</i> виконання завдання за зразком і простою інструкцією, в певній

21 8	Інструменти і пристосування для догляду за кімнатними рослинами. Призначення та прийоми користування інструментами та пристосуваннями. Правила безпечної роботи з інструментами. Правила догляду за кімнатними рослинами. <i>Практична робота.</i> Догляд за кімнатними квітами. Протирання вазонів і підвазонників, розпушування ґрунту, поливання, обприскування. Заміна або декорування підвазонників. Декоративно-листяні кімнатні рослини. Умови вирощування. Необхідність поливу і освітлення для росту і розвитку рослин. Правила догляду за декоративно-листяними рослинами. <i>Практична робота.</i> Видалення пилу за допомогою вологої ганчірки з листя рослин. Обприскування рослин з мілким листям. Поливання кімнатних рослин. Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Робота з фарбами Історія виникнення та розвитку декоративно-художнього розпису. Використання декоративно-художнього розпису в	дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про декоративно-листяні кімнатні рослини та умови їх вирощування; розуміє необхідність поливу і освітлення для росту і розвитку рослин; характеризує правила догляду за декоративно-листяними рослинами; вміє видаляти пил за допомогою вологої ганчірки з листя рослин, обприскувати рослини з мілким листям, поливати кімнатні рослини. має уявлення про історію виникнення та розвитку декоративно-художнього розпису; характеризує матеріали і інструменти, якими користується при виконанні художніх робіт; виконує вправи на зафарбування та володіє технікою мазка.	послідовності дій. <i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлень про декоративно-художній розпис, принципи декоративного мистецтва, розвиток наочно-образного мислення. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розширення словникового запасу назвами декоративно-художнього розпису, використання назв дій у словесному описі власної
-----------------	--	--	--

13	побуті. Види декоративно-художнього розпису. Хохлома, Палех, Городець, Гжель – центри декоративно-художнього розпису в Росії. Розвиток декоративно-художнього розпису в Україні. Майстри декоративно-художнього розпису Київщини, Івано-Франківщини, Дніпропетровщини. Фарбники паперу: туш, анілінові фарби, олійні фарби, гуаш, акварель, чай, кава, відвар цибулиння. Їх властивості при фарбуванні. Матеріали й інструменти, якими користуються при виконанні декоративно-художніх робіт з фарбами (пензлики, тампони, розпилювачі та інші). Мазок. Техніка мазка. <i>Практична робота.</i> Вправи на відпрацювання техніки мазка. Зафарбування різноманітних геометричних контурів, кривих контурів. Зафарбування контурів різних за розміром. Кольорова палітра. Основні кольори. Відтінки. Кольори спектру. Теплі і холодні кольори. Змішування фарб. Орієнтування в завданні за зразком. Коментарі своїх дій. Аналіз якості зробленого. <i>Практична робота.</i> Одержання нового кольору або відтінку шляхом змішування фарб. Вправи на відпрацювання техніки мазка. Тема. Робота з пластичними матеріалами Технологія виготовлення об'ємних виробів з пластиліну Властивості пластиліну. Кольори пластиліну. <i>Лабораторна робота.</i> Визначення властивостей пластиліну.	має уявлення про теплі і холодні кольори спектру, змішування фарб для одержання нового кольору; одержує новий колір або відтінок шляхом змішування фарб. характеризує властивості пластиліну; має уявлення про різні способи виготовлення та з'єднання деталей виробів з пластиліну; називає інструменти і пристосування для роботи з пластиліном; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації, дрібної моторики руки під час закріплення прийомів декоративного малювання <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток інтересу до виробів декоративно-ужиткового мистецтва, формування естетичної потреби у спілкуванні з ним, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами. <i>Пізнавальний розвиток:</i> формування умінь аналізувати вироби з пластиліну за формою, кольором, визначати ціле і частини, розвиток мислення на основі орієнтування у способі виготовлення, розвиток наочно-образного мислення. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словника назвами об'єктів виготовлення. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> корекція та розвиток координації рухів рук та дрібної моторики на основі ліплення. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності та вмінь
----	---	--	---

3 20 4 50 40	Вироби із пластиліну. Визначення їх назв, кількість деталей у виробі. Інструменти і пристосування для роботи з пластичними матеріалами: підкладні дощечки, стеки. Організація робочого місця та санітарно-гігієнічні вимоги під час ліплення. Планування послідовності дій ліплення за графічним зображенням (спільно з учителем). <i>Практична робота.</i> Вправи на виготовлення різних форм з пластиліну (куля, куб, брус, циліндр, джгут тощо). Ліплення об'ємних форм овочів, фруктів, грибів тощо (за вибором учителя і учнів). Підсумкове заняття <i>Самостійна робота.</i> Виготовлення комбінованого виробу з використанням вивчених технік роботи з пластиліном, папером, картоном та природним матеріалом за вибором і смаком учнів. Варіативний модуль Резерв часу <u>Другий семестр (152 год.)</u> Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Робота з текстильними матеріалами Технологія виконання ручних швів (16 год.) Інструменти і пристосування для швацьких робіт. Будова та призначення інструментів. Робочий інструмент – голка, ножиці; вимірювальний інструмент – сантиметрова стрічка, лінійка, косинець; приладдя - наперсток, шпильки. Будова та призначення голки. Правила безпечної роботи з голкою, шпильками та ножицями. Прийоми роботи з голкою.	має уявлення про будову та призначення голки; характеризує призначення інструментів для швацьких робіт; визначає нитки для шиття, вишивання, в'язання, їх колір та товщина; виконує вправи на затягування нитки у вушко голки, на зав'язування вузлика на кінці нитки, на виконанні рядка прямого стібка; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про текстильні волокна, значення тканини у житті людини, призначення тканини, будову тканини;	організації праці на основі виконання практичних завдань. <i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення уявлень про текстильні матеріали, інструменти та пристосування для робіт з ними, аналіз, порівняння властивостей тканин, збагачення уявлень щодо різноманітності ручних стібків. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словника назвами ручних швів, використання їх назв у розгорнутому мовленні, використання назв технологічних етапів, інструментів, трудових операцій у словесному описі власної діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> корекція та розвиток координації рухів рук та дрібної моторики на основі шиття. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності,
---	--	---	--

	Нитки. Нитки для шиття, вишивання, в'язання. Їх колір та товщина. <i>Практична робота.</i> Вправи на затягування нитки у вушко голки. Вправи на зав'язування вузлика на кінці нитки. Вправи у виконанні рядка прямого стібка (шов «вперед голку») на смужці паперу. Виготовлення вишитої закладки з картону. Короткі відомості про текстильні волокна. Тканина у житті людини. Призначення тканини. Будова тканини (основа, піткання, пруг). Тканина гладко фарбована, з малюнком. Лицьовий і виворітний боки тканини. Властивості тканини. <i>Лабораторна робота.</i> Визначення властивостей тканини (намочування, зминання, різання, визначення товщини (тонка, товста), визначення кольору, лицьового і виворітного боку). З'єднання тканини різними способами. <i>Практична робота.</i> Вправи на зшивання (швом «вперед голку»), склеювання, наклеювання тканини. Електрична праска. Первинні відомості про будову електропраски. Правила безпечної роботи з електропраскою. Вмикання і вимикання праски. Установка терморегулятора. <i>Практична робота.</i> Вправи на вмикання і вимикання праски, установку терморегулятора, прасування тканин. Правила закріплення нитки на початку та в кінці шиття. <i>Практична робота.</i> Вправи на закріплення нитки. Виконання зразка прямих стібків по точках, розмічених учителем, по прямих лініях (вітрильник, вантажна машина,	визначає властивості тканини. визначає способи з'єднання тканини; виконує зшивання (швом «вперед голку»), склеювання, наклеювання тканини. має уявлення про електричну праску та її будову; вміє вмикати і вимикати праску, встановлювати терморегулятор, прасувати тканину; дотримується правил безпечної роботи з електропраскою. виконує закріплення нитки на початку та в кінці шиття, прями стібки по точках, розмічених учителем, по прямих лініях і зігнутих лініях, прасування зразків, наклеювання зразків на картон. має уявлення про види серветок; характеризує матеріали для виготовлення серветок, призначення серветок; виконує шви «вперед голку» з перевивом та тамбурний; вміє виготовляти серветку квадратної форми з однотонної	наполегливості, акуратності, терпеливості, ретельності та вмінь організації праці на основі виконання практичних завдань.
--	--	---	--

10	будинок тощо) і зігнутих лініях (гриб, квітка, метелик тощо). Прасування зразків. Наклеювання зразків на картон. Технологія виконання швейних виробів ручним способом (24 год.) Серветка. Види серветок. Матеріали для виготовлення серветок. Призначення серветок. Техніка виконання швів «вперед голку» з перевивом та тамбурний. <i>Практична робота.</i> Вправи на виконання швів «вперед голку» з перевивом та тамбурний. Вправи на закріплення нитки на початку та в кінці роботи. Виготовлення серветки квадратної форми з однотонної тканини. Послідовність виконання серветки. Розкрий серветки по протягнутих нитках. Висмикування ниток для виконання ручних стібків розташування рядків виконується за задумом учня: паралельно, навхрест, по контуру тощо). Обробка зрізів серветки бахромою із витягнутих ниток. Виконання рядків стібків швами «вперед голку», «вперед голку» з перевивом та тамбурний по протягнутих нитках серветки. Прання та прасування готового виробу. Поняття про швейні вироби. М'які іграшки. Плоска м'яка іграшка. Технологія виготовлення м'якої іграшки. Техніка виконання швів «назад голку», «через край», петельних стібків. <i>Практична робота:</i> Вправи на виконання швів «назад голку», «через край», петельних стібків на смужці паперу по проколах, на тканині. Виготовлення однодетальної силуетної м'якої іграшки (ведмежа, кіт, рибка, курча, заєць тощо.) як ялинкової прикраси. Вибір шаблону плоскої іграшки. Добір підходящої тканини. Вирізування із тканини деталей м'якої іграшки за шаблоном. Оформлення деталей іграшки вивченими швами (мордочки тварин: очі, ніс рот; лапи тощо). З'єднання деталей м'якої іграшки петельними стібками. М'яке набивання	тканини, прати та прасувати готовий виріб; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має поняття про швейні вироби; визначає м'які іграшки, плоскі м'які іграшки; виконує шви «назад голку», «через край», петельні стібки на смужці паперу по проколах, на тканині; виготовляє однодетальну силуетну м'яку іграшку; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про призначення гудзиків, види гудзиків; орієнтується у способах пришивання гудзиків з двома, з чотирма отворами, з вушком; виконує підбір ниток і гудзиків до тканини, підбір гудзика до розміру петлі, відмірювання довжини нитки, заправляння нитки в голку, зав'язування вузлика;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення уявлень про гудзики. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словникового запасу на основі назв трудових операцій та об'єктів виготовлення. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> корекція та розвиток координації
----	--	--	--

	іграшки ватою. Пришивання петлі. Остаточне оформлення іграшки. Тема. Ремонт одягу Гудзики. Призначення гудзиків. Види гудзиків за розміром, сировиною (дерево, метал, пластмаса, тощо), кольором, формою. Пришивання гудзиків до одягу (вид дрібного ремонту одягу). Способи пришивання гудзиків з двома, з чотирма отворами, з вушком. Правила пришивання гудзиків. Правила безпечної роботи під час роботи з голкою, ножицями. 6 <i>Практична робота:</i> Вправи на підбір ниток і гудзиків до тканини, підбір гудзика до розміру петлі, відмірювання довжини нитки, заправлення нитки в голку, зав'язування вузлика. Пришивання гудзиків до тканини 4-5 стібкам із закріпленням в кінці шиття (гудзики з двома отворами, з чотирма, з вушком). Ремонт одягу, шляхом пришивання гудзиків (шкільний одяг, дитячий одяг, ляльковий одяг) 24 24 <i>Екскурсія</i> до ательє з пошиву та ремонту одягу. Підсумкове заняття Виготовлення комбінованого виробу з використанням вивчених технік роботи з тканиною за вибором і смаком учнів – сувенір до 8 Березня. <i>Самостійна робота.</i> Розділ. Технологія благоустрою і озеленення приміщень і території. Тема. Догляд за кімнатними рослинами Різноманітність кімнатних рослин. Відмінності кімнатних рослин щодо потреби у воді, світлі. Озеленення приміщень. Правильне розміщення рослин у кімнатах. Назви рослин (повторення).	пришиває гудзики до тканини; ремонтує одяг, шляхом пришивання гудзиків; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. орієнтується у різноманітності кімнатних рослин; має уявлення про відмінності кімнатних рослин щодо потреби у воді, світлі; розміщує кімнатні рослини у приміщеннях школи відповідно до потреб у світлі; визначає необхідності в поливі кімнатних рослин; підготує воду для поливу; поливає квіти; доглядає за кімнатними рослинами; має поняття про необхідність та правила пересадки кімнатних рослин; пересаджує рослини за правилами; виконує посильну допомогу дорослим по пересадці та догляду за кімнатними рослинами у школі;	рухів рук та дрібної моторики на основі шиття. <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток естетичного смаку, охайності, самостійності на основі ремонту одягу. <i>Пізнавальний розвиток:</i> аналіз, порівняння різних видів кімнатних рослин, розвиток спостережливості, пам'яті, розумових операцій учня, розширення знань про кімнатні рослини. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> використання назв рослин у мовленні, розвиток мовлення на основі словесної характеристики видів діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток просторового сприймання. <i>Особистісний розвиток:</i> формування умінь виконувати трудове завдання за зразком, за планом послідовності видів
--	---	---	---

42 42	<i>Практична робота.</i> Розміщення кімнатних рослин у приміщеннях школи відповідно до потреб у світлі. Визначення необхідності в поливі кімнатних рослин. Підготовка води для поливу та полив квітів. Догляд за кімнатними рослинами. Поняття про пересадку кімнатних рослин. Необхідність та правила пересадки кімнатних рослин. Вазони, їх види та розміри. <i>Практична робота.</i> Визначення необхідності пересадки кімнатних рослин. Підготовка вазонів для пересадки. Підготовка ґрунту для пересадки. Пересадка рослин за правилами. Посильна допомога дорослим по пересадці та догляду за кімнатними рослинами у школі. <i>Екскурсія</i> на виставку квітів. Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Робота з природними матеріалами Теоретична основа (3 год.) Природні матеріали рослинного походження (листя, квіти, пелюстки, гілочки, коріння, кора, насіння, плоди, крупа); тваринного походження (яєчна шкаралупа, шкіра, хутро, пір'я, пух); мінерального походження (каміння, пісок, глина, ракушки, равликові хатки). Час збирання рослинних матеріалів і їх зберігання. <i>Практична робота.</i> Збирання сировини рослинного походження для роботи.	організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про природні матеріали рослинного походження; визначає час збирання рослинних матеріалів; збирає сировину рослинного походження для роботи. має уявлення про види круп, насіння, плодів бобових культур та особливості їх зберігання; розпізнає крупи та визначає їх властивості; розрізняє види аплікацій; планує роботу на основі показу та обговорення у колективній бесіді; визначає необхідні інструменти, матеріали та приладдя для виконання круп'яних аплікацій; виготовляє предметну аплікацію на картонній основі з манної крупи; виготовляє аплікацію-орнамент із різних видів круп на картонній основі; організовує робоче місце;	діяльності, працелюбності, відповідальності, любові до природи. <i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлень про природні матеріали, розширення уявлень про властивості природного матеріалу та способи з'єднання окремих частин, аналіз, порівняння різних видів природного матеріалу, розвиток мислення на основі аналізу об'єктів виготовлення щодо визначення матеріалу та частин, деталей, розвиток спостережливості на основі відбору природного матеріалу для виготовлення виробу. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> використання назв природного матеріалу у мовленні, розвиток уміння давати словесний звіт про виконану роботу за запитаннями вчителя
------------------	--	--	---

	Технологія виготовлення декоративних аплікацій із круп, тирси та макаронів (31 год.) Види круп, насіння, плодів бобових культур та особливості їх зберігання. <i>Лабораторна робота.</i> Розпізнавання круп та визначення їх властивостей. Види аплікації: предметна, декоративна, сюжетна. Правила перенесення малюнка на тло. Планування роботи на основі показу та обговорення у колективній бесіді. Необхідні інструменти, матеріали та приладдя для виконання круп'яних аплікацій. Організація робочого місця та санітарно-гігієнічні вимоги при роботі з природним матеріалом – крупою. <i>Практична робота.</i> Виготовлення предметної аплікації на картонній основі з манної крупи (бичок, козеня, курча, сова тощо). Перенесення малюнка на основу або вільне малювання контуру малюнка на тлі вчителем або учнями. Нанесення шару клею на тло по контуру або всередині контуру (за вибором учнів). Наклеювання манної крупи. Просушування виробу. Фарбування аплікації фарбами згідно задуму учня. Остаточне оформлення та оздоблення виробу. Виготовлення аплікації-орнаменту із різних видів круп: гречка, рис, квасоля, насіння соняшникове та гарбузове, пшоно(за задумом учня або зразком вчителя) на картонній основі. Тирса, її отримання та застосування у побуті. Організація робочого місця та санітарно-гігієнічні вимоги при роботі з природним матеріалом – тирсою. Правила фарбування тирси. <i>Лабораторна робота.</i> Фарбування тирси у різні кольори за допомогою розведеної у воді акварельної фарби чи гуаші. Підготовка розчинів різних кольорів. Занурення невеликих порцій тирси у розчини та витримування для фарбування (20-30 хвилин, у залежності до відтінку). Просушування на папері	дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про тирсу, її отримання та застосування у побуті; володіє правилами фарбування тирси; фарбує тирсу у різні кольори за допомогою розведеної у воді акварельної фарби чи гуаші; виготовляє предметну аплікацію на картонній основі з фарбованої тирси з кольоровою деталізацією; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про макаронні вироби, їх види та виробництво; виготовляє сюжетну аплікацію на картонній основі з макаронних виробів; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток просторового орієнтування на основі визначення місця розташування предметів на зразку <i>Особистісний розвиток:</i> виховання любові до природи, працелюбності, відповідальності, ретельності, наполегливості у досягненні мети.
--	--	---	--

6	або тканині з помішуванням для рівномірного висихання. Розкладання у коробочки (конверти, пакети) за кольорами. <i>Практична робота.</i> Виготовлення предметної аплікації на картонній основі з фарбованої тирси з кольоровою деталізацією (півник, диво-птах, метелик, папуга, квітник тощо). Виконання на картонному тлі задуманого малюнка або перенесення готового малюнка. Нанесення клею на окремі частини малюнка та поступове заповнення їх різними кольорами тирси. Притискання тирси та осипання не проклеєних часточок. Просушування аплікації. Остаточне оформлення та оздоблення виробу. Макаронні вироби, їх види та виробництво. Особливості виготовлення аплікацій з макаронних виробів. <i>Практична робота.</i> Підготовка макаронних виробів. Виготовлення сюжетних аплікацій (2-3 виробу) на картонній основі з макаронних виробів (метелики на лузі, акваріум, за сюжетами українських казок) Задум виробу. Підготовка ескізу виробу. Приклеювання деталей аплікації. Фарбування композиції, якщо це необхідно за задумом. Остаточне оформлення та оздоблення виробу. Технологія виготовлення мозаїки з яєчної шкаралупи (8 год.) Мозаїка як вид декоративно-прикладного мистецтва. Короткі історичні відомості про виникнення та розвиток мозаїки у світі та Україні. Матеріали, які використовуються для виготовлення мозаїки. <i>Практична робота.</i> Малювання мозаїчних малюнків, орнаментів тощо. Яєчна шкаралупа як матеріал для творчих робіт. Види шкаралупи. Організація робочого місця та санітарно-гігієнічні вимоги при роботі з природним матеріалом – яєчною шкаралупою.	має уявлення про мозаїку як вид декоративно-прикладного мистецтва; визначає матеріали, які використовуються для виготовлення мозаїки; малює мозаїчні малюнки, орнаменти тощо; має уявлення про яєчну шкаралупу як матеріал для творчих робіт; розрізняє види шкаралуп; заготовляє яєчну шкаралупу; виготовляє мозаїку з яєчної шкаралупи на картонній основі; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	
---	--	---	--

20 4	<i>Практична робота.</i> Заготовка яєчної шкаралупи (миття, очищення від плівок, складання у тару для зберігання). Виготовлення мозаїки з яєчної шкаралупи на картонній основі (качечка, курча тощо). Створення ескізу. Приклеювання шкаралупи всередині контуру малюнка. Просушування виробу. Остаточне оформлення та оздоблення виробу. Підсумкове заняття Виготовлення комбінованого виробу з використанням вивчених технік роботи з тканиною, з природними матеріалами за вибором і смаком учнів. <i>Самостійна робота.</i> Варіативний модуль Резерв часу		
---------	--	--	--

6 клас
280 годин на рік
(8 годин на тиждень)

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
2	<u>Перший семестр (128 год.)</u> Вступ Задачі з трудового навчання у 6 класі. Об'єкти навчальних робіт. Відповідальність учнів за збереження інструментів, обладнання, що знаходяться у майстерні.	має уявлення про задачі з трудового навчання у 6 класі, об'єкти навчальних робіт;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розвиток пам'яті на основі пригадування основного матеріалу за попередні роки, відтворення знань про безпечне користування інструментами, формування

32 6 26	Розподілення учнів по робочих місцях з урахуванням індивідуальних особливостей та їх фізичних даних. Закріплення інструментів індивідуального користування. Утримання робочого місця. Правила поведінки та техніка безпечної роботи з інструментами. Значення праці в житті людини. <i>Практична робота.</i> Вправи на безпечне користування інструментами: ножицями, голкою, шилом, шпильками. Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Елементи графічної грамоти Знайомство з професією кресляр. Інструменти, матеріали та приладдя кресляра (папір, лінійка, олівець, косинець, гумка). Лінії креслення: розмірна, виносна, основна. Вимірювання і розмічання лінійкою, кутником. Поняття про креслення і його призначення. Позначення на кресленні ліній розрізу і згину, місць склеювання. <i>Практична робота.</i> Вправи на розпізнання площинних і об'ємних предметів за схематичним зображенням. Розмічання і вирізання з картону геометричних фігур. Тема. Робота з папером і картоном Технологія виготовлення мозаїки з паперових грудочок (8 год.) Поняття про мозаїку (повторення). Правила виготовлення паперових грудочок. Техніка виготовлення мозаїчних аплікацій з паперових грудочок на картонній основі. Матеріали, інструменти та приладдя для виготовлення мозаїки з паперових грудочок – картон, кольорових папір, клей ПВА.	знає про відповідальність учнів за збереження інструментів, обладнання, що знаходяться у майстерні; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про професію кресляра, інструменти, матеріали та приладдя кресляра, про креслення і його призначення; позначає та розрізняє на кресленні лінії розрізу і згину, місця склеювання; розпізнає площинні і об'ємні предмети за схематичним зображенням; розмічає і вирізає з картону геометричні фігури; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про мозаїку; виготовляє паперові грудочки; характеризує матеріали, інструменти та приладдя для виготовлення мозаїки з паперових грудочок;	мотиваційної основи вивчення курсу. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> формування супроводжуючого мовлення. <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток позитивного ставлення до художньо-творчої діяльності. <i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про лінії креслення, професію кресляра, розвиток уваги. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> на основі збагачення словника назвами матеріалів та інструментів для графічних робіт, назвами ліній. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорового, тактильного сприймання на основі формування перцептивних дій. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, наполегливості тощо. <i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про мозаїку та креповий папір, розвиток пізнавальної діяльності на основі формування загальнотрудових умінь (аналіз виробу, планування послідовності виконання,
---------------------------	---	---	---

Організація робочого місця та дотримання санітарно-гігієнічних норм під час виконання робіт. <i>Практична робота.</i> Виготовлення мозаїки-аплікації з паперових грудочок на картонній основі (квітуче дерево, осіннє дерево, квіти у вазі, гілка дерева тощо) – 2-3 виробу. Виготовлення ескізу. Виготовлення грудочок з кольорового паперу для мозаїки (кольори добираються згідно задуму аплікації) – відривання клаптику паперу невеликого розміру (2×2 см), зминання клаптику паперу у грудочку. Нанесення клею на окремі деталі та укладання паперових грудочок на основу. Заповнення тла паперовими грудочками. Просушування роботи. Остаточне оформлення та оздоблення виробу. Технологія виготовлення мозаїки в техніці торцювання (18 год.) Креповий папір та його властивості. Вироби, оздоблені в техніці торцювання. Матеріали, інструменти та приладдя для виготовлення мозаїки в техніці торцювання (креповий папір різних кольорів, картон, густий клей ПВА, ножиці, дерев'яна паличка або стержень з ручки) . Техніка виготовлення заготовок для торцювання. Правила створення аплікацій та композицій в техніці торцювання. Правила безпечної роботи з ножицями. Організація робочого місця та дотримання санітарно-гігієнічних норм під час виконання робіт. <i>Практична робота.</i> Виготовлення мозаїки-аплікації в техніці торцювання на картонній основі (квіти в кошику, виноградне гроно, гілка горобини чи калини тощо) – 2-3 виробу. Створення ескізу майбутньої мозаїки. Виготовлення заготовок з кольорового крепового паперу для мозаїки (кольори добираються згідно задуму аплікації) – нарізання квадратів розміром 1×1 см. Нанесення клею на окремі ділянки та поступове укладання паперових заготовок на основу – накручування заготовки на паличку та наклеювання. Заповнення тла паперовими заготовками. Просушування роботи. Остаточне оформлення та оздоблення виробу.	виготовляє мозаїку-аплікацію з паперових грудочок на картонній основі; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про креповий папір та його властивості; розрізняє вироби, оздоблені в техніці торцювання; характеризує матеріали, інструменти та приладдя для виготовлення мозаїки в техніці торцювання; виготовляє заготовки для торцювання; виготовляє мозаїку-аплікацію в техніці торцювання на картонній основі; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	здійснення самоконтролю - порівняння зі зразком). <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення на основі збагачення словника назвами трудових операцій та об'єктів виготовлення, розвиток зв'язного мовлення на основі визначення послідовності виконання трудових операцій. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорового, тактильного сприймання на основі формування перцептивних дій, корекція дрібної моторики на основі роботи з папером (виготовлення грудочок, торцювок). <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, наполегливості, уважності тощо.
--	---	--

6	<i>Екскурсія «Мозаїка в столичній архітектурі». Пейзажна алея.</i>		
24	Підсумкове заняття Виготовлення виробу з використанням вивчених технік роботи з папером за вибором і смаком учнів - листівка до Дня вчителя. <i>Самостійна робота.</i>		
6	Розділ. Технологія благоустрою і озеленення приміщень і території Тема. Догляд за кімнатними рослинами Розмноження кімнатних рослин. Види розмноження кімнатних рослин: насінне, вегетативне (живцями, цибулинами-дітками, вусами, відведеннями, діленням кореневища). <i>Практична робота.</i> Підготовка квіткових вазонів, заготівля живців і їх посадка.	має уявлення про розмноження кімнатних рослин, види розмноження кімнатних рослин; підготує квіткові вазони; здійснює заготівлю живців і їх посадку.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про кімнатні рослини, про їх розмноження, збагачення уявлення про професії, порівняння різних видів діяльності на шкільних квітниках. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> використання нових слів у словесному описі діяльності.
18	Тема. Технологія вирощування рослин. Осінні роботи на пришкольній ділянці Ознайомлення з професіями, пов'язаними з вирощуванням рослин (квітникар, овочівник, садівник) та результатами їх праці (садівник вирощує фруктові дерева тощо). Загальне уявлення про значення сільськогосподарської праці в житті людей. Умови росту рослин у відкритому ґрунті. Інструменти та приладдя для роботи на ділянці (лопата, граблі, лійка, відро). Прийоми і правила безпечної роботи з ними. Робочий одяг і робоче взуття. <i>Практична робота.</i> Огляд шкільної ділянки, квітників. Спостереження за роботою старших в саду, на городі. Визначення необхідного для роботи інвентаря. Розрізнення інвентаря для обробки землі, для поливу, для роботи з кімнатними рослинами. Навчання дрібному ремонту інвентаря. Зберігання і догляд за інвентарем. Підготовка інвентаря до	має уявлення про професії, пов'язані з вирощуванням рослин та результати їх праці, про значення сільськогосподарської праці в житті людей; характеризує умови росту рослин у відкритому ґрунті; визначає необхідний для роботи інвентар; здійснює дрібний ремонт інвентаря; доглядає за інвентарем; здійснює підготовку ґрунту для осінньої обробки.	<i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток дрібної моторики рук під час збирання насіння. <i>Особистісний розвиток:</i> працелюбності, наполегливості у досягненні мети, відповідальності, любові до природи.

34
16

роботи. Прийоми робіт з різним інвентарем (відро, лійка, інструменти). Дотримання правил техніки безпеки. Підготовка ґрунту для осінньої обробки: згрібання сухого листя, стебел, гілок. Посильна допомога старшим. Збирання та зберігання насіння квітів.

Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів

Тема. Робота з природними матеріалами

Теоретична основа (4 год.)

Форма листя різних дерев. Колір сухого листя. Час збирання рослинних матеріалів і їх зберігання.

Практична робота. Малювання різного листя дерев місцевості.

Екскурсія до парку. Збирання та засушування листя та інших природних матеріалів (плоди ясена та клена, насіння соняшника, гарбуза, кавуна, дині, жолудів, шишок, горіхів, каштанів тощо).

Технологія виконання аплікації з природного матеріалу (6 год.)

Особливість аплікації з засушеного листя та природного матеріалу. Матеріали, інструменти та приладдя для виготовлення аплікації з засушеного листя та природного матеріалу – картон, висушений природний матеріал та листя, клей ПВА, пензлик для клею, ножиці, ніж, шило. Організація робочого місця та дотримання санітарно-гігієнічних норм під час виконання робіт. Правила безпечної роботи з інструментами.

Практична робота. Виготовлення комбінованих предметних аплікацій із листя та природного матеріалу на картонній основі (їжак, сова, папуга, птах тощо) – 2-3 роботи. Нанесення контуру малюнка (за шаблоном або вільно). Нанесення клею на окремі ділянки та поступове укладання природного матеріалу (листя, насіння, крилаток).

має уявлення про форму листя різних дерев та колір сухого листя;
визначає час збирання рослинних матеріалів;
замальовує різне листя дерев місцевості;
дотримується правил поведінки під час екскурсії;
збирає та засушує листя та інші природні матеріали;
характеризує матеріали, інструменти та приладдя для виготовлення аплікації з засушеного листя та природного матеріалу;
виготовляє комбіновані предметні аплікації із листя та природного матеріалу на картонній основі;
розрізняє способи механічного з'єднання деталей об'ємних виробів із природного матеріалу;
виготовляє об'ємні вироби з природного матеріалу;
організовує робоче місце;
дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.

Пізнавальний розвиток:

збагачення уявлення про природні матеріали, розширення знань про аплікацію, розширення уявлень про властивості природного матеріалу та способи з'єднання окремих частин, розвиток уваги та самостійності під час екскурсії.

Мовленнєвий розвиток: на основі збагачення словника назвами рослинних матеріалів, розвиток уміння давати словесний звіт про виконану роботу за запитаннями вчителя

Сенсомоторний розвиток:

розвиток спостережливості на основі відбору природного матеріалу для виготовлення виробу, розвиток дрібної моторики рук на основі роботи з природним матеріалом.

Особистісний розвиток:

формування охайності, працелюбності, самостійності, спостережливості, відповідальності за якість виконаної роботи, наполегливості

18	Просушування роботи. Остаточне оформлення та оздоблення виробу. Технологія виготовлення об'ємних виробів з природного матеріалу (6 год.) Способи механічного з'єднання деталей об'ємних виробів із природного матеріалу (зв'язування, зшивання, склеювання клеєм, склеювання пластиліном). <i>Практична робота.</i> Виготовлення об'ємних виробів з природного матеріалу (павук, жук, метелик, бабка тощо) – 2-3 вироби. Тема. Робота з папером і картоном Технологія різання паперу. Витинанка (18 год.) Витинанки - один із видів українського народного декоративного мистецтва. Види витинанок (ажурна – зображення в прорізах, силуетна – зображення виступає силуетом (портрет), одинарні – з одного аркуша, складні аплікаційні - з кількох аркушів, поліхромні). Групи витинанок (фігурки, розети, дерева, стрічки, шпалери, фіранки, іграшки, виставочні витинанки). Матеріали, інструменти та приладдя для виготовлення витинанок – ножиці звичайні, ножиці малі, ніж канцелярський, папір кольоровий або двосторонній, кольоровий картон, клей ПВА, пензлик для клею. Організація робочого місця та дотримання санітарно-гігієнічних норм під час виконання робіт. Правила безпечної роботи з інструментами. Способи складання паперу. <i>Практична робота.</i> Вправи на складання паперу вдвоє, вчетверо, ввосьмеро, трикутником. Вправи на відпрацювання різання ножицями, ножем по лініях різного виду. Прийоми виготовлення витинанки (накладні – елементи один на одному, гіркою, складені – великомасштабні твори, в	має уявлення про витинанку, як один із видів українського народного декоративного мистецтва; розрізняє види та групи витинанок; характеризує матеріали, інструменти та приладдя для виготовлення витинанок; виконує вправи на складання паперу вдвоє, вчетверо, ввосьмеро, трикутником; виконує вправи на відпрацювання різання ножицями, ножем по лініях різного виду; визначає послідовність виконання витинанок; орієнтується в кольоровій гаммі; добирає контрастні кольори; виготовляє прості витинанки до новорічних і різдвяних свят; організовує робоче місце;	у досягненні мети. <i>Пізнавальний розвиток:</i> формування уявлень про витинанки, їх види, розвиток мислення на основі аналізу зразків витинанок та визначення послідовності виконання трудових операцій. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словникового запасу назвами трудових операцій та об'єктів виготовлення, на основі складання характеристики об'єктів виготовлення за запитаннями вчителя. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток дрібної моторики рук на основі роботи з витинанкою, <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами.
----	--	---	--

6 20 4 74 40	якому елементи поряд один з одним). Послідовність виконання витинанок. Кольорова гамма (добір контрастних кольорів). <i>Практична робота.</i> Виготовлення простих витинанок до новорічних і різдвяних свят (сніжинки, янголи, ялинки, орнаменти та сюжети зимові тощо) – 4-5 виробів. Вибір форми витинанки. Складання паперу. Промальовування контуру малюнка за готовими схемами на виворітній стороні паперу (від зігнутого боку). Вирізання ножицями композиції по контуру малюнка (бажано безперервно). Розгортання витинанки. Приклеювання на картон, колір якого буде контрастним до композиційного. Остаточне оформлення та оздоблення виробу. Підсумкове заняття Виготовлення виробу з використанням вивчених технік різання паперу - витинанка за вибором і смаком учнів - листівка або сувенір до Нового року. <i>Самостійна робота.</i> Варіативний модуль Резерв часу <u>Другий семестр (152 год.)</u> Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Художня обробка тканини Технологія виготовлення вишитих виробів Українська вишивка – традиційний вид оздоблення виробів. Види виробів, оздоблених вишивкою. Знайомство з українським одягом. Тканина для вишивання (бавовняна, лляна). Поняття про ткацьке переплетення. Полотняне переплетення. Інструменти, матеріали та пристосування для вишивання - п'яльця, наперсток, голка, ножиці, тканини, нитки для вишивання. Правила безпечної праці з інструментами, санітарно-гігієнічні вимоги та організація робочого місця. <i>Практична робота.</i> Виконання швів “вперед голку”, “через край”, “назад голку”, тамбурний, петельний (повторення).	дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про українську вишивку, як традиційний вид оздоблення виробів; визначає види виробів, оздоблених вишивкою; знайомий з українським одягом; визначає тканину для вишивання; має поняття про ткацьке переплетення; характеризує інструменти, матеріали та пристосування для вишивання;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> формування уявлень про роботу з текстильними матеріалами, формування мислення на основі розвитку вмінь порівнювати види стібків за зовнішнім виглядом, за способом виконання, розширення уявлень про професії, розвиток загально трудових умінь, удосконалення пізнавальної активності й самостійності шляхом поступового скорочення педагогічної допомоги. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення на основі збагачення словника назвами стібків,
---	--	--	--

Види художніх швів. Традиційні художні образи місцевих вишивок. Графічне зображення швів. Особливості перенесення малюнка для вишивання на різні види тканин. Технологія виконання ручних з'єднувальних та оздоблювальних швів (штапівки, стебловий і тамбурний шви, косий хрестик, козлик, проста гладь).

Практична робота. Виконання швів штапівки, стебловий і тамбурний шви, косий хрестик, козлик, проста гладь на готовій закладці, рушничку, носовій хустинці, комірці, сумці.

Монохромна вишивка. Особливості вишивки. Читання схем вишивки. Правила безпечної роботи з інструментами.

Практична робота. Виконання вишивки косим хрестиком на канві за схемою. Остаточне оформлення та оздоблення виробу.

Екскурсія «Народні промисли на Андріївському узвозі»

Тема. Робота з текстильними матеріалами

Технологія виготовлення аплікації з різаних ниток (16 год.)

Вироби виготовлені в техніці аплікації з різаних ниток. Підготовка ниток до роботи (нарізання, зберігання кожного кольору окрему). Інструменти, матеріали та приладдя для роботи: ножиці, клей ПВА, нитки для в'язання, картон для основи. Правила безпечної праці з інструментами, санітарно-гігієнічні вимоги та організація робочого місця.

Практична робота. Нарізання в'язальних ниток ножицями довжиною 0,5 см. Складання заготовок для зберігання.

виконує шви “вперед голку”, “через край”, “назад голку”, тамбурний, петельний;

розрізняє види художніх швів, традиційні художні образи місцевих вишивок;

зображує шви графічно;

орієнтується в особливостях перенесення малюнка для вишивання на різні види тканин;

виконує шви штапівки, стебловий і тамбурний шви, косий хрестик, козлик, просту гладь;

має поняття про монохромну вишивку, особливості вишивки; читає схеми вишивки;

виконує вишивку косим хрестиком на канві за схемою;

організовує робоче місце;

дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.

визначає вироби виготовлені в техніці аплікації з різаних ниток; **здійснює** підготовку ниток до роботи;

характеризує інструменти, матеріали та приладдя для роботи; **нарізає** в'язальні нитки ножицями; **складання** заготовки для зберігання;

орієнтується в завданні за зразком; **складає** план роботи;

розвиток зв'язного мовлення на основі формування вмінь описувати зображені об'єкти діяльності

Сенсомоторний розвиток:

розвиток почуття ритму, гармонії через застосування попередньої переробки реальних форм на декоративні, розвиток кольорочутливості ока, просторових уявлень, здатності до розпізнавання кольірних станів середовища, емоційного сприймання навколишнього світу кольорів, розвиток дрібної моторики в процесі виконання трудових операцій ручним способом.

Особистісний розвиток: формування охайності, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами, уміння працювати самостійно й у колективі, формування інтересу до українського народного мистецтва, поваги до культурної спадщини України, її традицій.

	Техніка виконання аплікації з різаних в'язальних ниток. Вміння орієнтуватися в завданні за зразком. Складання плану роботи. <i>Практична робота.</i> Виготовлення сюжетної чи предметної аплікації (по можливості та бажанню учня) з ниток на картонній основі. Вибір малюнка і перенесення його на основу. Вибір кольору ниток за зразком. Виконання аплікації. Остаточне оформлення та оздоблення виробу. Технологія виготовлення аплікації з тканини та нетканих матеріалів (18 год.) Професії пов'язані з виробленням і обробкою тканини: ткаля, швачка, закрійник, вишивальниця, модельєр. Результати праці людей, професія яких пов'язана з тканиною. Основне призначення тканин - виготовлення одягу, предметів побуту. Види тканин з волокон рослинного походження: бавовняні (ситець, сатин, байка), лляні (полотнина). <i>Лабораторна робота.</i> Розрізнення тканини за товщиною, кольором, малюнком, лицьової і виворітної сторони. Перевірка відомостей про отримання тканини з ниток. Визначення напрямку нитки основи розтягуванням. Види конструкційних матеріалів для виготовлення аплікації: тканина для основи, тканина для деталей, нитки, пряжа, неткані матеріали. Способи розмічання (за шаблоном, через копіювальний папір, способом перенесення). Особливості вирізування деталей з тканини. Матеріали, інструменти для роботи: олівець, гострі ножиці, клей для тканини, тканина, неткані матеріали. Правила безпечної праці з інструментами, санітарно-гігієнічні вимоги та організація робочого місця. Основи технології виготовлення аплікації з тканини та нетканих матеріалів. Способи механічного з'єднання деталей в аплікації (зв'язування, зшивання, пришивання, склеювання).	виготовляє сюжетну чи предметну аплікації з ниток на картонній основі; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про професії пов'язані з виробленням і обробкою тканини; визначає результати праці людей, професія яких пов'язана з тканиною; визначає основне призначення тканин; розрізняє види тканин з волокон рослинного походження; розрізняє тканини за товщиною, кольором, малюнком, лицьової і виворітної сторони; перевіряє відомостей про отримання тканини з ниток; визначає напрям нитки основи розтягуванням; називає види конструкційних матеріалів для виготовлення аплікації; орієнтується у способах розмічання;	
--	---	--	--

6	<i>Практична робота.</i> Виготовлення аплікації з тканини та нетканих матеріалів (фантазійні орнаменти, пейзажі, сільські пейзажі, абстракція). Планування роботи з виготовлення виробу. Складання послідовності технологічних операцій. Добір матеріалів та інструментів. Підготовка тканини-основи до аплікації (розмічання потрібного формату, вирізання, прасування). Копіювання малюнка на основу. Розмічання деталей на тканинах для аплікації за допомогою шаблону, вирізування деталей з тканини, виготовлення аплікації - закріплення деталей аплікації швами «уперед голку», «назад голку», петельний, через край тощо, приклеювання необхідних деталей (шнурів, стрічок), оздоблення аплікації іншими матеріалами (гудзики, камінці, блискітки, пайетки, бісер тощо). Закріплення тканини-основи на картоні за допомогою ниток та клею. Остаточне оформлення та оздоблення виробу.	характеризує матеріали, інструменти для роботи; здійснює механічне з'єднання деталей в аплікації різними способами; виготовляє аплікацію з тканини та нетканих матеріалів; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	
16	Підсумкове заняття Виготовлення комбінованого виробу-сувеніру з використанням вивчених технік роботи з текстильними матеріалами за вибором і смаком учнів. <i>Самостійна робота.</i>		
8	Розділ. Технологія благоустрою і озеленення приміщень і території Тема. Догляд за кімнатними рослинами Вирощування квіткових рослин в горщиках розсадним способом. Квіткові рослини, придатні для вирощування в горщиках в ранньовесняний час. Поняття про розсаду. Розрахунок часу посіву насіння для отримання розсади. Вирощування розсади. Умови необхідні для отримання квітучих рослин в горщиках у весняний час. Догляд за рослинами. Інвентар, необхідний для вирощування рослин в горщиках. <i>Практична робота.</i> Підготовка ящиків для посіву насіння, підготовка ґрунту і інвентаря. Заповнення ящиків ґрунтом, посів насіння. Спостереження за сходами, догляд за	має уявлення про вирощування квіткових рослин в горщиках розсадним способом; визначає квіткові рослини, придатні для вирощування в горщиках в ранньовесняний час; має поняття про розсаду; розраховує час посіву насіння для отримання розсади; створює умови необхідні для отримання квітучих рослин в горщиках у весняний час;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення уявлень про вирощування розсади, розвиток спостережливості, розвиток уявлень про весняні роботи, аналіз, порівняння видів весняних робіт на квітниках, розвиток логічного мислення при встановленні причинно-наслідкових зв'язків. <i>Мовленнєвий розвиток:</i>

8	розсадою. Підготовка горщиків, набивання їх ґрунтом. Висадка розсади в горщики. Догляд за рослинами. Тема. Технологія вирощування рослин. Весняні роботи на пришкольній ділянці Визначення часу початку весняних робіт. Терміни і черговість весняних робіт на квітнику і на ділянці. Правила розпушування зимуючих багаторічників. Ручний інвентар, необхідний для виконання весняних робіт в квітнику. Правила безпечної роботи з інвентарем. Санітарно-гігієнічні вимоги до роботи на ділянці. <i>Практична робота.</i> Згрібання сміття, відмерлого за зиму листя з клумб і доріжок. Перше поверхневе розпушування граблями ірисів, півонії і інших зимуючих багаторічників. Подальші розпушування сапою. Підготовка насіння до висівання (прогрівання його, зволоження, загартування). Висівання підготовленого насіння в ґрунт (по погоді).	добирає інвентар, необхідний для вирощування рослин в горщиках; здійснює підготовку ящиків для посіву насіння та підготовку ґрунту і інвентарю; заповнює ящики ґрунтом; висіває насіння; спостерігає за сходами; доглядає за розсадою; підготовляє горщики, набиває їх ґрунтом; висаджує розсаду в горщики; доглядає за рослинами; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. визначає час початку весняних робіт; розуміє терміни і черговість весняних робіт на квітнику і на ділянці; знає правила розпушування зимуючих багаторічників; визначає ручний інвентар, необхідний для виконання весняних робіт в квітнику; згрібає сміття, відмерлого за зиму листя з клумб і доріжок; здійснює перше поверхневе розпушування граблями ірисів, півонії і інших зимуючих багаторічників; розпушує сапою;	розвиток мовлення шляхом розширення і уточнення активного словника назвами вивчених рослин, розвиток мовлення на основі словесної характеристики видів діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток дрібної моторики рук на основі висівання насіння, розвиток творчої уяви при сприйманні описової розповіді. <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток мотивації природоохоронної діяльності, працелюбності, відповідальності.
---	--	---	---

Розділ. Технологія обробки матеріалів**Тема. Робота з фарбами**

Національний український орнамент в декоративно-художньому малюванні. Особливості національного українського орнаменту. Види орнаменту. Орнамент у смугі. Орнамент у колі. Матеріали та інструменти для виконання робіт: гуаш (акварель), палітра, пензлики, папір для малювання.

Практична робота. Виконання орнаменту в колі, у смугі. Деталювання орнаменту. Розробка орнаменту за фрагментами. Добір форми орнаменту, його фрагментів. Складання ескізу орнаменту, фарбування орнаменту. Аналіз якості виконаної роботи.

готує насіння до висівання **висіває** підготовлене насіння в ґрунт (по погоді);
організовує робоче місце;
дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.

має уявлення про національний український;
знає особливості національного українського орнаменту;
розрізняє орнамент у смугі, у колі;
добирає матеріали та інструменти для виконання робіт;
виконує орнаменту в колі, у смугі;
організовує робоче місце;
дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.

Пізнавальний розвиток: розвиток уявлень про принципи декоративного мистецтва (повторення, чергування, симетрію); елементарні виражальні можливості декоративної композиції, а саме: про її організацію в замкненій геометричній фігурі (прямокутнику, квадраті, колі) та про основи техніки стилізації рослинних елементів, розвиток наочно-образного мислення на основі аналізу структури візерунка; порівняння елементів орнаменту між собою за формою, кольором, розташуванням; закріплення прийомів декоративного малювання.

Мовленнєвий розвиток: використання назв дій у словесному описі власної діяльності.

Сенсомоторний розвиток: розвиток зорово-моторної координації, дрібної моторики руки під час закріплення прийомів декоративного малювання.

Особистісний розвиток: розвиток інтересу до виробів декоративно-ужиткового мистецтва, розвиток емоційно-естетичного

8	Тема. Робота з пластичними матеріалами (пластилін) Технологія виготовлення аплікацій з пластиліну на прозорій основі Пластилін. Його властивості та види (повторення). Особливості виготовлення аплікації з пластиліну на прозорій основі. Матеріали, інструменти та приладдя для роботи: пластилін різних кольорів, скло, стеки, кольорова липка стрічка, картон, клей ПВА, ножиці, контурні малюнки з позначками черговості накладання пластиліну. Правила безпечної роботи з інструментами та матеріалами. Санітарно-гігієнічні вимоги та організація робочого місця. <i>Практична робота.</i> Виготовлення аплікації з пластиліну на прозорій основі – склі (заготовки скла необхідної величини робить учитель) – 2-3 вироби (герої мультиплікаційних фільмів). Вибір малюнка для майбутньої аплікації. Підбір пластиліну необхідних кольорів. Підкладання малюнка під скло. Накладання пластиліну на скло в заданій на малюнку черговості. Накладання фону з пластиліну або кольорового картону. Окантовка кольоровою липкою стрічкою.	має уявлення про пластилін, його властивості та види; добирає матеріали, інструменти та приладдя для роботи; розуміє особливості виготовлення аплікації з пластиліну на прозорій основі; виготовляє аплікацію з пластиліну на прозорій основі – склі; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	сприймання, відчуття кольорової гами. <i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлень про використання пластиліну щодо площинного та об'ємного ліплення. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток зв'язного мовлення на основі визначення змісту композицій. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток просторового орієнтування на основі розташування предметів під час складання композицій, розвиток дрібної моторики рук. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності та умінь дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог у процесі роботи з пластиліном.
10	Тема. Робота з текстильними матеріалами Основи технології виготовлення народної ляльки Лялька-мотанка з тканини як самобутнє явище у побуті та мистецтві українців. Уособлення образу людини в ляльці.		<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлень про ляльку-мотанку та матеріали для їх виготовлення, розвиток загально трудових умінь на основі аналізу виготовлення ляльки, планування послідовності дій та здійснення

6 20 4	Конструктивні особливості стародавніх ляльок. Обрядово-магічні функції (хатній родовий оберіг, заступник, запорука народження власної дитини тощо). Традиційні типи ляльок. Матеріали, які використовуються для виготовлення ляльок. Традиційні способи виготовлення ляльок (вузлові та шиті, з пап'є-маше та м'яких матеріалів, сухого зілля, трави, папероляльки). Одяг ляльки, його залежність від традицій українського національного вбрання. Втілення в ляльчиному костюмі художнього смаку та уподобань її творця. Інструменти для виготовлення народних ляльок. Організація робочого місця. Правила безпечної роботи та санітарно-гігієнічні вимоги. Технологія виготовлення народної ляльки. <i>Практична робота.</i> Виготовлення ляльки-мотанки з тканини в одязі. Розроблення основи малюнка ляльки. Створення ескізного малюнка ляльки, одягу, прикрас. Добір матеріалів та підготовка базових та доповнюючих матеріалів до роботи. Розкрій тканини для ляльки. Виготовлення тулуба ляльки та деталей. З'єднання деталей з основою. Виготовлення «обличчя» – хрестоподібна обмотка кольоровими нитками. Розкрій тканини для одягу. Виготовлення лялькового одягу. Оздоблення одягу. Остаточна обробка ляльки. Контроль якості виробу. <i>Екскурсія до Державного музею іграшок</i> Підсумкове заняття Виготовлення виробу-сувеніру з використанням вивчених технік роботи з текстильними або пластичними матеріалами за вибором і смаком учнів. <i>Самостійна робота.</i> Варіативний модуль Резерв часу	має уявлення про ляльку-мотанку з тканини як самобутнє явище у побуті та мистецтві українців; визначає конструктивні особливості стародавніх ляльок; називає обрядово-магічні функції; розрізняє традиційні типи ляльок; називає матеріали, які використовуються для виготовлення ляльок; орієнтується у традиційних способах виготовлення ляльок визначає залежність одягу ляльки від традицій українського національного вбрання; втілює в ляльчиному костюмі художній смак та уподобання її творця; добирає інструменти для виготовлення народних ляльок; виготовляє ляльку-мотанку з тканини в одязі; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	порівняння свого виробу із зразком. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словникового запасу на основі назв трудових операцій та об'єктів виготовлення. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвитку координації та точності рухів рук на основі виготовлення ляльки-мотанки. <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток естетичних смаків на основі визначення оздоблень на виробі, формування інтересу до українського народного мистецтва, поваги до культурної спадщини України, її традицій.
--	---	--	--

--	--	--	--

7 клас
245 годин на рік
(7 годин на тиждень)

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
2	<u>Перший семестр (112 год.)</u> Вступ Завдання предмету трудового навчання в 7 класі. Об'єкти навчальних робіт. Повторення правил безпечної праці при роботі з інструментами. Бережне ставлення до сировини, матеріалів, обладнання майстерні. Стан робочого місця учня.	має уявлення про завдання предмету трудового навчання в 7 класі; називають об'єкти навчальних робіт; ставляться до сировини, матеріалів, обладнання майстерні бережно; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розвиток пам'яті на основі пригадування основного матеріалу за попередні роки, відтворення знань про безпечне користування інструментами, формування мотиваційної основи вивчення курсу. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> формування супроводжуючого мовлення. <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток позитивного ставлення до художньо-творчої діяльності.
40 19	Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Робота з папером і картоном Технологія різання паперу. Витинанка (19 год.) Види мистецтв: образотворче, декоративно-ужиткове, архітектурне. Одинарні витинанки. Їх конструктивні особливості: один аркуш, одноколірні, узагальнений орнаментальний візерунок, декоративна форма. Традиційні забарвлення витинанок: відтінки червоного кольору, синій, зелений, білий і	має уявлення про види мистецтв; має уявлення про одинарні витинанки та їх конструктивні особливості; називає традиційні забарвлення витинанок, традиційні профілі країв, традиційні мотиви;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> формування уявлень про одинарні витинанки, традиційні форми, мотиви, розвиток мислення на основі аналізу зразків витинанок та

	чорний кольори. Традиційні форми: квадрати, овали, кола, смужки, ромби. Традиційні профілі країв: гладкі, зубчики, торочки, хвилі, гребінці. Традиційні мотиви: геометричні (розетки, сонечка), рослинні (квітки, листочки, плоди, дерево життя), тваринні (метелики, жучки, павуки, півні). Інструменти, матеріали і пристосування для виготовлення витинанок: папір кольоровий, картон, простий олівець, гумка, ножиці, клей ПВА, пензлик для клею, набір пристосувань для пробивання у заготовках внутрішніх контурів. Правила безпечної роботи та санітарно-гігієнічні вимоги до роботи. Послідовність виконання витинанки. Рациональні прийоми роботи при вирізуванні узорів. <i>Практична робота.</i> Виготовлення одинарних витинанок - традиційних для українського декоративно-ужиткового мистецтва мотивів, форм, кольорів, з традиційними профілями країв – 3-4 різні вироби. Підбір матеріалів та інструментів для виготовлення витинанок. Згинання паперу. Промальовування контуру малюнка за готовими схемами на виворітній стороні паперу (від зігнутого боку). Надрізи на основній складці витинанки або на суміжних складках. Вирізання ножицями композиції по контуру малюнка (бажано безперервно). Розгортання витинанки. Приклеювання на картон, колір якого буде контрастним до композиційного. Остаточне оформлення та оздоблення виробу. Наклеювання витинанок на основу.	добирає інструменти, матеріали і пристосування для виготовлення витинанок; знає послідовність виконання витинанки; володіє раціональними прийомами роботи при вирізуванні узорів; виготовляє одинарні витинанки - традиційних для українського декоративно-ужиткового мистецтва мотивів, форм, кольорів, з традиційними профілями країв; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	визначення послідовності виконання трудових операцій. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словникового запасу назвами трудових операцій та об'єктів виготовлення, на основі складання характеристики об'єктів виготовлення за запитаннями вчителя. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток дрібної моторики рук на основі роботи з витинанкою. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами.
21	Тема. Робота з природними матеріалами Теоретична основа (7 год.) Об'ємні вироби з природного матеріалу. Правила заготівлі та зберігання природного матеріалу. <i>Практична робота.</i> Заготівля природного матеріалу. <i>Екскурсія</i> до ботанічного саду, парку, розарію для огляду експозиції троянд.	визначає об'ємні вироби з природного матеріалу; знає правила заготівлі та зберігання природного матеріалу; заготовляє природний матеріал; розрізняє троянди за їх видами; знає технологію виготовлення троянд з кленового листа;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про природні матеріали, розширення знань про квіти та злакові культури, розширення уявлень про властивості природного матеріалу та способи

5 9	Технологія виготовлення об'ємних виробів з природного матеріалу (7 год.) Троянда, її види. Технологія виготовлення троянд з кленового листа. Правила підготовки листа для виробу. Матеріали та інструменти: свіже кленове листа, нитка, лак акриловий. Правила нанесення лаку, необхідність лакування виробів. Організація робочого місця та санітарно-гігієнічні вимоги до роботи. <i>Практична робота.</i> Виготовлення букету з квітів троянд з кленового листа – 7-15 троянд. Підготовка кленового листа (миття листа, протирання). Скручування троянд. Лакування квітів (вчителем або за допомогою вчителя). Оформлення стебла. Оформлення букету. Технологія виготовлення декоративних аплікацій із круп, тирси та макаронів (7 год.) Крупа та її види. Технологія виготовлення «круп'яних» баночок. Матеріали та інструменти: скляна баночка, рідина для миття посуду, крупа (гречка, пшоно, рис тощо), клей ПВА, акриловий лак. Організація робочого місця та санітарно-гігієнічні вимоги до роботи. <i>Практична робота.</i> Виготовлення «круп'яних» баночок – 2-3 вироби. Підготовка матеріалів для роботи. Миття баночки рідиною для миття посуду для знежирення. Просушування баночки. Змазування баночки товстим шаром клею ПВА. Обкачування в крупі. Просушування. Оздоблення баночки (насінням, квасолею тощо) – викладання орнаменту. Лакування виробу. Остаточне оформлення виробу. Підсумкове заняття Виготовлення виробу-сувеніру з використанням вивчених технік роботи з папером або природними матеріалами за вибором і смаком учнів. <i>Самостійна робота.</i>	знає правила підготовки листа для виробу; добирає матеріали та інструменти; знає правила нанесення лаку; визначає необхідність лакування виробів; виготовляє букет з квітів троянд з кленового листа; знає крупи та її види; знає технологію виготовлення «круп'яних» баночок; добирає матеріали та інструменти; виготовляє «круп'яні» баночки; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. розуміє необхідність очищення квітника; визначає терміни проведення цих робіт; знає способи прибирання всохлих стебел і листа; знає правила збору насіння квітів та способи його збереження;	з'єднання окремих частин, розвиток уваги та самостійності під час екскурсії. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> на основі збагачення словника назвами рослинних матеріалів, розвиток уміння давати словесний звіт про виконану роботу за запитаннями вчителя. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток спостережливості на основі відбору природного матеріалу для виготовлення виробу, розвиток дрібної моторики рук на основі роботи з природним матеріалом. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, працелюбності, самостійності, спостережливості, відповідальності за якість виконаної роботи, наполегливості у досягненні мети, любові до природи. <i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про рослини, про їх розмноження, порівняння
---------------------------	---	---	--

9	Розділ. Технологія благоустрою і озеленення приміщень і території. Тема. Технологія вирощування рослин. Осінні роботи на пришкольній ділянці Необхідність очищення квітника. Терміни проведення цих робіт. Способи прибирання усохлих стебел і листя. Правила збору насіння квітів та способи його збереження. Назви рослин, що ростуть на пришкольній ділянці. Осіння обробка ґрунту. Правила безпечної роботи з граблями, лопатою. <i>Практична робота.</i> Робота на школьній ділянці. Висмикування з коренем усохлих стебел однорічних рослин, зрізка усохлих стебел і листя багаторічних квіткових рослин. Згрібання сухого листя, решток рослин. Збирання насіння квітів та підготовка його до зберігання. Сорткування насіння квітів. Виготовлення паперових пакетів для насіння і підписування назв.	називає рослини, що ростуть на пришкольній ділянці; виконує роботу на школьній ділянці; висмикує з коренем усохлих стебел однорічних рослин; зрізує усохлі стебла і листя багаторічних квіткових рослин; згрібає сухе листя, рештки рослин; збирає насіння квітів; готує його до зберігання; проводить сорткування насіння квітів; виготовляє паперові пакети для насіння і підписує назви; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про пап'є-маше, історію виникнення та розвитку; орієнтується у видах технік виготовлення з пап'є-маше; добирає матеріали, що використовуються; виготовляє тарілки (миски) з пап'є-маше; організовує робоче місце;	різних видів діяльності на школьних квітниках. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розширення словникового запасу, комунікативних умінь, використання назв інвентарю у словесному описі дій. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток дрібної моторики рук під час збирання та пакування насіння, порівняння за розміром, формою, кольором насіння квіткових рослин. <i>Особистісний розвиток:</i> працелюбності, наполегливості у досягненні мети, відповідальності, дотримання вимог організації власної праці, любові до природи. <i>Пізнавальний розвиток:</i> формування уявлень про техніку пап'є-маше, збагачення уявлень про використання паперу, розвиток пам'яті на основі пригадування властивостей та використання паперу.
28 14	Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів. Тема. Робота з папером і картоном Технологія виготовлення пап'є-маше (14 год.) Пап'є-маше: історія виникнення та розвитку. Матеріали, що використовуються: папір (газетний, тонкий), клей (клей ПВА, шпалерний, клейстер на мучній основі), речовина для змащування форми (вазелін, олія), пензлик, шпаклівка для ґрунтовки, фарба (водоемульсійна, гуаш, акрилова тощо).		

14	Форми для пап'є-маше. Види технік виготовлення з пап'є-маше: листкове, з рідкої паперової маси, під тиском. Санітарно-гігієнічні вимоги до організації робочого місця. <i>Практична робота.</i> Виготовлення тарілки (миски) з пап'є-маше – 2-3 вироби. Вибір форми для роботи (миска, тарілка). Підготовка паперу (розривання на дрібні шматочки, занурення у розведений клей ПВА). Змашування форми для запобігання прилипання. Оклеювання форми газетними шматочками у 6-20 шарів в декілька підходів з просушуванням шарів. Відокремлення тарілки від форми. Грунтовка тарілки шпаклівкою. Просушування. Фарбування тарілки в білий колір (для подальшого розпису фарбами). Тема. Робота з фарбами 14 Хатній український розпис. Основи декоративного петриківського розпису. Елементи петриківського розпису. Приклади декоративного розпису. Образи квітково-рослинних мотивів петриківського орнаменту. Особливості петриківського розпису. Матеріали, інструменти та його підготовка. Організація робочого місця та санітарно-гігієнічні вимоги до роботи. <i>Практична робота.</i> Оволодіння чотирма типами мазка, традиційно названих “грібенець”, “зернятко”, “горішок”, “перехідний мазок”. Вправи на поєднання вивчених мазків (колосок, пірчасте листя, початок квітки – пуп'янок, елементи стрічкового орнаменту, три пари кривих зернят, бігунець з трипелюсткових квіток, вусики до центру квітки, поєднання кривих зернят із зернятками). Вправи на складання орнаменту. Розпис посуду з пап'є-маше (виготовлений раніше) петриківським орнаментом. <i>Екскурсія.</i> Огляд експозиції «Петриківський розпис» у музеї українського народного декоративного мистецтва.	дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про хатній український розпис; знайомий з основами декоративного петриківського розпису; впізнає елементи петриківського розпису; знайомий з образами квітково-рослинних мотивів петриківського орнаменту; має уявлення про особливості петриківського розпису; готує матеріали, інструменти; володіє чотирма типами мазка, традиційно названих “грібенець”, “зернятко”, “горішок”, “перехідний мазок”; виконує вправи на поєднання вивчених мазків; розписує посуд з пап'є-маше (виготовлений раніше) петриківським орнаментом; організовує робоче місце;	<i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словникового запасу назвами трудовий операцій та об'єктів виготовлення, на основі складання характеристики об'єктів виготовлення за запитаннями вчителя. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток координації та точності рухів рук, дрібної моторики рук на основі виготовлення з пап'є-маше. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, розвиток емоційно-естетичного сприймання. <i>Пізнавальний розвиток:</i> розвиток почуття ритму, гармонії через застосування попередньої переробки реальних форм на декоративні, відпрацювання вміння аналізувати художньо-образотворчі засоби декоративно-ужиткового мистецтва та відтворювати їх у власних роботах, закріплення прийомів декоративного малювання, розвиток пам'яті, фантазії, самостійності виконання практичних художньо-творчих завдань. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> використання назв дій у словесному описі власної діяльності, уміння висловлювати оцінні судження щодо творів народного мистецтва. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації, дрібної моторики руки під час
----	---	---	---

5	Підсумкове заняття Виготовлення виробу-сувеніру з використанням вивчених технік роботи з фарбами або пластичними матеріалами за вибором і смаком учнів. <i>Самостійна робота.</i> Варіативний модуль Резерв часу	дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	закріплення прийомів декоративного малювання. <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток особистісних якостей: уміння працювати самостійно й у колективі, наполегливості, розвиток естетичного ставлення до праці і творів народних майстрів, формування інтересу до українського народного мистецтва, поваги до культурної спадщини України, її традицій.
20 3 65 21	<u>Другий семестр 133 год.</u> Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Робота з пластичними матеріалами Технологія виготовлення рельєфної ліпки з пластиліну на твердій основі (21 год.) Поняття рельєфу у мистецтві. Види рельєфу (барельєф, горельєф). Матеріали та інструменти для роботи: пластилін, основа (фанера, скло, пластик, картон), стеки. Етапи виготовлення ліпки. Організація робочого місця та санітарно-гігієнічні вимоги до роботи. <i>Практична робота.</i> Виготовлення рельєфної ліпки на твердій основі (рибка, квіти, равлик тощо) – 2-3 вироби. Підбір інструментів і матеріалів. Створення ескізу виробу. Покриття основи тонким шаром пластиліну. Малювання стекою контуру усіх об'єктів ліпки. Укладання пластилінового джгутика по контурах. Примазування пластиліну. Заповнення пластиліном	має уявлення про рельєф у мистецтві; розрізняє рельєф за видами; добирає та готує матеріали та інструменти для роботи; виготовляє рельєфну ліпку на твердій основі; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлень про використання пластиліну щодо площинного та об'ємного ліплення, формування уявлень про рельєф у мистецтві. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток зв'язного мовлення на основі визначення змісту композицій. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток просторового орієнтування на основі розташування предметів під час складання композицій, розвиток дрібної моторики рук.

	всередині контурів та надання необхідної опуклості. Оформлення деталей пластиліном та стеками. Остаточне оформлення виробу. <i>Екскурсія.</i> Огляд експозиції скульптури (будь-яка діюча виставка)		<i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності та умінь дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог у процесі роботи з пластиліном.
21	Тема. Робота з текстильними матеріалами Технологія виготовлення аплікації з бавовни на оксамитовому папері Бавовна – волокно рослинного походження. Властивості волокна. Культивування волокна. Вата, її виготовлення та види. Види паперу (повторення) Оксамитовий папір – різновид декоративного паперу. Матеріали, інструменти та приладдя для виконання робіт: оксамитовий папір темних кольорів (чорний, синій, бордо), вата, голка. Особливості виконання аплікації. Техніка безпечної роботи з інструментами. Організація робочого місця та санітарно-гігієнічні вимоги до роботи. <i>Практична робота.</i> Виготовлення аплікації з бавовни (вати) на оксамитовому папері (сюжет аплікації обирають учні самостійно) – 2-3 вироби. Підготовка матеріалів. Вибір сюжету для аплікації. Перенесення контуру малюнка на оксамитовий папір (через копіювальний жовтий). Укладання вати за малюнком та задумом з допомогою пальців та голки. Остаточне оформлення виробу.	має уявлення про бавовну, як волокно рослинного походження; визначає властивості волокна; має уявлення про вату, її виготовлення та види; орієнтується у видах паперу; добирає та готує матеріали, інструменти та приладдя для виконання робіт; знає особливості виконання аплікації; виготовляє аплікацію з бавовни (вати) на оксамитовому папері; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення уявлень про бавовну та роботу з текстильними матеріалами, формування мислення на основі розвитку вмінь порівнювати види стібків за зовнішнім виглядом, за способом виконання, розвиток загальнотрудових умінь, удосконалення пізнавальної активності й самостійності шляхом поступового скорочення педагогічної допомоги. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення на основі збагачення словника назвами стібків, розвиток зв'язного мовлення на основі формування вмінь описувати зображені об'єкти діяльності
23	Тема. Художня обробка тканини Технологія виготовлення вишитих виробів Вишивання як вид декоративно-ужиткового мистецтва. Короткі відомості про історію української народної вишивки. Використання вишивки для оздоблення одягу та виробів інтер'єру. Інструменти і матеріали для вишивання. Початкові шви (повторення). Відмірювання довжини нитки для вишивання. Закріплення нитки без вузлика під час вишивання	має уявлення про вишивання як вид декоративно-ужиткового мистецтва; має уявлення про історію української народної вишивки; знає про використання вишивки для оздоблення одягу та виробів інтер'єру; добирає інструменти і матеріали для вишивання;	<i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток почуття ритму, гармонії через застосування попередньої переробки реальних форм на декоративні, розвиток кольорочутливості ока, просторових уявлень, здатності до розпізнавання кольірних станів середовища, емоційного сприймання

5	в одну та дві нитки. Санітарно-гігієнічні вимоги, правила безпечної праці та волого-теплових робіт. Організація робочого місця. <i>Практична робота.</i> Виконання раніше вивчених швів “уперед голку”, “назад голку”, “стебловий”, “тамбурний”, “козлик”, “петельний” тощо. Тепла і холодна гама кольорів. Символічне значення кольору в українській народній вишивці. Розміщення вишивки на виробі. Відомості про професію вишивальниці ручної вишивки, вимоги до неї. Декоративні шви на основі початкових (“верхоплут”, “оксамитовий”). Застосування швів. Послідовність та технічні умови виконання початкових швів. <i>Практична робота.</i> Вишивання серветки або рушничка. Добір матеріалів. Виконання ескізу виробу. Відмірювання довжини нитки для вишивання. Закріплення вишивальної нитки без вузлика. Вишивання виробу вивченими швами. Аналіз виконаних робіт. Підсумкове заняття Виготовлення виробу-сувеніру з використанням вивчених технік роботи з тканиною або пластичними чи текстильними матеріалами за вибором і смаком учнів. <i>Самостійна робота.</i>	виконує початкові шви; відміряє нитку для вишивання; закріплює нитку без вузлика під час вишивання в одну та дві нитки; виконує раніше вивчені шви; орієнтується у теплій і холодній гамі кольорів; має уявлення про символічне значення кольору в українській народній вишивці; визначає місце розміщення вишивки на виробі; має уявлення про професію вишивальниці ручної вишивки, вимоги до неї; вивчає декоративні шви на основі початкових; знає послідовність та технічні умови виконання початкових швів; вишиває серветку або рушничок; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	навколишнього світу кольорів, розвиток дрібної моторики в процесі виконання трудових операцій ручним способом. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами, уміння працювати самостійно й у колективі, формування інтересу до українського народного мистецтва, поваги до культурної спадщини України, її традицій.
---	---	---	---

21	Розділ. Технологія благоустрою і озеленення приміщень і території Тема. Технологія вирощування рослин. Весняні роботи на пришкольній ділянці Квітникарство як частина декоративного садівництва. Види квітів для вирощування на клумбах, квітниках, присадибних ділянках, приміщеннях. Однорічні, дворічні та багаторічні квіти. Отруйні квіткові рослини. Поєднання квітів на присадибних ділянках, клумбах, приміщеннях. Традиційні квіти, які прикрашають українські садиби. Види клумб та квітників, їх форми. Технологія створення квітників та клумб. Інструменти, пристрої, матеріали, які використовуються під час вирощування та догляду за квітами. Санітарно-гігієнічні вимоги, правила безпечної праці, організація робочого місця під час вирощування і догляду за квітами. <i>Практична робота.</i> Підготовка до весняних робіт. Очищення квітників. Підготовка ґрунту. Пророщування насіння однорічних квітів (сальвія, петунія, агератум і інші). Прийоми висівання насіння у ящики, горщики та у відкритий ґрунт. Правила догляду за розсадою: поливання, підживлення, пікірування. Вирощування, розмноження та догляд за квітами (у відкритому ґрунті, приміщенні). <i>Екскурсія</i> на виставку квітів.	має уявлення про квітникарство як частину декоративного садівництва; орієнтується у видах квітів для вирощування на клумбах, квітниках, присадибних ділянках, приміщеннях; має уявлення про однорічні, дворічні та багаторічні квіти; знає основні отруйні квіткові рослини; орієнтується у поєднанні квітів на присадибних ділянках, клумбах, приміщеннях; знає традиційні квіти, які прикрашають українські садиби; орієнтується у видах клумб та квітників, їх формах; має уявлення про технологію створення квітників та клумб; добирає та готує інструменти, пристрої, матеріали, які використовуються під час вирощування та догляду за квітами; очищує квітники; проводить підготовку ґрунту; пророщує насіння однорічних квітів; знає прийоми висівання насіння у ящики, горщики та у відкритий ґрунт; виконує догляд за розсадою; вирощує, розмножує та	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення уявлень про квітникарство, розвиток спостережливості, розвиток уявлень про весняні роботи, аналіз, порівняння видів весняних робіт на квітниках, розвиток логічного мислення при встановленні причинно-наслідкових зв'язків, розвиток уваги та самостійності під час екскурсії. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення шляхом розширення і уточнення активного словника назвами вивчених рослин, розвиток мовлення на основі словесної характеристики видів діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток дрібної моторики рук на основі висівання насіння квітів, розвиток творчої уяви при сприйманні описової розповіді. <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток мотивації природоохоронної діяльності, працелюбності, відповідальності.
----	--	---	---

		доглядає за квітами (у відкритому ґрунті, приміщенні); організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	
14 14	Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Ремонт одягу Одяг. Догляд за одягом. Можливі проблеми з одягом: розрив по шву, розрив тканини. Правила безпечної роботи при шитті та прасуванні. <i>Практична робота.</i> Виконання ремонтних робіт одягу, який розірвався, ручним способом. Підбір ниток відповідно до тканини за кольором, товщиною, якістю. Складання тканини по лінії розриву або шву, що розпоровся. Сточування шва, що розпоровся, ручним стачним швом. З'єднання країв розриву частими косими (обметочними) стібками. Прасування. Швейна фурнітура, її види: гудзики, кнопки, гачки, вішалка-ланцюжок. Вибір і заміна фурнітури на одязі та предметах побуту. Правила безпечної роботи при шитті та прасуванні. <i>Практична робота.</i> Виконання ремонтних робіт по заміні фурнітури одягу. Пришивання гудзиків, гачків, кнопок, вішалки-ланцюжка на одязі.	має уявлення про одяг та догляд за одягом; визначає можливі проблеми з одягом; виконує ремонтні роботи одягу, який розірвався, ручним способом; має уявлення про швейну фурнітуру, її види; вибирає і замінює фурнітуру на одязі та предметах побуту; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розвиток мислення на основі вмінь аналізувати вироби щодо необхідності ремонту, розвиток спостережливості на основі визначення виду ремонту одягу. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словникового запасу на основі назв трудових операцій та об'єктів виготовлення. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> корекція та розвиток координації рухів рук та дрібної моторики на основі шиття. <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток естетичного смаку, охайності, самостійності на основі ремонту одягу.
5	Підсумкове заняття Виконання необхідного ремонту одягу молодших школярів. <i>Самостійна робота.</i>		
20 3	Варіативний модуль Резерв часу		

--	--	--	--

8 клас
315 годин на рік
(9 годин на тиждень)

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
2	<u>Перший семестр (144 год.)</u> Вступ Завдання курсу трудового навчання у 8-му класі. Об'єкти навчальних робіт. Ознайомлення з планом роботи. Повторення правил безпечної роботи в кабінеті трудового навчання з різними матеріалами і інструментами. Підготовка робочих місць та обладнання.	має уявлення про завдання курсу трудового навчання у 8-му класі; ознайомлений з планом роботи.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розвиток пам'яті на основі пригадування основного матеріалу за попередні роки, відтворення знань про безпечне користування інструментами, формування мотиваційної основи вивчення курсу. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> формування супроводжуючого мовлення. <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток позитивного ставлення до художньо-творчої діяльності.
64 34	Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Робота з папером і картоном Технологія об'ємного плетіння з паперових трубочок		<i>Пізнавальний розвиток:</i>

9	Лозоплетіння, як вид українського декоративно-ужиткового мистецтва. Плетіння з паперових трубочок, як імітація лозоплетіння. Матеріали, інструменти та приладдя для плетіння: старі газети та журнали, клей ПВА (клей-олівець), в'язальна тонка спиця (№ 1-2), акрилові фарби, акриловий лак. Правила безпечної роботи, організації робочого місця та санітарно-гігієнічні вимоги до роботи. Правила намотування трубочок з паперу. <i>Практична робота.</i> Виготовлення паперових трубочок, шляхом накручування на в'язальну спицю та проклеювання останнього шару паперу. Просушування трубочок. Вироби, які доцільно виготовляти з паперових трубочок. Технологія об'ємного плетіння з паперових трубочок. <i>Практична робота.</i> Виготовлення виробів шляхом плетіння з паперових трубочок (кошики, підноси, шкатулки, штори) – 2-3 виробу. Виготовлення ескізу. Підбір матеріалів та інструментів. Плетіння виробу (за показом вчителя). Фарбування готового виробу. Лакування готового виробу. Остаточне оздоблення та оформлення виробу. <i>Екскурсія.</i> Огляд експозиції виробів з лози. Тема. Робота з фарбами Відбиток - переклад фарби з однієї поверхні на іншу, при цьому виходять відбитки фарб (плями). Декалькоманія - спосіб декоративної обробки виробу, що полягає в попередньому нанесенні зображення на підложку (скло), з якої воно переводиться на оздоблювальну поверхню. Матеріали та інструменти для роботи: акварельний папір, скло, фарби (акварельні, гуаш), палітра, пензлики, баночки для води, оприскувач, ганчірки та губки. Правила техніки безпеки,	має уявлення про лозоплетіння, як вид українського декоративно-ужиткового мистецтва; має уявлення про плетіння з паперових трубочок, як імітацію лозоплетіння; добирає матеріали, інструменти та приладдя для плетіння; виготовляє паперові трубочки, шляхом накручування на в'язальну спицю та проклеювання останнього шару паперу; знає вироби, які доцільно виготовляти з паперових трубочок; орієнтується в технології об'ємного плетіння з паперових трубочок; виготовляє вироби шляхом плетіння з паперових трубочок; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про відбиток; має уявлення про декалькоманію; добирає матеріали та інструменти для роботи; виготовляє відбитки в техніці декалькоманія; організовує робоче місце;	формування уявлень про лозоплетіння, збагачення уявлень про використання паперу, розвиток пам'яті на основі пригадування властивостей та використання паперу. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словникового запасу назвами трудовий операцій та об'єктів виготовлення, на основі складання характеристики об'єктів виготовлення за запитаннями вчителя. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток координації та точності рухів рук, дрібної моторики рук на основі виготовлення трубочок та плетіння з трубочок. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, розвиток емоційно-естетичного сприймання. <i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлень про роботу з фарбами, принципи декоративного мистецтва, розвиток цілісності, структурності, осмисленості, вибірковості, узагальненості сприймання, розвиток наочно-образного мислення, фантазії.
---	---	--	---

21	організації робочого місця та санітарно-гігієнічні вимоги до роботи. Правила нанесення фарби на скло. <i>Практична робота.</i> Виготовлення відбитків в техніці декалькоманія – майбутнього тла для створення колажів з природного матеріалу – 4-5 заготовок. Нанесення фарби на скло за певними правилами. Накладання листа паперу на скло або навпаки. Відривання паперу або скла. Просушування заготовок. Тема. Робота з природними матеріалами Флорист. Робота флориста. Флористика – один із видів художнього ремесла, що застосовується для декору приміщень. Правила засушування квітів, листя, плодів. Квіти та листя, що зберігають свій колір або втрачають його. Вимоги до засушування квітів. Засушування багатопелюсткових квітів. <i>Практична робота.</i> Збір природного матеріалу: листя, квітів, трав, стебел тощо. Засушування зібраного матеріалу. Відображення рослинних форм у композиціях. Способи komponування рослинних форм. Особливості складання композиції з засушених квітів за заданою кольоровою гамою. Колаж, стилі колажу: вегетація, імпресія, вертикально-асиметрична робота, пейзаж, графіка. Техніка наклеювання квітів, стебел, листя. <i>Практична робота.</i> Виготовлення аплікації-колажу з листя, трав, квітів на тлі в техніці декалькоманія (виготовлялось учнями раніше). Задум виробу. Прикладання природного матеріалу на тло, пошук стилю колажу. Приклеювання	дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про флористику; знає правила засушування квітів, листя, плодів; знає вимоги до засушування квітів та багатопелюсткових квітів; збирає природний матеріал; засушує зібраний матеріал; орієнтується у способах komponування рослинних форм; знає особливості складання композиції з засушених квітів за заданою кольоровою гамою; має уявлення про колаж, стилі колажу;	<i>Мовленнєвий розвиток:</i> розширення словникового запасу назвами декоративних робіт, використання назв дій у словесному описі власної діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації, розвиток зорового відчуття, дрібної моторики руки під час закріплення прийомів декалькоманії. <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток інтересу до мистецтва, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами. <i>Пізнавальний розвиток:</i> формування уявлення про роботу флориста та флористику, розширення знань про природні матеріали, розширення уявлень про властивості природного матеріалу та способи складання композицій, розвиток уваги та самостійності під час екскурсії. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> на основі збагачення словника назвами рослинних матеріалів, розвиток умінь давати словесний звіт про виконану роботу за запитаннями вчителя. <i>Сенсомоторний розвиток:</i>
----	---	--	--

	природного матеріалу. Остаточне оздоблення та оформлення виробу.	виготовляє аплікацію-колаж з листя, трав, квітів на тлі в техніці декалькоманія; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	розвиток спостережливості на основі відбору природного матеріалу для виготовлення виробу, розвиток дрібної моторики рук на основі роботи з природним матеріалом. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, працелюбності, самостійності, спостережливості, відповідальності за якість виконаної роботи, наполегливості у досягненні мети, любові до природи.
6	Підсумкове заняття Виконання виробу-сувеніру з допомогою вивчених технік роботи з папером чи природним матеріалом. <i>Самостійна робота.</i>		
18	Розділ. Технологія благоустрою і озеленення приміщень і території		
18	Тема. Технологія вирощування рослин. Осінні роботи на пришкольній ділянці Осіння обробка пришкольньої ділянки. Необхідність внесення органічних добрив (перегною, попелу). Правила гігієни і безпеки під час внесення добрив. Правила догляду за багаторічними квітковими рослинами (хризантеми, півонії). Підготовка їх до зими. <i>Практична робота.</i> Перекопування ґрунту. Догляд за багаторічними квітковими рослинами: підживлення, підготовка до зими. Посильна допомога дорослим.	розуміє необхідність осінньої обробки пришкольньої ділянки; визначає необхідність внесення органічних добрив; знає правила гігієни і безпеки під час внесення добрив; знає правила догляду за багаторічними квітковими рослинами; виконує підготовку їх до зими; перекопує ґрунт; доглядає за багаторічними квітковими рослинами; виконує посильну допомогу дорослим; організовує робоче місце;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про рослини, про їх підживлення, порівняння різних видів діяльності на шкільних квітниках. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> уточнення та використання вивчених назв органічних добрив, формування логічності самостійних висловлювань. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> порівняння за кольором, величиною, формою суцвіть різних видів хризантем. <i>Особистісний розвиток:</i> працелюбності, наполегливості у

21 21	Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Робота з пластичними матеріалами Технологія ліплення з солоного тіста Загальні відомості про технологію ліплення виробів з пластичних матеріалів. Матеріали для ліплення: пластилін, пластика, глина, солоне тісто. Солоне тісто. Сировина для приготування пластичної маси. Короткі історичні відомості про виникнення та розвиток ліплення із солоного тіста. Види ліплення із солоного тіста (геометричні елементи, об'ємні форми, кольорові поєднання, поєднання з іншими матеріалами). Інгредієнти солоного тіста. Спосіб приготування солоного тіста. Інструменти та пристосування для ліплення із солоного тіста. Правила безпечної роботи та санітарно-гігієнічні вимоги. Організація робочого місця. Ознайомлення з технологією ліплення з солоного тіста. <i>Практична робота.</i> Приготування тіста. Прийоми роботи з солоним тістом та його висушування. Підготовка роботи до фарбування. Фарбування та лакування роботи. Скульптурні роботи. Картинки та колажі з солоного тіста. Аналіз форми об'єкту. Деталювання об'єкту роботи. Визначення прийомів роботи з тістом та необхідних інструментів. Просторове орієнтування при виконанні скульптури та композиції. <i>Практична робота.</i> Виготовлення панно із солоного тіста (квіти, фрукти, українські мотиви тощо) – 2-3 вироби. Вибір основи під композицію (картон, мішковина, тканина тощо). Складання ескізу зображення. Виготовлення окремих деталей виробу. Висушування виробу (деталей виробу). Запікання виробу. Фарбування елементів. З'єднання деталей між собою та з основою виробу. Лакування роботи. Оформлення роботи за призначенням. Оздоблення виробу. Остаточна обробка виробу. <i>Екскурсія.</i> Огляд експозиції народних промислів	дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про технологію ліплення виробів з пластичних матеріалів; знає матеріали для ліплення; знає інгредієнти солоного тіста та спосіб приготування солоного тіста; добирає інструменти та пристосування для ліплення із солоного тіста; готує тісто; знає прийоми роботи з солоним тістом та його висушування; готує роботу до фарбування; фарбує та лакує роботу; визначає прийоми роботи з тістом та необхідні інструменти; виготовляє панно із солоного тіста; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	досягненні мети, відповідальності, дотримання вимог організації власної праці, любові до природи. <i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлень про використання пластичних матеріалів щодо площинного та об'ємного ліплення, формування уявлень про ліплення з солоного тіста, розвиток пам'яті на основі запам'ятовування рецепту тіста. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток комунікативних умінь на основі збагачення словникового запасу, виконання завдань, які потребують самостійного вживання вивчених термінів, складання за допомогою вчителя речень описового та пояснювального змісту. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток просторового орієнтування на основі розташування предметів під час складання композицій, розвитку рухів пальців рук, дрібної моторики в процесі виконання трудових дій з солоним тістом. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності та умінь дотримуватися
6	Підсумкове заняття		

24 3	Виконання виробу-сувеніру до Нового року з допомогою вивчених технік роботи з пластичним матеріалом. <i>Самостійна робота.</i> Варіативний модуль Резерв часу <u>Другий семестр (171 год.)</u>		санітарно-гігієнічних вимог у процесі роботи з пластиліном.
84 84	Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Художня обробка тканини Технологія вишивання стрічками (45 год.) Із історії стрічки. Короткі історичні відомості про виникнення й розвиток техніки вишивання стрічками. Місце й роль вишивання стрічками в сучасному декоративно-ужитковому мистецтві. Види вишивання стрічками. Матеріали для вишивання стрічками, їх властивості. Інструменти для вишивки стрічками (наперсток, голка, ножиці). Правила безпечної праці й санітарно-гігієнічні вимоги. Організація робочого місця. Ознайомлення з технологією вишивання стрічками. Шви, що використовуються для вишивки, специфічні шви. <i>Практична робота.</i> Вправи на виконання швів стрічками: тамбурний, стебловий, вперед голку, пів петельки, петельки, петельки з прикріпом, петелька з вічком, перекручена петелька з прикріпкою, витягнутий стібок, перекручений витягнутий стібок, витягнутий стібок з настилом, витягнутий стібок оповитий, витягнутий стібок із завитком (стрічковий шов), стібок із завитком петлею, вигнутий стібок із завитком, перекручений витягнутий стібок; вузлики: французькі вузлики, колоніальний вузлик, рококо з петлею; квіти: квіти за допомогою «зборів по центру», бутон, троянда. Технологічна послідовність виготовлення виробу. Способи переносу малюнка на тканину: через копіювальний папір; способом "припороху"; способом "сколки".	має уявлення про виникнення й розвиток техніки вишивання стрічками; має уявлення про місце й роль вишивання стрічками в сучасному декоративно-ужитковому мистецтві; орієнтується у видах вишивання стрічками; добирає матеріали для вишивання стрічками; ознайомлений з технологією вишивання стрічками; знає шви, що використовуються для вишивки, специфічні шви; виконує вправи на виконання швів стрічками; знає технологічну послідовність виготовлення виробу;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення уявлень про вишивку та художню обробку тканини, формування мислення на основі розвитку вмінь порівнювати види стібків за зовнішнім виглядом, за способом виконання, розвиток загальнотрудових умінь, удосконалення пізнавальної активності й самостійності шляхом поступового скорочення педагогічної допомоги. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення на основі збагачення словника назвами стібків, розвиток зв'язного мовлення на основі формування вмінь описувати зображені об'єкти діяльності.

	<i>Практична робота.</i> Виконання вишивки стрічками на торбинці для зберігання продуктів, серветці, картині, панно, декоративній подушці, листівці, обкладинці для книжок, прихватці, декоративне оздоблення: одягу, сумки, скатертини, рушника, фартушка і т. і. Розроблення ескізного малюнка виробу. Вибір малюнка (схеми) для вишивки. Розробка композиції, підбір стрічок за шириною: 2,4,7,13 мм та кольоровою гамою і підготовка основи для вишивання, підбір голок, ниток під колір стрічок. Перенесення малюнка на тканину уподобаним способом. Вишивання вибраної композиції засвоєними швами. Оздоблення вишивки (бісером, пайетками тощо). Кінцева обробка виробу. Технологія вишивання мережкою (39 год.) Вишивка як вид оздоблення текстильних матеріалів. Короткі відомості про види технік вишивання. Техніки вишивання, характерні для свого регіону. Мережки – прозора лічильна техніка вишивання. Оздоблення одягу прозорими техніками вишивання. Композиція виробу, оздобленого мережками. Особливості поєднання поверхнево-нашивних і прозора-лічильних технік під час вишивання виробів. Матеріали та інструменти для виконання мережок. Організація робочого місця. Правила безпечної роботи та санітарно-гігієнічні вимоги. Найпростіші види мережок: "одинарний прутик", "подвійний прутик", "роздільний прутик". Технологія виконання мережок. <i>Практична робота.</i> Вправи на виконання мережок. Технологічна послідовність виготовлення виробу, виконання мережок. <i>Практична робота.</i> Виготовлення виробу, оздобленого мережками (серветки, рушники, доріжки, деталі одягу, скатерті, фіранки, наволочки). Виконання ескізу задуманого виробу (<i>сюжет, форма виробу, розміри, місце розташування малюнка тощо</i>). Добір інструментів та матеріалів. Вишивання	знає способи переносу малюнка на тканину; виконує вишивку стрічками; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про вишивку як вид оздоблення текстильних матеріалів; має уявлення про види технік вишивання; має уявлення про техніки вишивання, характерні для свого регіону; має уявлення про мережки; визначає композицію оздоблення мережками; знає особливості поєднання поверхнево-нашивних і прозора-лічильних технік під час вишивання виробів; добирає матеріали та інструменти для виконання мережок;	<i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток почуття ритму, гармонії через застосування попередньої переробки реальних форм на декоративні, розвиток кольорочутливості ока, просторових уявлень, здатності до розпізнавання колірних станів середовища, емоційного сприймання навколишнього світу кольорів, розвиток дрібної моторики в процесі виконання трудових операцій ручним способом. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами, уміння працювати самостійно й у колективі.
--	---	--	--

6	закріпок, підрізання і висмикування ниток між закріпками. Закріплення вишивальної нитки в мережці. Обкручування «прутиків». Виконання найпростіших видів мережки. Посадження поверхнево-нашивних і прозоро-лічильних технік у вишивці. Обробка країв виробу торочками, закріпленими мережкою «одинарний прутик». Остаточна обробка виробу. <i>Екскурсія. Огляд експозиції вишитих виробів</i> Підсумкове заняття Виконання виробу з допомогою вивчених технік роботи з художньої обробки тканин. <i>Самостійна робота.</i>	знає технологію виконання мережок; виконує вправи на виконання мережок; виготовляє виріб, оздоблений мережками; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	
18			
18	Розділ. Технологія благоустрою і озеленення приміщень і території Тема. Технологія вирощування рослин. Весняні роботи на пришкольній ділянці Вирощування вигоночних рослин (тюльпанів, нарцисів) у відкритому ґрунті. Вигоночні квіткові рослини (тюльпани, нарциси, гіацинти). Умови зберігання цибулин, вирощування квітів. Правила висаджування цибулин в ґрунт, догляд за ними. <i>Практична робота.</i> Висаджування цибулин у ґрунт, догляд за ними, спостереження за розвитком і цвітінням у відкритому ґрунті. Посильна допомога дорослим. <i>Екскурсія на виставку тюльпанів</i>	має уявлення про вирощування вигоночних рослин у відкритому ґрунті; знає вигоночні квіткові рослини; знає умови зберігання цибулин, вирощування квітів; знає правила висаджування цибулин в ґрунт, догляду за ними; висаджує цибулини у ґрунт; доглядає за ними; спостерігає за розвитком і цвітінням у відкритому ґрунті; виконує посильну допомогу дорослим; організовує робоче місце;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення знань про квіткові рослини і способи їх розмноження, розвиток уявлень про весняні роботи, аналіз, порівняння видів весняних робіт на квітниках, розвиток логічного мислення при встановленні причинно-наслідкових зв'язків, розвиток уваги та самостійності під час екскурсії. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення шляхом розширення і уточнення активного словника назвами вивчених рослин,

30 30	Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Художня обробка тканини Технології оздоблення одягу ручним способом Загальні відомості про оздоблення одягу. Види та способи оздоблення одягу. Матеріали та інструменти, які необхідні для виготовлення кожного виду оздоблення: вишивка, вишивка стрічками, вишивка бісером, вишивка мережкою, оздоблення сутажем, тасьмою, руликом, шнурами, помпонами та китицями. Санітарно-гігієнічні вимоги, правила безпечної праці, організація робочого місця при виконанні різних видів оздоблювальних робіт. <i>Практична робота.</i> Виконання оздоблення одягу. Добір виробу для оздоблення (джинсові вироби, блузи, спідниці тощо) та виду оздоблення. Обґрунтування добору виробу та виду оздоблення. Створення ескізного малюнку виробу з оздобленням. Підготовка виробу до оздоблення. Оздоблення виробу. Контроль якості роботи з оздоблення виробу.	дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про загальні відомості про оздоблення одягу; знає види та способи оздоблення одягу; добирає матеріали та інструменти, які необхідні для виготовлення кожного виду оздоблення; виконує оздоблення одягу; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	розвиток мовлення на основі словесної характеристики видів діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток дрібної моторики рук на основі висаджування цибулин квітів, розвиток творчої уяви при сприйманні описової розповіді. <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток мотивації природоохоронної діяльності, працелюбності, відповідальності. <i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлень про нарядний одяг, види його оздоблення та оздоблювальні матеріали, розвиток усвідомленості способу виконання практичних завдань на основі аналізу оздоблювальних робіт за зразком, малюнком, схемою, розвиток пам'яті на основі пригадування технологій вишивки, загальнотрудових умінь, удосконалення пізнавальної активності й самостійності шляхом поступового скорочення педагогічної допомоги. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення на основі словесного звіту про технологію оздоблення одягу. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток просторових уявлень,
------------------	---	---	--

6 24 3	Підсумкове заняття Виконання виробу з допомогою вивчених технік роботи з художньої обробки тканин. Самостійна робота. Варіативний модуль 24 Резерв часу 3		дрібно́ї моторики в процесі виконання трудових операцій ручним способом. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами, уміння працювати самостійно й у колективі.
------------------	--	--	---

9 клас
385 годин на рік
(11 годин на тиждень)

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
2	<u>Перший семестр (176 годин)</u> Вступ Ознайомлення з планом роботи на рік. Завдання курсу з трудового навчання в 9 класі. Об'єкти навчальних робіт. Повторення правил поведінки, техніки безпечної роботи. Організація робочого місця та графік чергувань.	ознайомлений з планом роботи на рік; має уявлення про завдання курсу з трудового навчання в 9 класі; організовує робоче місце;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розвиток пам'яті на основі пригадування основного матеріалу за попередні роки, відтворення знань про безпечне користування інструментами, формування

2 2	Розділ. Профорієнтація Тема. Зміст і структура світу професій Поняття про професію. Загальні поняття про галузеву кваліфікацію професій і її класифікація щодо предметів праці. Орієнтація у світі професій. Бесіда про вибір майбутньої професії. Вимоги до професії. <i>Практична робота.</i> Рольові, ділові та психологічні ігри по профорієнтації. <i>Екскурсія</i> до училища	дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має поняття про професію; має загальні поняття про галузеву кваліфікацію професій і її класифікація щодо предметів праці; орієнтується у світі професій; приймає участь у рольових, ділових та психологічних іграх по профорієнтації.	мотиваційної основи вивчення курсу. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> формування супроводжуючого мовлення. <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток позитивного ставлення до художньо-творчої діяльності. <i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення обсягу пам'яті на основі відтворення та збереження інформації про професії, розвиток мислення на основі класифікації професій щодо предметів праці, формування наочно-образного мислення шляхом встановлення специфіки виробництва, продукції, що випускається. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення лексики спеціальними термінами, стосовно світу професій, розвиток усного мовлення під час спілкування та обґрунтування вибору професій, формування вміння вести змістовну бесіду, одержувати відповідь на запитання, приймати відповідне рішення. <i>Особистісний розвиток:</i> виховання відповідального і свідомого відношення до набуття професії, відчуття самоповаги та самовизначення.
78 40	Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Робота з папером і картоном Технологія виготовлення аплікацій в техніці квілінга	має уявлення про квілінг;	

	Квілінг. Короткі історичні відомості з виникнення та розвитку техніки. Матеріали, інструменти та приладдя для квілінга: папір двосторонній або набори паперових смуг для квілінга, ножиці, лінійка, олівець, циркуль, калька, пінцети з конічними та плоскими кінцями, булавки, зубочистки, ватні палички, намоточні котушки, столик для квілінга, клей ПВА. Санітарно-гігієнічні вимоги, правила безпечної праці, організація робочого місця при виконанні робіт. Властивості паперу (повторення). Основні форми заготовок (щільні, компактні та вільні). Способи нарізання паперу на смуги потрібної ширини. <i>Практична робота.</i> Вправи на виготовлення заготовок: щільна спіраль, вільна спіраль, крапля, вигнута крапля, око, листок, ромб, трикутник, півколо, завиток: v- подібний, s-подібний, стріла, півмісяць, конус, зірка, пташина лапка. Технологія поєднання заготовок квілінга для виготовлення предметних аплікацій (квіти, тварина, комахи тощо), панно, оздоблення інших виробів (листівок, ярличків, подарункових упаковок, об'ємних виробів (сніжинок, ялинок, пасхальних яєць тощо). Схеми для квілінга. Читання схем. <i>Практична робота.</i> Виготовлення предметних аплікацій (квіти, тварини) із базових заготовок квілінга на картонній основі. Задум виробу. Створення ескізного малюнку. Добір матеріалів та інструментів. Деталізація виробу. Виготовлення заготовок для майбутнього виробу. Створення композиції. Наклеювання деталей на основу. Виготовлення панно із заготовок за схемою для квілінга (квіткові композиції) на картонній основі (на рамці з основою). Задум виробу. Вибір схеми для квілінга. Добір матеріалів та інструментів. Деталізація виробу. Нарізання смуг (якщо це потрібно). Виготовлення заготовок для майбутнього виробу. Створення композиції. Наклеювання деталей на основу.	добирає матеріали, інструменти та приладдя для квілінга; знає основні форми заготовок; знає способи нарізання паперу на смуги потрібної ширини; виконує вправи на виготовлення заготовок; знає технологію поєднання заготовок квілінга; читає схеми для квілінга; виготовляє предметну аплікацію із базових заготовок квілінга на картонній основі; виготовляє панно із заготовок за схемою для квілінга на картонній основі (на рамці з основою); організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> формування уявлень про квілінг, збагачення уявлень про використання паперу, розвиток пам'яті на основі пригадування властивостей та використання паперу. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словникового запасу назвами трудовий операцій та об'єктів виготовлення, на основі складання характеристики об'єктів виготовлення за запитаннями вчителя. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток координації та точності рухів рук, дрібної моторики рук на основі виготовлення заготовок квілінга. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, розвиток емоційно-естетичного сприймання.
--	---	--	--

38	Тема. Технологія виготовлення комплексного виробу (використання раніше вивчених технік роботи з природним матеріалом, пластичним матеріалом, художньої обробки тканини) Технологія виготовлення оберегу Оберіг, його значення в українській культурі. Види оберегів в слов'янській культурі. Суть оберегу. 5 основних правил створення оберегів. Хатній оберіг. Традиційні форми хатніх оберегів: тин, вінок, віник, коса, ложка, лапоть, мішок. Символіка предметів (елементів) на оберегах. <i>Практична робота.</i> Збір природного матеріалу для виготовлення оберегу. Його засушування та підготовка. Основні матеріали, інструменти та приладдя для роботи (залежать від обраної форми оберегу): матеріал для основи (солома, сухотрав'я, трав'яна малярна щітка, мішківина, ложка дерев'яна, лоза тощо), матеріали для оздоблення (пластичні, природні, текстильні, фурнітура тощо), клей ПВА (Момент, термоклей), голка, ножиці тощо. Санітарно-гігієнічні вимоги, правила безпечної праці, організація робочого місця при виконанні різних видів робіт. Технологія виготовлення оберегу. <i>Практична робота.</i> Виготовлення оберегу. Задум виробу (для кого, що хоче побажати). Виготовлення ескізу згідно значення символів. Підготовка матеріалів та інструментів для роботи. <i>Виготовлення основи оберегу</i> (коса, віник, вінок – з волокон малярної щітки або трави; ложка – готова дерев'яна ложка; тин – з лози або паперових трубочок, мішок – з мішківини). Плетіння (пошиття) основи. <i>Виготовлення обраних елементів із солоного тіста</i> (хатка, чоловіча і жіноча фігурки, випічка, посуд, тварини, птахи, млин, підкова). Приготування тіста. Виліплювання виробів-деталей. Просушування та запікання виробів. Розфарбування та лакування виробів. <i>Виготовлення обраних текстильних елементів</i> (рушничок, мішечок). Підготовка основи для рушничка:	має уявлення про оберіг, його значення в українській культурі; знає види оберегів в слов'янській культурі; визначає суть оберегу; знає 5 основних правил створення оберегів; має уявлення про хатній оберіг; знає традиційні форми хатніх оберегів; знає символіку предметів (елементів) на оберегах; добирає основні матеріали, інструменти та приладдя для роботи; знає технологію виготовлення оберегу; виготовляє обрані елементи із солоного тіста; виготовляє обрані текстильні елементи; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> формування уявлень про оберіг, види оберегів та матеріали для його виготовлення, розвиток усвідомленості способу виконання практичних завдань на основі аналізу практичних робіт за зразком, малюнком, схемою, розвиток пам'яті на основі пригадування технологій вишивки, ліплення із солоного тіста, роботи з природними матеріалами загальнонавчальних умінь, удосконалення пізнавальної активності й самостійності шляхом поступового скорочення педагогічної допомоги. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення на основі словесного звіту про технологію виготовлення оберегу. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток просторових уявлень, дрібної моторики в процесі виконання трудових операцій ручним способом. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, розвиток емоційно-естетичного сприймання,
----	---	---	---

	розкрій, обробка країв (бахрома). Вишивання рушничка (швами хрест, лічильні шви тощо). Прання та прасування виробу. Розкрій мішечка. Зшивання швів ручним способом. Наповнення мішечка. Зав'язування. <i>Підготовка елементів із природного матеріалу (лакування).</i>		відчуття кольорової гами, уміння працювати самостійно й у колективі, розвиток уміння бачити й відчувати красу рідної Батьківщини на ґрунті усвідомлення багатства способів художнього вираження людських почуттів до світу української культури, формування інтересу до українського мистецтва, поваги до культурної спадщини України, її традицій.
6	Підсумкове заняття <i>Виготовлення оберегу.</i> Складання композиції з елементів на основі. Закріплення елементів (наклеювання, прив'язування, пришивання). Остаточне оздоблення та оформлення виробу. <i>Самостійна робота.</i> Захист роботи.		
22	Розділ. Технологія благоустрою і озеленення приміщень і території		
22	Тема. Технологія вирощування рослин. Осінні роботи на пришкольній ділянці Загальні поняття про родючість ґрунту і технологію його обробки. Наявність в Україні родючих ґрунтів. Поняття про ручні і механізовані знаряддя обробки ґрунту. Прийоми роботи ручними знаряддями праці для обробки ґрунту. Послідовність прийомів роботи. Культура обробки ґрунту. Вимоги до одягу та взуття учня під час роботи. Правила безпечної роботи з інструментами. <i>Практична робота.</i> Виконання операцій з обробітку ґрунту на шкільній ділянці відповідно до сезону: перекопувати, розпушувати, вирівнювати, використовуючи ручні знаряддя. Дотримуватися правил охорони ґрунту та безпечної роботи.	має уявлення про родючість ґрунту і технологію його обробки; має поняття про ручні і механізовані знаряддя обробки ґрунту; знає прийоми роботи ручними знаряддями праці для обробки ґрунту; визначає послідовність прийомів роботи; дотримується культури обробки ґрунту; дотримується вимог до одягу та взуття учня під час роботи; виконує операції з обробки ґрунту на шкільній ділянці	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлень про рослини, про родючість ґрунту, порівняння різних видів діяльності на шкільних квітниках, аналіз, порівняння, узагальнення різних об'єктів праці, матеріалів, інструментів. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> на основі збагачення словника назвами квіткових рослин та садового інвентарю, формування логічності самостійних висловлювань. <i>Розвиток саморегуляції:</i> виконання завдання за зразком і простою інструкцією, в певній послідовності

33 33	Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Художня обробка тканини Технологія вишивки бісером Бісер. З історії скляного бісеру. Способи виробництва скляного бісеру. Види бісеру. Класифікація бісеру за розміром. <i>Лабораторна робота.</i> Визначення бісеру за видами та розмірами. <i>Екскурсія</i> до салону-магазину рукоділля. Матеріали, інструменти та приладдя для вишивки бісером: тканина (канва або будь-яка), бісер, голка для бісеру, нитки, ножиці. Правила безпечної роботи, санітарно-гігієнічні вимоги та організація робочого місця під час виконання робіт. Основні види швів для вишивання бісером: односторонні (шов "вперед голку", рядковий шов, рядковий шов жорсткий, стебловий шов, арочний шов, шов вприкріп), двосторонні (вперед голку двосторонній, стебельчато-рядковий двосторонній, вприкріп двосторонній, обметочний шов, монастирський шов - напівхрестик). <i>Практична робота.</i> Виконання швів на зразку. Використання схем для вишивки хрестом у вишивці бісером. Оздоблення одягу та предметів побуту торочками і фестонами з бісеру способом «нанизування». Правила добору нитки для вишивання. Воціння нитки. Правила догляду за вишитими виробами.	відповідно до сезону; дотримується правил охорони ґрунту та безпечної роботи. має уявлення про бісер та історію скляного бісеру; орієнтується у способах виробництва скляного бісеру; знає види бісеру; класифікує бісер за розміром; визначає бісер за видами та розмірами; добирає матеріали, інструменти й приладдя для вишивки бісером; знає основні види швів для вишивання бісером; виконує шви на зразку; використовує схеми для вишивки хрестом у вишивці бісером; оздоблює одяг та предметів побуту торочками і фестонами з бісеру способом «нанизування»; добирає нитки для вишивання; вміє воцити нитки; знає правила догляду за вишитими виробами; виконує вишивку бісером в обраній техніці; організовує робоче місце;	дій. <i>Особистісний розвиток:</i> формувати самостійність при виконанні практичних робіт, працелюбності, наполегливості у досягненні мети, відповідальності, дотримання вимог організації власної праці, любові до природи. <i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення уявлень про вишивку та художню обробку тканини, формування мислення на основі розвитку вмінь класифікувати види бісеру за зовнішнім виглядом, за розмірами, розвиток загальнонавчальних умінь, поглиблення знань про особливості художньо-образної мови різних видів мистецтва, удосконалення пізнавальної активності й самостійності шляхом поступового скорочення педагогічної допомоги. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення на основі збагачення словника назвами видів бісеру, розвиток зв'язного мовлення на основі формування вмінь описувати зображені об'єкти діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток почуття ритму, гармонії через застосування попередньої переробки
---------------------	--	---	--

	<i>Практична робота.</i> Виконання вишивки бісером в обраній техніці (оздоблення одягу, вишивка по схемі для вишивки хрестом). Алгоритм виконання: вибрати ескіз, схему своєї вишивки; підібрати тканину або виріб, нитки та бісер для вишивання; нанести на полотно рисунок вишивки, якщо це необхідно; вишивати виріб за схемою або рисунком; завершивши вишивку, оздобити її за потребою та остаточно оформити.	дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	реальних форм на декоративні, розвиток кольорочутливості ока, просторових уявлень, здатності до розпізнавання кольірних станів середовища, емоційного сприймання навколишнього світу кольорів, розвиток дрібної моторики в процесі виконання трудових операцій ручним способом. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами, уміння працювати самостійно й у колективі, збагачення емоційно-почуттєвої сфери.
6	Підсумкове заняття Виготовлення виробу-сувеніру до Нового року з використанням техніки вишивки бісеру. <i>Самостійна робота.</i> Захист роботи.		
24 3	Варіативний модуль Резерв часу		
11 11	<u>Другий семестр (209 год.)</u> Розділ. Профорієнтація Тема. Відомості з трудового законодавства Кодекс законів про працю. Види підприємств (державні, приватні). Трудовий договір. Основні права та обов'язки робітника. Переведення на іншу роботу. Розірвання трудового договору. Звільнення з роботи. Робочий час і час	має уявлення про кодекс законів про працю, трудовий договір; знає як перевестись на іншу роботу, розірвати трудовий договір, звільнитись з роботи; має уявлення про робочий час і час відпочинку, заробітну плату, трудову дисципліну, охорону праці, працю молоді; вміє писати заяви про влаштування на роботу,	<i>Пізнавальний розвиток:</i> формування уявлень учнів з трудового законодавства на основі інформації про права та обов'язки робітника державних та приватних підприємств, розвиток мислення на основі ознайомлення із різними документами, розширення та уточнення уявлень про установи й

	відпочинку. Заробітна плата. Трудова дисципліна. Охорона праці. Праця молоді. <i>Практична робота.</i> Ознайомлення із різними документами (трудова книжка, згоди, накази тощо). Написання заяв про влаштування на роботу, переведення на іншу роботу, звільнення з роботи тощо. Рольові, ділові та психологічні ігри по профорієнтації. <i>Екскурсія</i> в установи й відділи з працевлаштування, до училищ.	переведення на іншу роботу, звільнення з роботи тощо; приймає участь у рольових, ділових та психологічних іграх по профорієнтації.	відділи з працевлаштування і їх місцезнаходження. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення лексики спеціальними термінами, стосовно працевлаштування, розвиток усного мовлення під час спілкування та обґрунтування працевлаштування, формування вміння вести змістовну бесіду, одержувати відповіді на запитання, розвиток письмового мовлення при складанні ділових паперів, які оформлюються при працевлаштуванні та в процесі роботи. <i>Особистісний розвиток:</i> виховання відповідального і свідомого відношення до набуття професії, відчуття самоповаги та самовизначення, формування навичок соціальної компетентності шляхом визначення функцій окремих відділів з працевлаштування.
93 44	Розділ. Технологія ручної обробки матеріалів Тема. Технологія виготовлення комплексного виробу Технологія виготовлення листівок Короткі історичні відомості про виникнення та еволюцію листівок. Листівки, їх призначення. Види листівок: за змістом: інформаційні, вітальні, листівки-запрошення, листівки-закладки, листівки-візитівки,	має уявлення про виникнення та еволюцію листівок; визначає листівки, їх призначення; розрізняє листівки за видами; знає технологію виготовлення листівок;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про папір, картон, розширення знань про аплікацію, формування уявлень про листівки, їх види та призначення,

	валентинки, ритуальні листівки (хрещення, вінчання, посвята); за формою: плоскі, об'ємні, одинарні, подвійні; за оздобленням: вишиті, в'язані гачком, спицями, з використанням природного матеріалу, макраме, ниткової графіки, бісерного рукоділля, аплікації, фото. Матеріали для виготовлення листівок: основні (картон, папір); оздоблювальні (тканина, нитки, природні матеріали, стрічки, оздоблювальні елементи - блискітки, стрази, гудзики, намистинки). Інструменти: основні - лінійка, канцелярський ніж, ножиці; додаткові інструменти (відповідно до обраного виду оздоблення). Правила безпечної праці під час виконання ручних робіт, санітарно-гігієнічні вимоги. Організація робочого місця. Технологія виготовлення листівок. <i>Практична робота.</i> Виготовлення листівки – 3-4 вироби. Задум виробу. Розроблення ескізного малюнка виробу. Добір оздоблювальних технік (за вибором). Добір кріплення оздоблювальних елементів. Добір матеріалів та інструментів. Технологічна послідовність виготовлення виробу: • розкрій основи листівки та деталей листівки; • добір матеріалів та інструментів для виготовлення та кріплення оздоблювальних елементів; • виготовлення оздоблювальних елементів; • кріплення оздоблювальних елементів до основи; • остаточна обробка листівки.	виготовляє листівки; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог. має уявлення про культурний символ України – писанку, її місце в сучасному декоративно-ужитковому мистецтві; знає орнаменти писанкарства; знає символи в писанкарстві; визначає техніки писанкарства; добирає матеріали інструменти та пристосування для виготовлення писанок;	розвиток уваги, порівняння різних видів листівок, аналіз зразків листівок. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> на основі збагачення словника назвами видів листівок, назвами трудових операцій, супроводжуючого мовлення. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації, розвиток просторового орієнтування на площині аркуша паперу, дрібної моторики руки у процесі виготовлення листівок. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, працелюбності, відповідальності за якість виконаної роботи, наполегливості у досягненні мети. <i>Пізнавальний розвиток:</i> формування уявлень про писанкарство, розвиток почуття ритму, гармонії через застосування попередньої переробки реальних форм на декоративні, відпрацювання вміння аналізувати художньо-образотворчі засоби декоративно-ужиткового мистецтва та відтворювати їх у власних
49	Тема. Робота з фарбами Технологія писанкарства Короткі історичні відомості про культурний символ України – писанку, її місце в сучасному декоративно-ужитковому мистецтві. Орнаменти писанкарства. Символи в писанкарстві. Техніки писанкарства (крашанка, крапанка, писанка з малюнками-символами). Матеріали для виготовлення писанок, їх властивості. Інструменти та пристосування (писачок, олівець, ложка, підставка металева для свічки), серветки з тканини). Організація робочого місця.		

6	Правила безпечної праці, санітарно-гігієнічні вимоги. Протипожежна безпека. Технологія писанкарства. <i>Практична робота.</i> Виготовлення писанки (з використанням символіки) – 3-4 вироби. Створення ескізного малюнка для писанки на основі символів. Добір кольорів. Підготовка яйця до розписування. Приготування барвників. Виготовлення писанки дотримуючись етапів виготовлення: • нанесення малюнку на яйце; • робота з воском та писачками; • поступове зафарбування писанок від світлого до темного кольору; • очищення писанки від воску за допомогою свічки та ганчірки; • натирання писанки олією для блиску; • оздоблення писанки кольоровим шнуром. <i>Екскурсія.</i> Огляд експозиції писанок. Підсумкове заняття Виготовлення виробу-сувеніру з використанням технологій виготовлення листівок або писанкарства. Самостійна робота. Захист роботи.	знає їх властивості; знає технологію писанкарства; виготовляє писанки (з використанням символіки); організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог, протипожежної безпеки.	роботах, закріплення прийомів декоративного малювання, розвиток пам'яті, фантазії, самостійності виконання практичних художньо-творчих завдань. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток комунікативних умінь на основі збагачення словникового запасу, виконання завдань, які потребують самостійного вживання вивчених термінів, складання за допомогою вчителя речень описового та пояснювального змісту, уміння висловлювати оцінні судження щодо творів народного мистецтва. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації, дрібної моторики руки під час закріплення прийомів писанкарства. <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток особистісних якостей: уміння працювати самостійно й у колективі, наполегливості, розвиток естетичного ставлення до праці і творів народних майстрів, формування інтересу до українського народного мистецтва, поваги до культурної спадщини України, її традицій.
---	---	---	---

22	Розділ. Технологія благоустрою і озеленення приміщень і території		
22	Тема. Технологія вирощування рослин. Весняні роботи на пришкольній ділянці Сутність вирощування квітів і рослин розсадним і безрозсадним способами. Підготовка ґрунту, посуду і посівного матеріалу. Вимоги до ґрунту для вирощування розсади. Технологія висівання насіння на розсаду, вирощування її, підживлення, підготовка до висаджування на постійне місце. Способи вирощування розсади у кімнатних умовах. Правила гігієни і безпечної роботи. <i>Практична робота.</i> Вирощування квітів та зелені в умовах школи і вдома. Роль і місце зелених насаджень у житті людини. Взаємозв'язок ґрунтово-кліматичної зони і структури зелених насаджень. Законодавчі акти України про розвиток і охорону зелених насаджень. Місце декоративних кущових рослин в озелененні території. Естетична і захисна їх роль. Способи розмноження, садіння, догляду за рослинами. Естетичне оформлення кущів. Утримання у чистоті, захист від шкідників і хвороб. Види захисних і декоративних кущів і дерев. Теплолюбиві і холодостійкі, низькорослі і високорослі види зелених насаджень. Рациональний добір при висаджуванні. Професії людей паркової архітектури (озеленювач, дизайнер, селекціонер). <i>Практична робота.</i> Роботи по догляду за зеленими насадженнями на пришкольній ділянці відповідно до пори року. <i>Екскурсія</i> до зеленого господарства, дендропарку, ботанічного саду для ознайомлення з видами декоративних і захисних насаджень свого регіону.	має уявлення про вирощування квітів і рослин розсадним і безрозсадним способами; знає технологію висівання насіння на розсаду, вирощування її, підживлення, підготовки до висаджування на постійне місце; вирощує розсаду у кімнатних умовах в школи і вдома; має уявлення про роль і місце зелених насаджень у житті людини; встановлює взаємозв'язок ґрунтово-кліматичної зони і структури зелених насаджень; визначає місце декоративних кущових рослин в озелененні території; знає про естетичну і захисну їх роль; знає способи розмноження, садіння, догляду за рослинами рациональний добір при висаджуванні; знає про професії людей паркової архітектури; виконує роботи по догляду за зеленими насадженнями на пришкольній ділянці відповідно до пори року; організовує робоче місце;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення знань про квіткові рослини і способи їх розмноження, розвиток уявлень про декоративні зелені насадження, про професії людей паркової архітектури, аналіз, порівняння видів весняних робіт на квітниках, розвиток логічного мислення при встановленні причинно-наслідкових зв'язків, розвиток уваги та самостійності під час екскурсії. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення шляхом розширення і уточнення активного словника назвами вивчених рослин, розвиток мовлення на основі словесної характеристики видів діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток дрібної моторики рук на основі висівання квітів, розвиток творчої уяви при сприйманні описової розповіді. <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток мотивації природоохоронної діяльності, працелюбності, відповідальності.

6	Підсумкове заняття Виконання робіт на пришкольній ділянці. Створення простого ескіза квітника. Розбивання клумби: розмітка, перекопування ґрунту і засівання насінням відповідно до малюнку клумби; висаджування розсади квітів. Самостійна робота. Захист роботи.	дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	
24	Варіативний модуль		
44	Практичне повторення		
3	Резерв часу		

1. **Ботанічний сад ім. академіка О. В. Фоміна.** Адреса: вул. Комінтерна, 1
Телефон: (044) 234-60-56

Екскурсії

Понеділок	немає екскурсій
Вівторок (тільки за замовленням)	10-14 годину
Середа	11-13 годину
Четвер	11-13 годину
П'ятниця	немає екскурсій
Субота	12-13 годину
Неділя	12-13 годину

2. **Державний музей іграшки.** Адреса: ст. метро «Кловська», вул. Кловський узвіз, 8

Телефон: (044) 253 54 00

Розклад роботи: вівторок-субота з 10:00 до 18:00, вихідні - неділя, понеділок.

Основою музейного зібрання стала 10-тисячна колекція іграшок, яку почали збирати з 30-х років XX століття. Три зали представляють етнографічні ляльки, колекцію українських народних іграшок та промислову колекцію іграшок, серед яких є екземпляри, котрим налічується більше ста років.

3. **Києво-печерський Державний історико-культурний заповідник (Києво-печерська Лавра).** Адреса: м. «Арсенальна», вул. І. Мазепи (що була Січневого повстання), 21

Телефон: (044) 290-46-48

Графік роботи: щодня, 09-00-18-00, печери до 16-00.

Як дістатися: від ст. метро Арсенальна їхати автобусом № 24 до кінцевої зупинки в напрямку Києво-Печерської Лаври

Найвідоміший український монастир об'єднує більше 80-ти споруд: церкви, дзвіниці, кріпосні вали, лаврські печери з підземними ходами і Святими мощами, музеї. Центр паломництва і туризму світового значення. Постійні експозиції "Українське мистецтво епохи бароко", "Духовні скарби України", виставка голограм, виставка мікромініатюр, роботи Миколи Сядристого.

4. **Міжнародний музей української вишивки.** Адреса: вул. Новодарницька, 15/1

Телефон: (097) 315 16 91

Час роботи: за домовленістю, без вихідних

В музеї представлено широкую палітру творів Протчевої Тетяни Іванівни, виконаних переважно на старовинному домотканному матеріалі, а також з використанням сучасних технологічних можливостей вишивання.

5. **Музей вторсировини, Музей непотрібних речей.** Адреса: ст. метро «Лівобережна» вул. Степана Сагайдака, 112
Телефон: (044) 517 39 63, (044) 516 50 22
Розклад роботи: щодня з 9:00 до 18:00, вихідні - субота, неділя.
Оригінальний музей при Київському заводі вторсировини. Колекція зібрана з оригінальних предметів, що були здані в утиль
6. **Музей історичних цінностей України.** Адреса: м. «Арсенальна», вул. І. Мазепи (що була Січневого повстання), 21, корп. 12
Телефон: (044) 290-13-96
Графік роботи: щодня, окрім понеділка, 10-00-17-00.
Як дістатися: від ст. метро Арсенальна їхати автобусом № 24 до кінцевої зупинки в напрямку Києво-Печерської Лаври.
Скіфське золото, єврейське срібло, церковне начиння, сучасні вироби з коштовних каменів, зокрема всесвітньо відома Скіфська Пектораль. Постійна експозиція.
7. **Музей культурної спадщини.** Адреса: м. «Арсенальна» або м. «Печерська», вул. Московська, 40б
Телефон: (044) 290-64-18
Графік роботи: щодня, окрім п'ятниці, 10-00-17-00. Останній четвер місяця - санітарний день.
Присвячено діячам української культури ХХ століття, емігрантам третьої хвилі. Живопис Людмили Морозової, Олекси Булавицького, сім'ї Кричевських. Меморіальні зали Серґа Лифаря, Володимира Горовця. Постійна експозиція представлена не тільки картинами, але й графікою, ліпленням, предметами декоративно-прикладного мистецтва. Є в колекції платівки з записами фестивалів української творчості, газетні статті, україномовні шкільні підручники, видані за кордоном, фотографії, рукописи, документи та особисті речі українських художників, письменників, музикантів.
8. **Музей- майстерня Івана Кавалеридзе.** Адреса: м. «Контрактова площа», Андріївський узвіз, 21.
Телефон: (044) 416-03-89; 416-33-97
Графік роботи: щодня, окрім понеділка., 11.00-19.00.
Постійна експозиція, присвячена творчості І. Кавалеридзе. Станкова скульптура, фото, особисті речі. Проекти пам'ятників княгині Ользі, Ярославу Мудрому, князеві Святославові, Г. Сковороді, Т. Шевченку.
9. **Музей мистецтв імені Богдана і Варвари Ханенків.** Адреса: м. «пл. Льва Толстого», вул. Терещенковская, 15-17
Телефон: (044) 235-02-06, західна експозиція - 235-32-90, східна експозиція - 288-14-50
Графік роботи: щодня з 10.30 до 17.30, вихідні дні: понеділок, вівторок ; перша середа місяця: музей працює з 10.30 до 14.00. Вхід до музею безкоштовний.
Створений на основі колекції археолога Б. Ханенко(збори з початку 70-х рр. ХІХ ст.). Шедеври світового мистецтва. Живопис, скульптура, графіка ІV - ХVІІІ вв. (Белліні, Перуджіо, Венікс, Тьєполо, Рубенс, Веласкес, Буші) меблі, предмети декоративно-прикладного мистецтва. Постійна експозиція.

10. **Музей однієї вулиці.** Адреса: м. «Контрактова площа», Андріївський спуск, 26
Телефон: (044) 425 03 98
Графік роботи: щодня, окрім понеділка., 12-00-18-00, Сб., Вс. 11-00-18-00.
Історія Андріївського спуску від Київської Русі і до наших днів. Представлені особисті речі жителів вулиці, витвору мистецтва, живопис, книги, старовинні фотографії. Тут представлений будуар з предметами дамського туалету, оформлена столова кімната, у якій стоїть повністю сервірований стіл, відтворені інтер'єри майстерень та крамниць, які розміщувалися на Андріївському узвозі в минулих століттях. Постійна експозиція.
11. **Музей російського мистецтва.** Адреса: м. «пл. Льва Толстого», вул. Терещенківська, 9
Телефон: (044) 234-62-18
Графік роботи: щодня, окрім понеділка і четверга, 10-00-17-00
Розташований в колишньому особняку цукрозаводу Терещенко. Заснований на базі колекції Терещенко, творів Федора Ернста і інших приватних зборів. Образотворче мистецтво XIII - XX вв. Староруський живопис, давньоруський іконопис (найцінніші експонати - ікона 13 століття "Борис та Гліб" й стародавня ікона "Чудо Георгія о зміє"), живопис Левицького, Боровиковського, Шишкіна, Ріпіна, Ге, Крамського, Верещагіна, скульптора Антокольського, графіку Врубеля. Роботи об'єднання "Світ мистецтв", "Союз російських художників" та ін. Постійн експозиція.
12. **Музей сучасного образотворчого мистецтва України.** Адреса: вул. Глибочицька, 17
Телефон: 044 201 49 45
Розклад роботи: з 11.00 до 19.00 щодня, крім понеділка
Як дістатися: до станції метро «Лук'янівська», трамваями №№ 14, 18
маршрутним таксі №№ 13, 302, 417, 432, 484, 820 до зупинки «Вулиця Соляна»
В колекції музею — роботи українських художників та скульпторів XX—XXI століть. Двічі на рік змінюється експозиція.
13. **Музей трудової слави Дарницького шовкового комбінату.** Адреса: вул. Магнітогорська, 1а
14. **Музей українського народного декоративного мистецтва.** Адреса: м. "Арсенальна", вул. Івана Мазепи, 21, корп. 2 (на території Києво-Печерської Лаври)
Телефон: (044) 54-36-42, (044) 254-36-88
Графік роботи: щодня, крім вівторка з 10:00 до 18:00

Як дістатися: доїхати до ст. метро Арсенальна. При виході повернути ліворуч і йти вниз по лівій стороні вулиці близько 10 хвилин або проїхати будь-яким видом транспорту до зупинки Музей Великої Вітчизняної війни або Києво-Печерський заповідник

Уся експозиція музею декоративного мистецтва складається з 2 частин. У першій перебуває все, що було виготовлено до початку 20 століття, а в другій - творчість радянського періоду й сучасності. Кожна частина містить у собі кілька розділів: різьблення по дереву, кераміка, текстиль, вишивка, одяг, вироби зі скла, порцеляна й живопис. У свою чергу, експонати в розділах упорядковані по хронологічному й територіально-етнографічному принципу. Варто звернути увагу на колекцію різьблених виробів з кістки й дерева. Вона складається з декількох тисяч предметів, використовуваних у різний час на території України в якості декору й у побуті. Крім усього перерахованого, на 1 500 квадратних метрах музею розмістилися експозиції музичних інструментів 18-19 століть, різьблені частини кінської зброї, посуд, меблі. Тут можна побачити таку рідкість, як декоративна черепиця 15-16 століть. Музей декоративного мистецтва має колекцією виробів зі скла. У ній є екземпляри, виготовлені склодувами 17 і 18 століть. Зараз колекція музею українського декоративного мистецтва продовжує поповнюватися, як стародавніми знахідками, так і зразками сучасної української народної творчості. Постійні експозиції.

15. Музей Якубовських. Адреса: вул. Цимбалів Яр, дім № 6-А (вхід до музею з провулку Родини Якубовських)

Телефон: (044) 258 8542; 067 441 1043; 050 334 3735

Містить колекцію старожитностей, оберегів та ікон. В колекції музею зберігаються понад 12000 одиниць унікальних предметів різних епох та культур. В майстернях Музею реставруються старі ікони та виготовляються подарункові твори з натуральних довговічних матеріалів із застосуванням автентичних старовинних ікон, хрестів, оберегів, монет, годинників та інших рідкісних предметів. Історія фірми та колекції Музею Якубовських розпочалася наприкінці 19 століття в місті Броди Львівської області, де діяла перша майстерня Якубовських, і почала збиратися перша фамільна колекція. Діяльність Музею було відновлено у 1991 році. Спорудження музею ще не завершено. Однак виставковий зал музею почав діяти на початку 2010 року. Основою експозиції є колекція понад 400 українських домашніх ікон 18 та 19 століть.

16. Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка. Адреса: вул. Тімірязєвська, 1.

Телефон: (044) 2854105 (приймальня)

Розклад роботи: травень – серпень з 8:30 до 21:00

вересень – квітень з 8:00 до настання сутінок

Оранжерейний комплекс відкритий для відвідування щоденно з 11:00 до 16:00

вихідний – понеділок, вівторок

Як дістатися: від станції метро “Печерська” автобусом № 62 та тролейбусом №14 до кінцевої зупинки “Ботанічний сад”.

17. Національний художній музей України. Адреса: м. "Майдан Незалежности", вул. Грушевського, 6

Телефон: 044 228-64-29, 044 228-74-54

Розклад роботи: середа, четвер з 10:00 до 18:00, п'ятниця з 12:00 до 20:00, субота, неділя з 11:00 до 17:00. Вихідні - понеділок, вівторок

Як дістатися: доїхати до ст. метро Хрещатик (вихід на вул. Інститутську) піднятися нагору по по непарній стороні вул. Інститутської до Садової, потім по Садовій до вул. Грушевського, згорнути ліворуч; доїхати до ст. метро Площа Незалежності, пройти по вул. Хрещатик до Європейської площі, згорнути на вул. Грушевського

Українське мистецтво XI - IX ст. , іконопис XI - XVI ст. ,український модерн і авангард, живопис Кричевського, Богомазова, Екстер. Постійні експозиції.

18. **Пейзажна алея.** Від ст. метро «Золоті ворота» дійти до перехрестя вулиць Володимирської і Великої Житомирської. Орієнтир - Національний історичний музей (вул. Володимирська, 2) або дійти по Андрійовському узвозу наверх, за Національним історичним музеєм (вул. Володимирська, 2) повернути на доріжку, яке веде до пейзажної алеї.

В 2009 році на Пейзажній алеї був облаштований дитячий сквер з лавками і величезними котями. У ному встановлені фонтани у вигляді слоника, голів зебр, 30-метрова кішка-стонога, лавочки у вигляді кролика, ворони, кота викладені мозаїкою. Благоустроєм скверу, на якому раніше був пустир, займався відомий міський скульптор Костянтин Скрытський.

19. **Сирецький дендрологічний парк.** Адреса: вул. Тираспільська, 43

Телефон: 4008552

Як дістатися: від ст. метро Сирець, йти вулицею Академіка Щусєва до прощі Стеценка

20. **Український центр народної культури «Музей Івана Гончара».** Адреса: вул. Івана Мазепи, 29

Телефон: (044) 288 92 68, (044) 288 54 19

Розклад роботи: щодня з 10:00 до 17:45, крім понеділка. Санітарний день: кожний останній вівторок місяця

Як дістатися: від ст. метро Арсенальна їхати автобусом № 24 до кінцевої зупинки в напрямку Києво-Печерської Лаври

Колекція Музею налічує понад 15 тисяч етнографічних та мистецьких одиниць, серед яких 2,7 тисяч зразків тканини (рушники, сорочки, верхній одяг, килими, взірці вишивок), близько 700 предметів кераміки (гончарний посуд, дитяча іграшка, кахлі), колекція писанок, дерев'яні різьблені речі, вироби з металу та скла, колекція народних музичних інструментів(кобзи, бандури, цимбали, сопілки, колісна ліра, цитра, коза, трембіти, флюяра та інші). Пріоритетною у колекції Музею є збірка українських народних картин, зокрема славнозвісних «Козаків Мамаїв», а також ікон народного письма (500 одиниць). Окремими полотнами представлено професійне малярство. Також в Центрі зберігається особиста бібліотека І. М. Гончара, що нараховує 2 750 книг. У музеї зберігається багато фотографій Івана Гончара.

Список використаної літератури

1. Експериментальні програми для спеціальних шкіл для дітей з вадами слуху. Трудове навчання 5-10 класи. К., «Початкова школа», 2002.
Мерсіянова Галина Миколаївна. К., 2009
2. Навчальна програма. Трудове навчання. 5-9 класи. Нова редакція. За загальною редакцією В.М. Мадзігона. К., 2010
3. Програма з трудового навчання для учнів 4-11 класів спеціальної загальноосвітньої школи “НАДІЯ” Солом’янського району м. Києва.
Укладач: Кравченко Г.В. К., 2008
4. Програми для 2-4 класів загальноосвітніх навчальних закладів інтенсивної педагогічної корекції (для дітей із затримкою психічного розвитку). Частина 2. К., «Неопалима купина», 2006.
5. Програми з позашкільної освіти. Випуск № 2. Загальна редакція: Жебровський Б. М., Биковська О. В., Рудковська Р. А., Ткачук В. В. К., «Грамота», 2007
6. Програми з трудового навчання для 4-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (КВІТНИКАРСТВО). Автор: Чеботарьова О.В. К., 2009
7. Програми. Образотворче (візуальне) мистецтво для 5 – 6 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Автор: канд. пед. наук, доцент Дмитрієва Ірина Володимирівна. К., 2009
8. Рабочая программа курса РЕМЕСЛО (швейное дело), 5-9 класс (F 71), Автор: Захарова М. В., У., 2011

9. Трудове навчання № 11 (35) листопад 2010, вкладка: Варіативні модулі до навчальної програми «Трудове навчання». Нова редакція. 5—9 класи.
10. Трудове навчання. Програма для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей (помірна, тяжка, глибока розумова відсталість). Підготовчий, 1-й – 4-й класи. Автор: Мерсіянова Г.М. К., 2010
11. Трудове навчання. Швейна справа. Програми для 4-10 класів спеціальних загальноосвітніх закладів для розумово відсталих дітей. Укладач:
12. Трудове навчання: Збірник варіативних модулів: Технології. 10-11 класи / уряд. Л.Рак. – К.: Шк.світ, 2011. – 120 с.

Варіативні модулі

до навчальної програми для учнів 5-9 класів
спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня
для дітей з недоліками інтелектуального розвитку
«Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво»

ЗМІСТ

1. Варіативний модуль. Технологія виготовлення м'якої іграшки 5 - 7 класи.....	73
2. Варіативний модуль. Технологія виготовлення виробів в техніці оригамі 5 - 7 класи.....	75
3. Варіативний модуль. Технологія спіреллі 5 - 7 класи.....	79
4. Варіативний модуль. Технологія виготовлення топіаріїв 5 - 7 класи.....	82
5. Варіативний модуль. Технологія виготовлення мозаїки з паєток (блискіток) 5 - 7 класи.....	85
6. Варіативний модуль. Технологія виготовлення виробів в техніці ганутель 5 - 7 класи.....	87
7. Варіативний модуль. Технологія в'язання гачком 5 - 7 класи.....	90
8. Варіативний модуль. Технологія клаптикового шиття та декорування 8 - 9 класи.....	94
9. Варіативний модуль. Технологія нитяної графіки 8 - 9 класи.....	100
10. Варіативний модуль. Технологія художньої обробки шкіри 8 - 9 класи.....	103
11. Варіативний модуль. Технологія плетіння бісеру на дротяній основі 8 - 9 класи.....	108

12. Варіативний модуль. Технологія валяння виробів 8 - 9 класи.....	112
13. Варіативний модуль. Технологія в'язання спицями 8 - 9 класи.....	117
14. Варіативний модуль. Технологія декупажу 5, 6, 7, 8, 9 класи.....	121
15. Варіативний модуль. Технологія виготовлення швейних виробів (машинним способом, за готовим кроєм) 5, 6, 7, 8, 9 класи.....	135

Варіативний модуль

Технологія виготовлення м'якої іграшки 5 – 7 класи

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми для учнів 5-9 класів спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня для дітей з недоліками інтелектуального розвитку «Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво». Програмою модуля передбачено ознайомлення учнів з одним із видів декоративно-ужиткового мистецтва – виготовленням м'яких іграшок, для яких використовують залишки тканин, хутра, шкіри, фетру та інших недорогих матеріалів. Для оздоблення виробів завжди є різні гудзики, намистинки, бісер тощо.

Для виготовлення іграшок потрібно заготувати нескладні шаблони (викрійки) як для одностельових, так і для багастодетальних іграшок. Особливо цікавими виглядають вироби, де учні фантазують та оздоблюють іграшку на свій смак. В ході роботи учні знайомляться з основами дизайну, поглиблюють знання по конструюванню і моделюванню, розвивається естетичний смак, творчих здібностей, формується уявлення про декоративно-прикладне мистецтво, діти вчаться економно витрачати використовуваний в роботі матеріал, розвивається художній смак, формуються професійні навички.

Виготовляти м'яку іграшку можна як ручним так і машинним способом. Під час виготовлення м'якої іграшки можна відпрацювати шви, які вивчаються в обов'язковій частині програми.

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу організації робочого місця, правилам безпечної праці, санітарно-гігієнічним вимогам.

Програма

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
20	М'яка іграшки у сучасному декоративно-ужитковому мистецтві. Історія розвитку іграшки. Види іграшок: плоскі та об'ємні іграшки, прості іграшки (однодетальні, з помпонів, з ниток), іграшки-помічники, іграшки на каркасах тощо. Матеріали для виготовлення, набивання м'якої іграшки та їх властивості. Інструменти та пристосування (наперсток, шпильки, голки, ножиці) для шиття м'якої іграшки. Правила розкрою, з'єднання, оформлення деталей, набивання деталей іграшки, кріплення кінцівок іграшки. Організація робочого місця. Правила безпечної роботи та санітарно-гігієнічні вимоги. Технологія виготовлення м'якої іграшки. Оздоблення іграшки. <i>Практична робота.</i> Виготовлення м'яких іграшок різної складності – 2-3 виробу. Розроблення ескізного малюнка м'якої іграшки. Добір матеріалів та інструментів. Підготовка матеріалів до роботи. Виготовлення обраної іграшки (етапи роботи обираються в залежності від виду іграшки, запропоновані етапи для багатодетельної об'ємної іграшки): • виготовлення (вирізання) шаблонів; • розкрій деталей іграшки; • зшивання та набивання основних деталей іграшки; • зшивання та набивання кінцівок іграшки; • з'єднання основної деталі з кінцівками; • оздоблення мордочок; • виготовлення деталей оздоблення (пояски, шарфики, бантики тощо); • оздоблення іграшки. Контроль якості виробу.	Учень: має уявлення про місце м'якої іграшки у сучасному декоративно-ужитковому мистецтві; має уявлення про види м'яких іграшок; характеризує матеріали, які використовуються для виготовлення м'яких іграшок; добирає інструменти та пристосування для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; розробляє ескізний малюнок виробу; виготовляє (вирізає) шаблони; розкроює деталі іграшки; зшиває та набиває основні деталі іграшки; зшиває та набиває кінцівки іграшки; з'єднує основну деталь з кінцівками; оздоблює мордочку; виготовляє деталі оздоблення; оздоблює іграшки; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення уявлень про текстильні матеріали, інструменти та пристосування для робіт з ними, аналіз, порівняння властивостей матеріалів, збагачення уявлень щодо різноманітності ручних стібків. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словника назвами ручних швів, використання їх назв у розгорнутому мовленні, використання назв технологічних етапів, інструментів, трудових операцій у словесному описі власної діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> корекція та розвиток координації рухів рук та дрібної моторики на основі шиття. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, наполегливості, акуратності, терпеливості, ретельності та вмінь організації праці на основі виконання практичних завдань.

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Прості одnodетальні іграшки (сова, кіт, поросся), іграшки з помпонів (курча, заєць, кіт), іграшки з ниток (восьминіг), іграшки-помічники (прихватка, прихватка-рукавичка, лялька на чайник, подушка), об'ємні іграшки (тварини).

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Ножиці
2. Голка
3. Шпильки
4. Наперсток

Матеріали

1. Картон
2. Матеріали для іграшок (хутро штучне, вовняні тканини, бавовняні тканини, трикотаж, фліс, вельвет, велюр, плюш тощо)
3. Матеріали для оздоблення (хутро, яскрава тканина, шкіра тощо)
4. Фурнітура (гудзики, бісер, намистини, блискітки тощо)

Література

1. Трудове навчання № 11 (35) листопад 2010, вкладка: Варіативні модулі до навчальної програми «Трудове навчання». Нова редакція. 5—9 класи.
2. Энциклопедия рукоделия. – Х.: Книжный клуб, 2005

Інтернет-посилання

1. <http://www.zrobysama.com.ua/?tag=мяка-іграшка>
2. <http://майстер-клас.in.ua/majster-klas-myaka-igrashka-kit-murkit/>
3. <http://vk.com/club29184557>
4. http://west-express.info/igrashku_svoijimu_rykamu.html

Варіативний модуль

Технологія виготовлення виробів в техніці оригамі 5 – 7 класи

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми для учнів 5-9 класів спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня для дітей з недоліками інтелектуального розвитку «Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво».

Одним з ефективних засобів розвитку дітей є заняття оригамі, що в перекладі з японської мови означає «складання з паперу». Це старовинна техніка складання різноманітних фігур із паперу без застосування клею та ножиць.

Метою програми є формування компетентностей особистості в процесі вивчення оригамі.

Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

- *пізнавальної*: оволодіння знаннями про папір, його виробництво, види, властивості, способи конструювання з паперу;
- *практичної*: оволодіння способами та прийомami складання паперу, формування практичних умінь і навичок виготовлення моделей оригамі;
- *творчої*: набуття досвіду власної творчої діяльності, емоційний, фізичний та інтелектуальний розвиток; задоволення потреб особистості у творчій самореалізації;
- *соціальної*: виховання культури праці, формування дружніх стосунків; відчуття відповідальності, колективізму та взаємодопомоги.

За свідченням учених-психологів, оригамі є потужним засобом розвитку інтелекту дитини, унікальність якого полягає в гармонійному поєднанні роботи правої та лівої півкуль мозку. Заняття оригамі розвивають пам'ять, просторову уяву, моторику пальців, точність рухів, вольові зусилля, вміння доводити справу до кінця, а також формують гнучке, евристичне мислення, естетичний смак, сприяють спілкуванню та встановленню дружніх стосунків у колективі. Існують численні докази того, що заняття оригамі зменшують рівень тривожності й підвищують упевненість у своїх силах, що дає змогу використовувати оригамі в арттерапії.

Поєднуючи риси мистецтва й науково-технічної творчості, оригамі дає можливість встановити органічні зв'язки з іншими шкільними дисциплінами: мовою (розвиток усного мовлення при аналізі моделі, вигадкування казок-оригамі), психологією, образотворчим мистецтвом (поняття про ритм, співставлення кольорів, основи композиції, формотворення), уроками ручної праці тощо. Оригамі — це унікальний різновид гри, яка сприяє гармонійному розвитку образної, логічної та емоційно-вольової сфери людини.

На заняттях застосовуються різноманітні методи навчання: пояснювально-ілюстративні (розповідь, пояснення, бесіда, демонстрація); репродуктивні (відтворювальні). Перевага надається інтерактивним та ігровим методам. Під час занять доцільно використовувати: сюжетно-рольові ігри, ігри-змагання та ігри-конкурси, пальчикові ігри, елементи пантоміми, ляльковий театр оригамі тощо. Одночасно використовуються посібники, роздатковий матеріал, технологічні картки (схеми-малюнки).

Програма модуля розрахована на 20 годин. Вибір об'єктів праці є орієнтовним. Вчитель може вносити зміни за темами, враховуючи інтереси вихованців, стан матеріально-технічної бази закладу.

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу правилам безпечної праці, організації робочого місця та санітарно-гігієнічним вимогам.

Програма

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
20	Історія мистецтва оригамі. Види та властивості паперу. <i>Практична робота.</i> Досліди з вивчення властивостей паперу різних видів: складання навпіл, зминання, розривання, намокання паперу для друку, кольорового паперу, кальки, картону, паперової серветки тощо. Дослід із паперовою квіткою, що «розпускається» у воді. Складання простих фігур із кольорового паперу. Казки оригамі («Казка про матроський тільник» та ін.). Основні лінії, прийоми складання та базові форми (б/ф). Базові форми «Трикутник», «Двері», «Будинок», «Повітряний змій». Ознайомлення з основними лініями («долина» та «гора») і прийомами складання: «зігнути на себе», «відігнути від себе», «зігнути навпіл» (трикутником або прямокутником), «відкрити кишеню», «розплющити». Основні поняття про базові форми. <i>Практична робота.</i> Складання фігур: жабка, квіти, листя, собачка, кішка, зайчик (б/ф «Трикутник»); порося (б/ф «Двері»), орган, пілотка; лисичка, яка розмовляє (б/ф «Двері»), качка, зайчик, півень (б/ф «Повітряний змій»), курча. Виготовлення аплікацій і сюжетних композицій із зроблених моделей: «Подорож до країни оригамі», «На фермі», «На озері» тощо. Прості рухомі моделі-іграшки. Пальчиковий театр і театр на долоні. <i>Практична робота.</i> Складання рухомих моделей з б/ф «Трикутник» і «Повітряний змій»: жабка; пташка, яка клює; пташка, яка махає крилами; ворона, зозулень, вуж,	Учень: має уявлення про історію мистецтва оригамі; має уявлення про види та властивості паперу; характеризує матеріали, які використовуються для оригамі; добирає матеріал для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; виготовляє базові форми оригамі; виготовляє прості рухомі моделі-іграшки; виготовляє аплікації і сюжетні композиції із зроблених моделей; складає трикутний модуль оригамі; складає моделі оригамі для практичного викорискання; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення уявлення про папір, його види і використання, розвиток пізнавальної діяльності на основі формування загальнотрудових умінь (аналіз виробу, планування послідовності виконання, здійснення самоконтролю - порівняння зі зразком). <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення на основі збагачення словника назвами трудових операцій та об'єктів виготовлення, геометричних понять, розвиток комунікативних здібностей на основі інсценування казок та ігрових ситуацій. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорового, тактильного сприймання на основі формування перцептивних дій, корекція дрібної моторики на основі складання паперу, розвиток точності рухів рук та пальців, розвиток окоміру. <i>Особистісний розвиток:</i> активізація уяви і фантазії, вдосконалення трудових навичок, формування художнього смаку і здібностей дітей, формування культури праці, акуратності, вміння бережно й

	порося. Рольові ігри з ними. Складання пальчикових ляльок-оригамі: вовк, заєць, поросля, мишка, лисичка, гусак, їжачок, дідусь, бабуся, онука. Пальчикові ігри «Мишенята», «У мене є 10 пальців». Виготовлення декорацій оригамі: будинок із трубою, будинок із верандою, квіти, дерева. Розігрування сцен із пальчиковими ляльками оригамі за мотивами казок: «Лисиця і Заєць», «Ріпка», «Рукавичка та ін. Модульне оригамі (трикутний модуль). Поняття про нетрадиційні техніки складання. Поняття про прийом «вигнути назовні». <i>Практична робота.</i> Виготовлення моделей (з допомогою вчителя) у техніці складання із трикутних модулів оригамі: рослини, фігури тварин, птахів (ялинка, ромашка, лебідь, заяць, бабка, змія тощо). Моделі оригамі для практичного викорискання. «Корисні» речі в оригамі: коробочка, вазочка, капелюшок, гаманець тощо. Використання паперових речей в Японії (парасольки, віяла, одяг, стіни традиційних будинків тощо). Демонстрація «корисних» речей, виготовлених у техніці оригамі: <i>Практична робота.</i> Виготовлення моделей: гаманець, скляночка, капелюх від сонця, пілотка, шапочка Червоної Шапочки тощо.		економно використовувати матеріал, утримувати робоче місце, охайності, наполегливості, уважності, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами.
--	---	--	--

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Перераховані у програмі.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Клей ПВА
2. Пензлик для клею
3. Ножиці

Матеріали

1. Папір звичаний з густиною 70-100 г/м² - білий та кольоровий
2. Картон кольоровий

Інтернет-посилання

1. http://grani.net.ua/program/Programa_vipusk2.doc
2. <https://uk.wikipedia.org/wiki>
3. <http://origamik.ru/>
4. <http://origamka.ru/>
5. <http://stranamasterov.ru/taxonomy/term/15>
6. <http://www.tvoyrebenok.ru/origami.shtml>
7. <http://ru.origami-club.com/>
8. <http://planetaorigami.ru/>

Варіативний модуль

Технологія спіреллі 5-7 класи

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми для учнів 5-9 класів спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня для дітей з недоліками інтелектуального розвитку «Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво». Програмою модуля передбачено ознайомлення учнів з одним видів декоративно-ужиткового мистецтва - спіреллі.

Окрім нитяної графіки, метод намотування/обшивки ниткою, так щоб утворювалися хорди, використовуються ще в декількох видах прикладної народної творчості. Передусім це **спіреллі**. Відмінність від техніки нитяної графіки полягає в тому, що нитка намотується на картон, по контуру якого вирізані зубчики, щоб нитка не зісковзувала. Ясна річ, дірочки проколувати не потрібно. А оскільки відсутня голка, то і спіреллі виходить менш травмонебезпечним видом рукоділля і легшим для виконання дітьми з особливими потребами, тому модуль рекомендований для засвоєння дітьми 5-7 класів. Виготовлення виробів у техніці спіреллі не потребує значних матеріальних затрат. Незважаючи на те, що використані

прийоми досить прості, вони дають можливість створювати вишукані, естетичні та оригінальні роботи в стилі "Hand Made". Даним видом діяльності зараз займаються окремі митці та люди, які люблять створювати нове, оригінальне, вишукане. Наприклад, вироби в техніці спіреллі використовують і для святкових прикрас, а, особливо, в новому віянні скрапбукінга - АТС (Artist Trading Card) – маленькі декоративні картки.

Оволодіння технікою спіреллі дітьми сприяє:

- ✓ Розвитку математичних уявлень: повторення геометричних фігур; розвиток просторових уявлень (угорі, внизу, ліворуч, праворуч, в центрі або середині); вправлення в рахунок.
- ✓ Розвитку сенсорного, колірнього сприйняття: вивчаємо кольори , знайомимо з поняттями теплі і холодні відтінки; пробуємо розрізняти товщину ниток.
- ✓ Розвитку абстрактного мислення.
- ✓ Розвитку дрібної моторики і координації рук.
- ✓ Вихованню уважності, посидючості, терпіння і акуратності.

Програма модуля розрахована на 20 годин. Вибір об'єктів праці є орієнтовним. Вчитель може вносити зміни за темами, враховуючи інтереси вихованців, стан матеріально-технічної бази закладу.

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу правилам безпечної праці, організації робочого місця та санітарно-гігієнічним вимогам.

Програма

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
20	Історія розвитку нитяної графіки, ізонитки, ниткового дизайну, спіреллі. Знайомство з роботами майстрів Києва і України. Матеріали (картон, цупкий папір, нитки) та інструменти (лінійка, ножиці, циркуль). Правила безпечної праці, санітарно-гігієнічні вимоги. Техніка спіреллі. Шаблони для спіреллі та умовні позначення на них. Основні правила для креслення основ для спіреллі (кількість зубців завжди парна). <i>Практична робота.</i> Вправи на обведення шаблонів, вирізання. Креслення основ для спіреллі у формі круга – зірка, сніжинка, квадрата, сердечка, овала – яйце та викреслювання зубців на основах. Вирізання основ по зубцях.	Учень: має уявлення про історію розвитку нитяної графіки, ізонитки, ниткового дизайну, спіреллі; має уявлення про використання шаблону для спіреллі; характеризує матеріали та інструменти, які використовуються для нитяної графіки; добирає матеріал для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення <u>математичних</u> уявлень: повторення геометричних форм і ліній; повторення прямого та зворотнього рахунку; розширення уявлень про текстильні матеріали та папір, інструменти та пристосування для робіт з ними; збагачення уявлень щодо різноманітності видів рукоділля. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення шляхом розширення і уточнення активного словника назвами вивчених операцій, розвиток мовлення на основі словесної характеристики видів діяльності.

	Основи кольорознавства. Основні прийоми роботи в техніці спіреллі. Технологія спіреллі. <i>Практична робота.</i> Вправи на заповнення круга (намотування). Виготовлення сніжинки (з використанням 2-4 кольорів ниток). • креслення основи з зубцями або підбір шаблону; • вирізання основи; • добір матеріалів, інструментів, пристосувань для роботи; • визначення послідовності намотування (проставлення номерів); • намотування на основу у зазначеній послідовності; • оформлення зворотної сторони роботи; • остаточна обробка виробу. Контроль якості виробу. Способи догляду за виробом. Напрямок скрапбукінгу – виготовлення листівок: матеріали, інструменти. <i>Практична робота.</i> Виготовлення вітальної листівки або АТС (маленькі декоративні картки) до свята з елементом в техніці спіреллі (ялинка, серце, яйце, квітка тощо) за технологічною послідовністю. Контроль якості виробу. <i>Практична робота.</i> Виготовлення об'ємної (3D) фантазійної роботи в техніці спіреллі (метелик, квітка, ялинка) за технологічною послідовністю. Контроль якості виробу.	виконує намотування нитки на основу у певній послідовності; виготовляє сніжинку, оздоблену в техніці спіреллі; виготовляє листівку, оздоблену в техніці спіреллі; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток просторових уявлень (угорі, внизу, ліворуч, праворуч, в центрі або середині); розвиток сенсорного та колірнього сприйняття шляхом <u>повторення кольорів та</u> теплих і холодних відтінків, розрізнення товщини ниток; розвиток дрібної моторики і координації рук; розвиток зорового, тактильного сприймання на основі формування перцептивних дій; розвиток точності рухів рук та пальців, розвиток окоміру. <i>Особистісний розвиток:</i> вдосконалення трудових навичок, формування художнього смаку і здібностей дітей; виховання уважності, посидючості, терпіння і акуратності, формування культури праці, акуратності, вміння бережно й економно використовувати матеріал, утримувати робоче місце в порядку, охайності, наполегливості, уважності, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами.
--	---	---	--

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Сніжинки, вітальні листівки до свят Нового року, 8 березня, Великодня, Дня народження тощо, картини, панно, обкладинки.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Лінійка
2. Олівець
3. Циркуль
4. Ножиці

5. Фігурні діроколи

Матеріали

1. Картон різного кольору
2. Цупкий папір
3. Нитки (швейні, муліне, ірис, шовкові, люрекс тощо) різного кольору
4. Скотч
5. Клей
6. Намистинки, паетки, прикраси
7. Стрічки

Інтернет-посилання

1. <http://translate.google.com>
2. <http://xobby.ucoz.ru/forum/115-1307-1>
3. http://lisitsynblog.blogspot.com/2010/09/blog-post_26.html
4. <http://www.liveinternet.ru/users/3924024/post251788426/>
5. <http://stranamasterov.ru/taxonomy/term/139>
6. <http://www.makingcardsmagazine.com/yourcards/83/>
7. http://stampingcritique.typepad.com/my_weblog/beginners-spirelli-card-t.html
8. <http://scrapbookingschool.ru>
- 9.

Варіативний модуль

Технологія виготовлення топіаріїв 5 – 7 класи

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми для учнів 5-9 класів спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня для дітей з недоліками інтелектуального розвитку «Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво». Програмою модуля передбачено ознайомлення учнів з одним із видів декоративно-ужиткового мистецтва - топіарії.

Під загадковим поняттям "топіарії" ховається особливий стиль оформлення рослин, що є фігурною стрижкою кущів і дерев. Зелені конуси, спіралі, кулі і інші химерні фігури здатні прикрасити будь-який парк або дачну ділянку. У європейській флористиці топіарій, його ще називають

"європейським деревом" або "деревом щастя" - це традиційна прикраса інтер'єру. Вважається, що він здатний подарувати своєму володареві удачу і щастя. Це дуже оригінальна композиція, яка завжди звертає на себе увагу. Яскравість і оригінальність досягається не лише за рахунок форми, але і за рахунок використання в композиції безлічі поєднань кольорів і застосування матеріалів різної фактури. Топіарії бувають різноманітні - весільні, з цукерок, сухих або штучних квітів, фруктів, листя, гілочок. Не менш цікаво виглядає топіарій з кольорового паперу, кавовий топіарій, з квасолі, макаронів, бісеру, стрічок, монет, листівок, фетру тощо. Все залежить від настрою і фантазії. А також від того, з якого приводу робитиметься топіарій. Засвоїти мистецтво створення домашніх топіаріїв нескладно. Крім того, усі необхідні для топіарія матеріали доступні за ціною і їх завжди можна знайти в продажу або зробити його з підручного матеріалу.

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу правилам безпечної праці, організації робочого місця та санітарно-гігієнічним вимогам.

Програма

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
20	Короткі історичні відомості про розвиток мистецтва топіаріїв. Місце та роль топіаріїв у сучасному декоративно-ужитковому мистецтві. Види топіаріїв, їх значення. Будова топіарія. Матеріали для топіаріїв (посуд для посадки: вазон, чашка, баночка тощо, куля для крони: пластикова, з ниток, з паперу, з пластиліну тощо, матеріал для оформлення крони: кавові зерна, креповий папір, паперові серветки, сухі або штучні квіти, листя, фрукти, тканина тощо, матеріал для стовбура: гілка дерева, виточена дерев'яна паличка тощо, матеріал для посадки дерева: гіпс, алебастр, цемент, матеріал для оздоблення: стрічки, пір'я, бісер, намистинки тощо, клей: ПВА, універсальний, Момент), їх властивості. Інструменти та пристосування (ножиці, ніж тощо). Правила безпечної роботи та санітарно-гігієнічні вимоги. Правила добору посуду та стовбура до розміру кулі. Правила розведення сухих сумішей для посадки дерев. Технологія виготовлення квітів та листя з серветок технікою скручування. Технологія виготовлення об'ємного торцювання. Технологія виготовлення топіаріїв.	Учень: має уявлення про місце та роль топіаріїв у сучасному декоративно-ужитковому мистецтві; має уявлення про види топіаріїв, їх значення, будову топіарія; характеризує матеріали, які використовуються для виготовлення топіаріїв; добирає інструменти та пристосування для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; розробляє ескізний малюнок (композицію) виробу; виготовляє кулі для топіарія; розводить сухі суміші для посадки; виготовляє заготовки для крони;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> формування уявлення про топіарії, розвиток пізнавальної діяльності на основі формування загальнотрудових умінь (аналіз виробу, планування послідовності виконання, здійснення самоконтролю - порівняння зі зразком). <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення на основі збагачення словника назвами трудових операцій та об'єктів виготовлення, розвиток зв'язного мовлення на основі визначення послідовності виконання трудових операцій. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорового, тактильного сприймання на основі формування перцептивних дій, корекція дрібної моторики на основі роботи з наклеювання елементів крони на кулю.

	<i>Практична робота.</i> Виготовлення топіарія (за вибором учня) – 2-3 виробу. Розроблення ескізного малюнка виробу. Добір інструментів та матеріалів. Технологічна послідовність виготовлення виробу: • виготовлення кулі для топіарія (з газети, з ниток); • насадка кулі на стовбур ; • розведення сухих сумішей для посадки; • заповнення посуду для посадки готовою сумішшю; • посадка дерева, просушування суміші; • підготовка матеріалів для оформлення крони; • виготовлення заготовок для крони (квітів з серветок, заготовок з крепового паперу, стрічок тощо), якщо це необхідно; • наклеювання заготовок або готових матеріалів на кулю для крони; • остаточна обробка та оздоблення виробу. Контроль якості виробу. Догляд за топіаріями.	наклеює заготовки або готові матеріали на кулю для крони; оздоблює виріб; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, наполегливості, уважності, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами.
--	--	---	---

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Топіарії весільні, топіарії кавові, топіарій з елементів квілінга, топіарії з сухого природного матеріалу, топіарії із штучного матеріалу, топіарії з паперових елементів тощо.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Ножиці
2. Пінцет
3. Олівець
4. Ніж канцелярський

Матеріали

1. Посуд для посадки невеликого розміру (вазон, чашка, баночка тощо).
2. Суха суміш (гіпс, цемент, алебастр).
3. Матеріал для стовбура (гілка дерева, палички).

4. Клей (ПВА, універсальний, Момент).
5. Куля для крони (пластикова з дитячих сухих басейнів, новорічна пластикова тощо) або матеріали для виготовлення кулі (газети, трикотажна тканина, нитки).
6. Матеріали для крони (сухі природні матеріали: квіти, листя, фрукти, крупи, кавові зерна; штучні матеріали: квіти, листя, фрукти; папір, серветки, стрічки, тканина: фатін, органза, вуаль; нитки: вовняні, муліне)
7. Матеріали для оздоблення (блискітки, бісер, намистини, стрічки, штучні комахи)

Інтернет-посилання

1. <http://www.livemaster.ru/catalogue/tsvety-i-floristika/topiarii>
2. <http://knitly.com/11170>
3. <http://www.zlatoshveika.com/t294-topic>
4. <http://www.liveinternet.ru/tags/>
5. http://www.babyblog.ru/community/lenta_cat/rukodelie/398
6. <http://buket-konfet.ho.ua/topiari.html>
7. <http://club.osinka.ru/topic-75116>
8. <http://forum.academy-miracles.ru/index.php?showtopic=9711>
9. http://www.countrysideliving.net/ART_Topiary_Nov08.html
10. <http://hitus.ru/dom/82.html>

Варіативний модуль

**Технологія виготовлення мозаїки з пасток (леліток, блискіток)
5 - 7 класи**

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми для учнів 5-9 класів спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня для дітей з недоліками інтелектуального розвитку «Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво». Програмою модуля передбачено ознайомлення учнів з одним із видів декоративно-ужиткового мистецтва – мозаїкою з паеток.

Паетка - це блискітка, плоска лусочка з блискучого матеріалу, зазвичай круглої або багатогранної форми із отвором для затягування нитки. Пайетка може мати різне забарвлення. Для виготовлення мозаїки, пайетки приколюються за допомогою спеціальних шпильок до основи з пінопласту згідно із схемою або просто наклеюють на схему (малюнок) на клей ПВА. В результаті виходить дуже красива і ефектна картина. Виготовлення мозаїки служить не лише забавою, але і розвиває у дитини художні здібності, зорову пам'ять, дрібну моторику рук, тренує посидючість і терпіння, оскільки доводиться працювати з досить дрібними деталями, сприяє розвитку фантазії дитини, уваги, наполегливості. Розкішна аплікація-мозаїка з паеток, що переливаються, стане окрасою будь-якого інтер'єру. А також, чудовим подарунком для близьких - адже дитина зможе зробити її своїми руками.

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу організації робочого місця, правилам безпечної праці, санітарно-гігієнічним вимогам.

Програма

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
20	Аплікація-мозаїка з паеток як вид декоративно-ужиткового мистецтва. Короткі історичні відомості про виникнення та види паеток. Види аплікації. Поняття про плоску та об'ємну аплікацію. Художнє оздоблення приміщень за допомогою предметів декоративно-ужиткового мистецтва і його індивідуальність. Вибір форми, розміщення та освітлення творів декоративно-ужиткового мистецтва. Види матеріалів, що застосовуються для аплікації-мозаїки, їх характеристика. Необхідні інструменти та пристосування. Технологія виготовлення аплікації-мозаїки з паеток. Правила безпечної роботи та санітарно-гігієнічні вимоги. Організація робочого місця. <i>Практична робота.</i> Виготовлення аплікації-мозаїки з паеток – 2-3 вироби. Розробка ескізу майбутнього виробу.	Учень: має уявлення про аплікацію-мозаїку з паеток як вид декоративно-ужиткового мистецтва; має уявлення про види аплікацій; характеризує матеріали, які використовуються для виготовлення аплікації-мозаїки; добирає інструменти та пристосування для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; розробляє ескізний малюнок виробу; розробляє композицію або добирає зразки для аплікації;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення уявлень про аплікації, інструменти та пристосування для робіт з ними, аналіз, порівняння властивостей матеріалів, збагачення уявлень щодо різноманітності виробів декоративно-ужиткового мистецтва. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словника назвами видів паеток, використання їх назв у розгорнутому мовленні, використання назв технологічних етапів, інструментів, трудових операцій у словесному описі власної діяльності.

	Добір матеріалів, інструментів та приладдя для роботи. Технологічна послідовність виготовлення виробу: • розробка композиції або добір зразка для аплікації; • добір основи для аплікації; • нанесення контура деталей композиції (самостійно або за допомогою вчителя); • підбір паєток для аплікації за кольорами та фактурою; • послідовне наклеювання паєток на основу – від країв до центру; • просушування виробу; • остаточна обробка та оздоблення виробу; • оформлення виробу. Контроль якості виробу. Догляд за виробом.	добирає основу для аплікації; наносить контур деталей композиції (самостійно або за допомогою вчителя); підбирає паєтки для аплікації за кольорами та фактурою; наклеює послідовно паєтки на основу; обробляє остаточно та оздоблює виріб; оформлює виріб; контролює якість виробу; вміє доглядати за виробом; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Сенсомоторний розвиток:</i> корекція та розвиток координації рухів рук та дрібної моторики, зорової пам'яті на основі наклеювання паєток. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, посидючості, наполегливості, акуратності, терпеливості, ретельності та вмінь організації праці на основі виконання практичних завдань.
--	---	--	---

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Картини, міні-панно, вітальні листівки.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Ножиці
2. Голка (велика)

Матеріали

1. Матеріали для основи (картон, декоративний картон, залишки шпалер, оксамитовий папір)
2. Матеріали для аплікації (паєтки різного кольору, фактури, форми тощо)
3. Матеріали для оздоблення (пір'я, бісер, намистини, нитки, шкіра, хутро тощо)
4. Клей ПВА

Інтернет-посилання

1. <http://ru.wikipedia.org/wiki>
2. <http://stranamasterov.ru/taxonomy/term/1162>

3. <http://stranamasterov.ru/node/82366>
4. <http://aplikacii.ru/2012/02/aplikaciya-iz-pajetok/>
5. <http://www.maaam.ru/detskijasad/aplikacija-iz-pajetok.html>
6. <http://www.liveinternet.ru/users/mushkac78/post123012221/>
7. <http://blog.kp.ru/users/hyductka/post160025495>
8. <http://ourworldgame.ru/tag/podelki-iz-pajetok/>

Варіативний модуль

Технологія виготовлення виробів в техніці ганутель 5 – 7 класи

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми для учнів 5-9 класів спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня для дітей з недоліками інтелектуального розвитку «Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво». Програмою модуля передбачене ознайомлення із старовинною мальтійською технікою виготовлення квітів – ганутеллю.

Ганутель (англ. Ganutell) - це мистецтво виготовлення квітів з тонкого спірального дроту і шовкової нитки, а також бісеру, намистинок і перлинок. Воно прийшло до нас з монастирів острова Мальти, який знаходиться в Середземному морі, недалеко від Італії. Слово "ганутель", ймовірно, походить від італійського Canutiglia, що означає "тонкий спіральний волосок". Від нього ж, до речі, походить слово «канитель», що означає тонку золоту або срібну нитку для вишивання.

Мальтійські черниці й досі оздоблюють квітами в техніці ганутель вітвар в резиденції папи Римського. Витончені ніжні квіти розміщують в різдвяних яслах, прикрашають ними статуетки святих, які люди ставлять на вікна в дні великих свят.

У наш час інтерес до цієї техніки дійсно відродився і потрапив до багатьох куточків світу, включаючи і Україну. Майстрині виготовляють за допомогою цієї техніки не лише прикраси для будинку, але і весільні тіари та букети, шпильки для волосся і брошки.

Робота з плетіння розвиває сенсомоторику. Заняття з даного виду діяльності дають можливість здійснювати естетичне виховання дітей. Почуття краси сприяє зародженню доброти в людині. Діти стикаються з поняттям гармонії, естетичного смаку, фантазії, образного мислення. Великий вплив мають заняття з плетіння й на розумовий розвиток дитини. Спочатку діти працюють за зразком, потім створюють власні візерунки. Стимулюється стійкість уваги, мислення, задовольняється цікавість дітей. Під час занять при спілкуванні формують такі якості особистості, як

ініціативність, впевненість у собі, щирість, чесність, наполегливість тощо. Заняття допомагають дітям реалізувати їх можливості, набути специфічні знання, навички в техніці ганутель.

Програма модуля розрахована на 20 годин. Вибір об'єктів праці є орієнтовним. Вчитель може вносити зміни за темами, враховуючи інтереси вихованців, стан матеріально-технічної бази закладу.

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу правилам безпечної праці, організації робочого місця та санітарно-гігієнічним вимогам.

Програма

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
20	Ганутель. Історія ексклюзивного мальтійського рукоділля. Види виробів. Інструменти, матеріали, пристосування. Правила безпечної праці, санітарно-гігієнічні вимоги. <i>Практична робота.</i> Вправи на намотування дроту в спіраль і її розтяжка. Складання каркаса у формі пелюстки. Правила та варіанти намотування ниток на спіраль. <i>Практична робота.</i> Вправи на намотування ниток на заготовки пелюсток. Ознайомлення з основними правилами флористики. Технологія виготовлення виробів у техніці ганутель. <i>Практична робота.</i> Виготовлення букету з квітів (3-7 штук) в техніці ганутель. - Створення ескізного малюнка - Добір матеріалів та інструментів - Намотування спіралей, їх розтяжка - Складання заготовок-пелюсток - Намотування пелюсток ниткою за зразком або задумом - Збирання пелюсток у квітку - Оформлення квітки - Виготовлення необхідної кількості квітів для букету - Оздоблення намистинами, блискітками, вишивкою.	Учень: має уявлення про історію мистецтва ганутель; має уявлення про види робіт; має уявлення про основні правила флористики; характеризує матеріали, які використовуються для техніки; добирає матеріал для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; намотує дріт в спіраль і розтягує її; складає каркас у різних формах; виготовляє базову форму - пелюстку; виготовляє букет з квітів в техніці ганутель; виготовляє сережки в техніці ганутель; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення уявлень про текстильні матеріали, інструменти та пристосування для робіт з ними, аналіз, порівняння властивостей тканин, збагачення уявлень щодо різноманітності видів рукоділля. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення шляхом розширення і уточнення активного словника назвами вивчених операцій, розвиток мовлення на основі словесної характеристики видів діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорового, тактильного сприймання на основі формування перцептивних дій, корекція дрібної моторики на основі намотування дроту та нитки, розвиток точності рухів рук та пальців, розвиток окоміру. <i>Особистісний розвиток:</i> формування таких якості особистості, як ініціативність, впевненість у собі, щирість, чесність, наполегливість,

	- Оформлення букету Біжутерія: призначення, види, матеріали. <i>Практична робота.</i> Виготовлення сережок в техніці ганутель. - Задум виробу - Добір матеріалів та інструментів - Намотування спіралей, їх розтяжка - Складання заготовок у задуману форму - Намотування заготовок ниткою (2-3 кольори) за зразком або задумом - Оформлення сережок - Кріплення швендів - Оздоблення намистинами, блискітками, вишивкою <i>Практична робота.</i> Виготовлення роботи за задумом учня в техніці ганутель (прикраса для волосся, брошка, інтер'єрна прикраса: метелик ялинка панно тощо)		активізація уяви і фантазії, вдосконалення трудових навичок, формування художнього смаку і здібностей дітей, формування культури праці, акуратності, вміння бережно й економно використовувати матеріал, утримувати робоче місце в порядку, охайності, наполегливості, уважності, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами.
--	---	--	--

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Квіти, букети квітів, біжутерія (сережки, брошки, закладки, прикраси для волосся), інтер'єрні прикраси (ялинка, панно, метелик)

Інструменти, обладнання та пристосування

- Дріт товстий (0,74) і тонкий (0,28);
- Кусачки
- Ножиці
- Лінійка
- Швензи (фурнітура для біжутерії)
- Спиця в'язальна тонка
- Пензлик для клею

Матеріали

1. Нитки Ірис, муліне або шовкові нитки для вишивання різних кольорів
2. Намистинки, стрази паєтки
3. Гофрований папір
4. Стрічки
5. Клей ПВА

Інтернет-посилання

1. <http://ru.wikipedia.org/wiki>
2. <http://do.gendocs.ru/docs/index-233922.html?page=3>
3. <http://allforchildren.ru/article/misc11.php>
4. <http://www.liveinternet.ru/tags>
5. <http://losk.moy.su/load/1/1/71>
6. <http://blog.kp.ua/users/ponochka777/post209337706/>
7. http://fashiony.ru/page.php?id_n=31936
8. <http://pozashkillya.ostriv.in.ua/publication/code-4769C452FD625/list-262C43C3F27>
9. <http://pozashkillya.ostriv.in.ua/publication/code-476F96723B6BD/list-262C43C3F27>
10. <http://pozashkillya.ostriv.in.ua/publication/code-478CB10B07CED/list-262C43C3F27>

Варіативний модуль

Технологія в'язання гачком

5 – 7 класи

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми для учнів 5-9 класів спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня для дітей з недоліками інтелектуального розвитку «Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво». Програмою модуля передбачено ознайомлення учнів з одним із найдавніших і найпоширеніших видів декоративно-ужиткового мистецтва - в'язанням гачком.

Ручне в'язання - один з прадавніх видів декоративно-прикладного мистецтва, вік якого близько п'яти тисячоліть. Основи його заклали кочівники-бедуїни. Потрапивши в Європу, мистецтво в'язання залишалося спочатку привілеєм чоловіків. Благородні лицарі, повернувшись з турніру і знявши лати, не вважали негожим проводити довгі зимові вечори у своїх замках за в'язанням. З XIII століття у Франції в'язання стає вже дуже прибутковим зайняттям. Стати в'язальником було зовсім не просто. Учнів набирали з найбільш тямущих хлопчиків, які 6 років осягали секрети

майбутньої професії. Віками вигострена майстерність в'язання гачком актуальна і до цього дня. Володіння ним дає можливість не лише доторкнутися до справжнього мистецтва, але і підкреслити власну індивідуальність.

А ще в'язання - це творча робота, до того ж робота приємна і зовсім не утомлива. Давно відомо, що в'язання не лише відганяє похмурі думки, але і сприяє гарному настрою. Адже результат праці - красиво зв'язана річ - приносить повне задоволення. Всім відомо, що гарному настрою, а отже, і підвищенню тонусприяє відпочинок. Він знімає втому, запобігає стомленню, оберігає крихкі нервові клітини від виснаження. А чи знаєте Ви, що в'язання може надавати лікувальну дію? Багато медиків вважають, що рукоділля взагалі, а в'язання зокрема, надзвичайно благотворно діють на психіку людини, а вчені зазначають, що в'язання гачком стимулює розумову діяльність, бо при цьому масуються нервові рецептори на пальцях, котрі відповідають за розумову діяльність.

Цей вид декоративно-прикладної творчості характеризується витонченістю, красою і можливістю виготовити різноманітні вироби. Завдяки можливості застосування різних ниток і виконання вишуканих моделей, в'язання гачком стало улюбленим заняттям багатьох. Навчитися в'язати гачком простіше, ніж спицями, тому модуль і рекомендований для учнів 5-7 класів.

Програма модуля розрахована на 20 годин. Вибір об'єктів праці є орієнтовним, тому вчитель може вносити зміни за темами, враховуючи контингент та інтереси вихованців, стан матеріально-технічної бази закладу.

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу правилам безпечної праці, організації робочого місця та санітарно-гігієнічним вимогам.

Програма

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
20	Історія розвитку художнього в'язання. Асортимент гачків і ниток, їх класифікація та характеристика. Якості і властивості виробу залежно від якості ниток і від щільності в'язаного полотна. Властивості трикотажного полотна. Основні прийоми в'язання гачком. Правильна постановка рук, положення гачка під час роботи. Освоєння прийомів в'язання. Правила безпечної праці й санітарно-гігієнічні вимоги. Організація робочого місця. Основні прийоми в'язання: початкова (перша) петля, повітряна петля, петлі для підйому, напівпетля, стовпчик без накида, напівстовпчик, стовпчик з накидом. Умовні позначення на схемах. <i>Практична робота.</i> Вправи на відпрацювання прийомів в'язання: початкова петля, повітряна петля, петлі для підйому, напівпетля, стовпчик без накида, напівстовпчик, стовпчик з накидом. Запис схем. Творча робота «Винахідливі ланцюжки» - картини з ланцюжків.	Учень: має уявлення про історію розвитку художнього в'язання; має уявлення про асортимент гачків і ниток; характеризує матеріали, які використовуються для в'язання гачком ; добирає інструменти та пристосування для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; виконує початкову петлю, повітряну петлю, петлі для підйому, напівпетлю, стовпчик	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення уявлень про текстильні матеріали, інструменти та пристосування для робіт з ними, аналіз, порівняння властивостей матеріалів, збагачення уявлень щодо різноманітності видів рукоділля. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словника назвами елементів в'язання гачком, використання їх назв у розгорнутому мовленні, використання назв технологічних етапів, інструментів, трудових операцій у словесному описі власної діяльності.

	В'язання візерункового полотна. Зміна фактури в'язаного полотна. Способи в'язання. Правила в'язання круга, квадрата, п'ятигранника. Поняття про рапорт. <i>Практична робота.</i> Вправи на відпрацювання прийомів в'язання по кругу, квадратом, п'ятигранником. Кухонні аксесуари. Прихватка. Призначення та різновиди прихваток. <i>Практична робота.</i> Виготовлення прихватки стовчиками без накиду. Вибір форми прихватки. Ескіз виробу. Замальовка схеми для виконання прихватки. Розрахунок петель для визначення розміру прихватки. В'язання і оформлення прихватки. Аксесуари в одязі. Шалик. Теоретичні відомості. Визначення розміру шалика. Вибір візерунка з урахуванням наявної пряжі. Визначення горизонтальної щільності в'язання. Розрахунок петель. Розташування рядів в'язання: за шириною, за довжиною, по косих лініях. Орнамент у виробі. Значення кольору в побудові орнаменту. Правила зміни нитки під час в'язання. <i>Практична робота.</i> Виготовлення шалика стопчиками з накидом (з одного або кількох кольорів). Підготовка матеріалів та інструментів до виконання роботи. Розрахунок петель для визначення розміру виробу. Вив'язування шалика. Виконання китиць на кінцях шалика, обв'язування краю по довжині. Ажурне в'язання. Використання ажурного в'язання у виробках. Елементи ажурного в'язання. Аналіз схем ажурного в'язання. Догляд за ажурними виробами. Об'ємні квіти зв'язані гачком. <i>Практична робота.</i> В'язання ажурного виробу (серветка, комірець, обв'язка хустинки тощо) за нескладною	без накида, напівстовпчик, стовпчик з накидом; записує схеми в'язання; виконує творчу роботу - картини з ланцюжків; виконує прийоми в'язання по кругу, квадратом, п'ятигранником; виготовляє прихватку стовчиками без накиду; виготовляє шалик стопчиками з накидом; виготовляє ажурний виріб; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Сенсомоторний розвиток:</i> корекція та розвиток координації рухів рук та дрібної моторики, точності рухів рук та пальців на основі в'язання гачком, розвиток просторових уявлень (угорі, вниз, ліворуч, праворуч, в центрі або середині); розвиток окоміру. <i>Особистісний розвиток:</i> виховувати естетичний смак, творче відношення до праці; формування охайності, наполегливості, акуратності, терпеливості, ретельності та вміння організації праці на основі виконання практичних завдань.
--	---	---	--

	схемою. Оздоблення об'ємними квітами зв'язаними гачком.		
--	---	--	--

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Серветки, сумки невеликих розмірів, шалик (дорослий чи дитячий, для ляльки), чохли чи сумочки для мобільного телефону або окулярів, прихватки, підставки під гаряче, дитячий килимок, наволочка на диванну подушку, накидка на стілець, в'язані іграшки, картини з ланцюжків «Страус», «Курчатко», «Квіти» тощо.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Ножиці
2. Гачки різної товщини
3. Олівець
4. Сантиметрова стрічка
5. Булавки

Матеріали

1. Нитки (різні за товщиною, кольором та волокнистим складом)
2. Картон
3. Клей ПВА
4. Гудзики, намистинки тощо для оздоблення виробів
5. Хусточки (для обв'язки)

Інтернет-посилання

1. <http://ru.wikipedia.org/wiki/>
2. <http://art-time.at.ua/index/0-6>
3. <http://vyazannya.org.ua/?p=2241>
4. <http://arishka.ososh1.edusite.ru/p22aa1.html>
5. <http://rudocs.exdat.com/docs/index-59367.html>
6. <http://festival.1september.ru/articles/516554/>
7. <http://festival.1september.ru/articles/590697/>

8. plehanovskaya.yarkovoschool.ru/

9. <http://nsportal.ru/nachalnaya-shkola/tekhnologiya/programma-kruzhka>

10.

Варіативний модуль

Технологія клаптикового шиття та декорування 8-9 класи

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми для учнів 5-9 класів спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня для дітей з недоліками інтелектуального розвитку «Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво». Програмою варіативного модуля "Технологія клаптикового шиття та декорування" передбачено ознайомлення учнів з одними із найдавніших видів декоративно-ужиткового мистецтва – печворком, квілтінгом, текстильною мозаїкою, аплікацією.

Пєчворк - клаптикова техніка аплікації або шиття з клаптиків шляхом накладення дрібних деталей на більші (від англ. patch - латка або шматочок тканини, клапоть; work - робота). На відміну від моделювання одягу при створенні предметів інтер'єру, наприклад панно або покривала, тут можливе застосування тканин будь-якого виду, фактури, забарвлення. Майстриням давно відомий цей стиль, який у важкі часи виручав наших прабабусь, які із старого одягу і обрізків тканини створювали нові гарні речі.

Техніка "артишок" - сучасніша версія пєчворка, дістала свою назву за подібність з плодами артишока. У цієї техніки є і інші назви - "зубчики", "куточки", "лусочки", "пір'я". Техніка полягає у складанні вирізаних деталей у трикутні форми і пришиванні (приколюванні) їх на основу в певній послідовності. При роботі в стилі "артишок" як матеріал можуть використовуватися косі стрічки або квадрати з тканини. У такій техніці можна виготовити цікаві квіти, рослини, фігурки тварин і рибок, кулі, шишки. В якості основи можна використати форми з полістиролу. Для роботи в стилі "артишок" ідеально підходять стрічки, у яких є борти, укріплені тонкою металевою ниткою. Позолочені і посріблені стрічки використовують для виготовлення різдвяних виробів.

У європейському варіанті мистецтво **кінусайга** носить більше прикладний характер. У нас його називають "печворк без голки", тому що використовують не лише для "мальовничих" картин і барвистих панно, але і для декорування різних предметів ужитку, а також для сувенірних виробів. Такою аплікацією декорують скриньки, коробочки, обкладинки альбомів, блокнотів і книг. Дуже широке поширення отримала ця техніка в області виготовлення сувенірних пасхальних яєць, ялинкових іграшок, валентинок. А ще «печворк без голки» використовується для декорування абажурів і навіть меблів. Ця техніка ще досить молода, але вже має своїх прибічників і навіть встигла дістати професійну назву "Метод інкрустації в клаптиковому шитті". У основі технології лежить аплікація, але без клею: клапти тканини накладаються на плоску або об'ємну поверхню, їх краї заправляються в заздалегідь зроблені прорізи-канавки, а в результаті виходить малюнок. Для декорування роботи в техніці "пєчворк без голки" прикрашаються тасьмою, шнурами і стрічками.

Квілтінг - ширше поняття, ніж п'єчворк (quilting - зшивання, простьобування). Він об'єднує декілька видів технік рукоділля, включаючи клаптикову техніку п'єчворк, аплікацію, вишивку, традиційні для квілтінга стібки та строчки. Готові роботи, виконані в цій техніці, прийнято називати квілтами, а людей, які займаються цим видом рукоділля, - квілтерами.

У процесі навчання вирішуються такі **завдання**:

- закріплення та розширення знань, отриманих на уроках трудового навчання, математики, образотворчого мистецтва;
- здобуття знань про прийоми роботи з клаптиками;
- здобуття знань про історію розвитку клаптикової техніки як виду декоративно-ужиткового мистецтва та народних традицій з її використання;
- формування вмінь поопераційного виконання виробів у клаптиковій техніці;
- розвиток мислення учнів (порівняння, аналіз, узагальнення);
- розвиток творчого потенціалу та індивідуальних здібностей особистості на основі індивідуального підходу до дітей;
- виховання естетичного смаку та розуміння прекрасного;
- формування досвіду емоційно-ціннісних відносин і розвиток таких якостей особистості, як працьовитість, підприємливість, самостійність, відповідальність, кмітливість, чесність, порядність, акуратність, взаємодопомога, сприймання здорового духу суперництва.

Програма модуля розрахована на 24 годин. В даному модулі представлені 6 технік клаптикового шиття. Вчитель може обрати будь-які з них (2-4) в залежності від контингенту учнів, враховуючи інтереси вихованців, стан матеріально-технічної бази закладу. Вибір об'єктів праці є орієнтовним. Бажано (але не обов'язково) використовувати даний модуль для учнів, які опанували техніку роботи на швейній машині. Виготовляти вироби можливо з використанням машинних та (або) ручних робіт.

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу правилам безпечної праці, організації робочого місця та санітарно-гігієнічним вимогам.

Програма

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
24	Цікавий світ клаптикового шиття. Історія розвитку клаптикового шиття. Види клаптикового шиття - п'єчворк, кінусайга (п'єчворк без голки), артишкові техніка, квілтінг, текстильна мозаїка, аплікація. Матеріали для клаптикового шиття, їх властивості. Відомості про тканини, які використовуються в клаптиковій техніці. Ознайомлення з властивостями тканин. Короткі відомості про текстильні волокна та їх види. Будова тканини (основа, піткання, пруг). Лицьовий і виворітний боки тканини. Інструменти та пристосування (наперсток, булавки, роликовий ніж) для клаптикового шиття. Правила безпечної	Учень: має уявлення про історію розвитку клаптикового шиття та декорування; має уявлення про види клаптикового шиття та декорування - п'єчворк, артишкові техніка, кінусайга, квілтінг, текстильну мозаїку, аплікацію; характеризує матеріали, які використовуються для	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення уявлення про тканину, її види і використання, формування уявлень про прийоми роботи з клаптиками; розвиток пізнавальної діяльності на основі формування загальнотрудових умінь (аналіз виробу, планування послідовності виконання, здійснення самоконтролю - порівняння зі зразком). <i>Мовленнєвий розвиток:</i>

роботи та санітарно-гігієнічні вимоги. Організація робочого місця. Ознайомлення з технологією клаптикового шиття. <i>Практична робота.</i> Визначення лицьового і виворітного боків тканини, нитки основи та підкання. Будова швейної машини. Вправи на виконання ручного шва «уперед голкою» та машинного зшивного шва. Техніка печворку. Колір у клаптикових виробках. Кольорові поєднання. Кольорове коло. Тепла та холодна гама кольорів. Основні та допоміжні кольори. Явище послідовного контрасту та одночасний контраст кольорів. Використання допоміжних кольорів та відтінків природи у декоративній роботі. Використання фактури тканини. Композиція в клаптиковій техніці. Вимоги до пошиття клаптикових виробів. Технологія печворку. <i>Практична робота.</i> Вправи на складання простих композицій із клаптикових смужок, з урахуванням кольору, малюнка та фактури тканини. Виконання ескізів. Виготовлення <i>квадратної прихватки</i>, яка складається з модуля, зібраного з окремих смужок різного кольору та довжини, нашитих навколо маленького центрального квадрата. Пошиття <i>декоративної наволочки</i>. Послідовність виготовлення виробів. Кінцева обробка виробу. Волого-теплова обробка. Перевірка якості виготовлених виробів. Техніка «артишок» - сучасний різновид печворку. Матеріали (тканина, стрічки) та інструменти (ножиці, шпильки або піни, голка) та приладдя для виконання виробів. Способи складання трикутних форм з клаптиків тканини та стрічок. Вироби в техніці з текстильним об'ємом та на полістироловій основі. Технологія виготовлення виробів в техніці «артишок».	клаптикового шиття та декорування ; добирає матеріал для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; визначає лицьовий і виворітний бік тканини, ниток основи та підкання; складає прості композиції із клаптикових смужок, з урахуванням кольору, малюнка та фактури тканини; виготовляє нескладний виріб у техніці печворку; складає трикутні форми для техніки артишоку; виготовляє нескладний виріб у техніці артишоку; виготовляє нескладний виріб у техніці кінусайга; виготовляє нескладний виріб у техніці квітінгу; виготовляє аплікацію з тканини; виготовляє нескладний виріб у техніці текстильної мозаїки; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	розвиток мовлення на основі збагачення словника назвами трудових операцій та об'єктів виготовлення, геометричних понять. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорового, тактильного сприймання на основі формування перцептивних дій, корекція ручної координації на основі шиття та декорування з клаптиків, розвиток просторової уяви. <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток творчих здібностей особистості – формування пізнавальної та творчої активності, індивідуального стилю творчої діяльності, розвиток фантазії, ініціативності та відповідальності вихованців; формування досвіду емоційно-ціннісних відносин і розвиток таких якостей особистості, як працьовитість, підприємливість, самостійність, відповідальність, кмітливість, акуратність, взаємодопомога, сприймання здорового духу суперництва.
---	--	---

	<i>Практична робота.</i> Вправи на складання трикутних форм із клаптикових квадратів, кругів тощо (2 способи) та стрічок. Вправи на укладання трикутних форм у різні способи: один над одним, в шаховому порядку, чергування кольорів тощо. Вправи на кріплення трикутних форм за допомогою шпильок (пінів). Виготовлення виробу на тканевій основі (панно, серветка, чохол на стілець, прихватка тощо) з прошиванням або на формі із полістиролу (пінопласту) (кулі, віночки тощо) за допомогою шпильок (пінів). Послідовність виготовлення виробів. Кінцева обробка виробу. Перевірка якості виготовлених виробів. Техніка «кінусайга». Кінусайга – японське мистецтво: історія, майстри, роботи. Матеріали (полістиролові заготовки або фанера, пінопласт, клей ПВА, копіювальний папір, тканина, фурнітура) та інструменти (ножиці великі і маленькі, ніж канцелярський, олівець, стека) для роботи. Правила нанесення малюнка. Технологія виготовлення робіт в техніці кінусайга. <i>Практична робота.</i> Вправи на перенесення малюнка на пінопласт та прорізання по контуру. Вправи на заправлення клаптиків у прорізи стекою. Виготовлення виробу у техніці кінусайга (панно, картина, шкатулка, коробочка, обкладинка – на пінопластовій основі або куль, яєць – на полістироловій). Розробка ескізу виробу. Добір матеріалів та інструментів. Виготовлення виробу у технологічній послідовності. Оздоблення виробу. Контроль якості виробу. Техніка квілтінгу. Квілт — різновид печворка. Ручні шви, які використовують під час виготовлення виробів технікою «квілт»: шов «уперед голкою», «з'єднувальний», «зметувальний». З'єднання деталей різної форми та розміру. Технологія квілтінгу.		
--	--	--	--

	<i>Практична робота.</i> Виготовлення килимка. Ескіз виробу. Добір матеріалів. Визначення послідовності виготовлення виробу. Остаточна обробка виробу. Волого-теплова обробка виробу. Технологія аплікації з тканини. Аплікація з тканини — вид декоративно-ужиткового мистецтва. Види аплікації та застосування її для оздоблення та ремонту одягу, особистих речей та оформлення приміщень. Властивості тканин та вимоги щодо підбору їх для виготовлення аплікацій. Використання старих речей. Способи прикріплення аплікації до основи. Ручні й машинні шви, які використовуються для обробки деталей та прикріплення їх до основи. Композиція, орнамент, візерунок в аплікації із тканини. Кольорова гама тканин та оздоблювальних елементів. <i>Практична робота.</i> Добір виробу для оздоблення аплікацією та її виду; тканини за фактурою та кольором; способів прикріплення деталей до основи; інструментів та матеріалів. Розробка ескізу та виготовлення лекал. Підготовка тканини до розкроювання; розкроювання деталей аплікації. Виготовлення аплікації. Оздоблення виробу додатковими елементами. Кінцева обробка виробу. Поєднання ручних, машинних робіт та волого-теплова обробка під час виготовлення виробу. Контроль якості готового виробу. Технологія текстильної мозаїки (колаж). Особливості технології виготовлення виробів технікою текстильної мозаїки. Композиція та орнамент. Кольорова гама тканин та оздоблювальних елементів. Матеріали, які використовують у колажах. Машинний шов «зигзаг», ручний шов «потайний». Вимоги до якості робіт. <i>Практична робота.</i> Вправи на виконання ручного шва «потайний» та машинного шва «зигзаг». Виконання		
--	--	--	--

	ескізу та малюнка. Обробка деталей та їх прикріплення до основи. Кінцева обробка виробу. Оздоблення виробу додатковими елементами. Волого-теплова обробка. Контроль якості готового виробу.		
--	---	--	--

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Одяг та його деталі, прихватки, чохли для окулярів, настінні панно, диванні подушки, наволочки, килимки, серветки, обкладинки альбомів, блокнотів, книг, шкатулки, коробки, полістиролові кулі, вінки, звірі, зірки, яйця.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Роликовий ніж, канцелярський ніж
2. Наперсток
3. Голки
4. Шпильки (піни)
5. Ножиці, ножиці манікюрні
6. Швейна машина
7. Кравецька крейда
8. Лінійка
9. Олівець
10. Шаблони
11. Стеки

Матеріали

1. Тканина (бавовняна, вовняна, шовкова, синтетична) (клаптики) набивна чи однотонна
2. Тканина чи флізелін для прокладки
3. Стрічки
4. Тканина для підкладки
5. Картон
6. Фанера
7. Пінопластові плити
8. Полістиролові форми
9. Клей ПВА
10. Копіювальний папір

Інтернет-посилання

1. www.osvitaua.com/attach/2304/TNG12021s.pdf
2. <http://www.liveinternet.ru/users/astronatali/post259515570/>
3. http://hobbir.at.ua/publ/pehchvork_i_kvilting/4
4. <http://www.mastera-rukodeliya.ru/pachwork.html>
5. <http://luntiki.ru/blog/kvilting/>
6. <http://rukadelkino.ru/pechvork-i-kvilting/>
7. <http://ditvora.com.ua/pechvork-ta-kvilting>
8. <http://www.pechwork.ru/rxmelo.html>
9. http://www.liveinternet.ru/users/madmuazel_irina/post273728641/
10. <http://stranamasterov.ru/taxonomy/term/1419>
11. <http://www.ghands.by/forums/showthread.php?t=341>
12. <http://sami-s-rukami.ru/shishka-iz-loskutkov/>
13. <http://www.liveinternet.ru/users/katerina01784/post229392232/>
14. <http://masterclassy.ru/shite/loskutnoe-shite>
15. <http://quiltstudio.ru/?p=447>
16. <http://mystectvo.ru/patchwork.htm>
17. <http://nasati.ru/kinusajga.html>
18. <http://www.liveinternet.ru/users/3795653/post263838241/>
19. <http://club.osinka.ru/topic-61408?p=8548525>
20. <http://www.jlady.ru/hobby/pechvork-bez-igolki.html>

Варіативний модуль

Технологія нитяної графіки
8-9 класи

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми для учнів 5-9 класів спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня для дітей з недоліками інтелектуального розвитку «Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво». Програмою модуля передбачено ознайомлення учнів з одним із давніх і відомих у всьому світі видів декоративно-ужиткового мистецтва - нитяною графікою.

Нитяна графіка (варіанти назви: **ізонитка**, **зображення ниткою**, **нитяний дизайн**) — графічна техніка отримання зображення на картоні чи іншому твердому матеріалі. Нитяну графіку також інколи називають ізографіка або вишивка на картоні. В якості основи ще можна використовувати оксамит (оксамитову папір) або цупкий папір. Деякі умільці зараз роблять вишивку на дисках. Нитки можуть бути звичайні швейні, шерстяні, муліне або інші. Також можна використовувати кольорові шовкові нитки.

Може хтось здивується, почувши, що за допомогою звичайних ниток можна створювати дизайнерські малюнки в стилі графіки. Насправді це мистецтво рукоділля стає все більш популярним. На відміну від інших видів роботи з ниткою, нитяна графіка являє собою подобу вишивки, де використовується такий принцип: нитки, у певній послідовності, пропускаються через жорстку основу у вигляді графічних ліній різної довжини і напрямку. Виготовлення виробів у техніці "нитяна графіка" не потребує значних матеріальних затрат. Незважаючи на те, що складові елементи нитяної графіки досить прості, вони дають можливість створювати вишукані, естетично довершені та складні роботи в стилі "Hand Made", що під силу учням старших класів спеціальної школи.

Нитяна графіка як вид мистецтва вперше з'явилася в Англії. Англійські ткачі придумали особливий спосіб переплетення ниток. Вони вбивали в дощечки цвяхи і в певній послідовності натягували на них нитки. В результаті виходили ажурні мереживні вироби, які використовувалися для прикраси житла. Сьогодні **техніка «нитяна графіка»** широко популярна в багатьох країнах і використовується для створення картин та панно, листівок і закладок, сувенірів і подарунків.

На перший погляд техніка здається складною і заплутаною, але це тільки перші відчуття, перше враження. У техніці всього три базові форми – трикутник, коло і дуга, засвоївши які, можна починати створювати свої невеликі (або великі) шедеври. Всі діти люблять малювати, а познайомившись з технікою малювання нитками, вони не тільки навчаться цікавому і захоплюючому виду рукоділля, але й отримають змогу розвиватися. Що ж може розвинути і з чим познайомити нитяна графіка?

- ✓ Розвиток математичних уявлень: повторення геометричних форм - коло (круг), кут, дуга; розвиваємо просторові уявлення (угорі, внизу, ліворуч, праворуч, в центрі або середині); вправляємося в рахунок.
- ✓ Розвиток сенсорного, колірного сприйняття: вивчаємо кольори, знайомимо з поняттями теплі і холодні відтінки; пробуємо розрізнити товщину ниток.
- ✓ Розвиваємо абстрактне мислення.
- ✓ Розвиваємо дрібну моторику і координацію рук.
- ✓ Виховуємо уважність, посидючість, терпіння і акуратність.
- ✓ Вчимо дитину працювати голкою і ниткою.

Програма модуля розрахована на 24 години. Вибір об'єктів праці є орієнтовним. Вчитель може вносити зміни за темами, враховуючи інтереси вихованців, стан матеріально-технічної бази закладу.

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу правилам безпечної праці, організації робочого місця та санітарно-гігієнічним вимогам.

Програма

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
24	Історія розвитку нитяної графіки, ізонитки, ниткового дизайну. Знайомство з роботами майстрів Києва і України. Матеріали (картон, цупкий папір, оксамитовий папір, CD-диски, нитки) та інструменти (лінійка, голка, ножиці, циркуль). Правила безпечної праці, санітарно-гігієнічні вимоги. Техніка нитяної графіки. Схеми для нитяної графіки та умовні позначення на схемах. Перенесення малюнка на фон. Види перенесення малюнка. Копіювальний папір. Шаблони. Трафарети. <i>Практична робота.</i> Вправи на читання схем, перенесення малюнка на основу через копіювальний папір, шаблон, трафарет. Основи кольорознавства. Поняття композиції. Технологія нитяної графіки. Основні прийоми роботи в техніці нитяна графіка: заповнення кута, заповнення кола, заповнення дуги. <i>Практична робота.</i> Вправи на креслення та заповнення кута. Виготовлення закладинки. - створення ескізного малюнка задуманого виробу або використання готових схем; - визначення місця малюнка на виробі; - добір матеріалів, інструментів, пристосувань для роботи; - перенесення малюнка на основу з виворітної сторони; - нанесення точок проколювання (по лінійці, по розмітці); - проколювання по контуру; - визначення послідовності прошивання окремих елементів малюнка;	Учень: має уявлення про історію розвитку нитяної графіки, ізонитки, ниткового дизайну; має уявлення про схеми для нитяної графіки та умовні позначення на схемах; переносить малюнок на основу через копіювальний папір, шаблон, трафарет; характеризує матеріали та інструменти, які використовуються для нитяної графіки; добирає матеріал для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; виконує основні прийоми роботи в техніці нитяна графіка: заповнення кута, заповнення кола, заповнення дуги; виготовляє закладинку, оздоблену в техніці нитяна графіка; виготовляє листівку, оздоблену в техніці нитяна графіка; виготовляє картину, оздоблену в техніці нитяна графіка;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення <u>математичних</u> уявлень: повторення геометричних форм і ліній - коло (круг), кут, дуга; повторення прямого та зворотнього рахунку; розширення уявлень про текстильні матеріали та папір, інструменти та пристосування для робіт з ними; збагачення уявлень щодо різноманітності видів рукоділля. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення шляхом розширення і уточнення активного словника назвами вивчених операцій, розвиток мовлення на основі словесної характеристики видів діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток просторових уявлень (угорі, внизу, ліворуч, праворуч, в центрі або середині); розвиток сенсорного та колірнього сприйняття шляхом <u>повторення кольорів та</u> теплих і холодних відтінків, розрізнення товщини ниток; розвиток дрібної моторики і координації рук; розвиток зорового, тактильного сприймання на основі формування

	• прошивання малюнка; • оформлення зворотної сторони роботи; • остаточна обробка виробу. Контроль якості виробу. Способи догляду за виробом. Скрапбукінг: матеріали, інструменти, технологія. Кардмейдінг – виготовлення листівок. <i>Практична робота.</i> Вправи на креслення та заповнення кола. Виготовлення вітальної листівки до свята за технологічною послідовністю. Контроль якості виробу. <i>Практична робота.</i> Вправи на малювання та заповнення дуги. Виготовлення картини по готовій схемі з поєднанням трьох основних прийомів роботи (заповнення кута, кола, дуги) за технологічною послідовністю. Контроль якості виробу. <i>Практична робота.</i> Виготовлення роботи в техніці нитяна графіка на CD-диску (по готових проколах) за технологічною послідовністю. Контроль якості виробу.	виготовляє оздоблення CD-диску в техніці нитяна графіка; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	перцептивних дій; розвиток точності рухів рук та пальців, розвиток окоміру. <i>Особистісний розвиток:</i> вдосконалення трудових навичок, формування художнього смаку і здібностей дітей; виховання уважності, посидючості, терпіння і акуратності, формування культури праці, акуратності, вміння бережно й економно використовувати матеріал, утримувати робоче місце в порядку, охайності, наполегливості, уважності, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами.
--	---	--	---

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Закладинки, вітальні листівки до свят Нового року, 8 березня, Великодня, Дня народження тощо, картини, панно, обкладинки.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Лінійка
2. Олівець
3. Циркуль
4. Ножиці
5. Голка
6. Шило

Матеріали

1. Картон різного кольору
2. Цупкий (оксамитовий) папір
3. Нитки (швейні, муліне, ірис, шовкові) різного кольору
4. CD-диски (можна старі, використані) різних розмірів
5. Тонкий пінопласт (для підкладання під картон під час проколювання)
6. Скотч (для закріплення нитки)

Інтернет-посилання

1. <http://uk.wikipedia.org/wiki>
2. <http://atak.org.ua/hobi-yak-pratsyuvaty-v-tehnitsi-izonytka-nytyana-hrafika.html?lang=uk>
3. <http://danirra.livejournal.com/49465.html>
4. <http://pozashkillya.ostriv.in.ua/publication/code-47db45a22a827/list-262c43c3f27>
5. <https://sites.google.com/site/nitkovagrafika/home>
6. <http://pozashkillya.ostriv.in.ua/publication/code-489B5B7F6A1D5/list-24DCFD13B27>
7. <http://znamus.ru/page/izonit>
8. <https://sites.google.com/site/urokitehnologiivsrednejskole/vysivka-s-matematiceskim-uklonom>

Варіативний модуль

Технологія художньої обробки шкіри 8-9 класи

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми для учнів 5-9 класів спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня для дітей з недоліками інтелектуального розвитку «Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво».

Художня обробка шкіри - вид декоративно-прикладного мистецтва, виготовлення з шкіри різних предметів як побутового, так і декоративно-художнього призначення.

Шкіра – надзвичайний матеріал, працюючи з яким можна створювати цікаві речі, які будуть потрібними в побуті та водночас естетичними, на які захочеться поглядати.

Обробка тваринних матеріалів належить до найдавніших трудових процесів, які передували плетінню, ткацтву та іншим заняттям. Шкіра та хутро тварин з незапам'ятних часів служили людині для утеплення і прикрашання тіла, а також використовувалися для побутових потреб.

Програмою модуля пропонується навчитися виготовляти із шкіри оригінальні вироби: **галантерейні**: футляри для окулярів, мобільних телефонів та іншого приладдя, візитівниці; **біжутерію**: броші, сережки, кулони, кольє, закладки, брелоки. Можна виготовити прекрасні панно для оздоблення інтер'єру будинків. І нарешті всі ці вироби можуть стати гарним, незабутнім подарунком.

Перед початком роботи дуже важливо навчити вихованців бережливому ставленню до природних ресурсів і господарському використанню сировини та матеріалів. Як часто той хто займається творчістю, скаржиться на те, що не вистачає матеріалів, немає з чим працювати, тому працюючи з шкірою, можливо дати ще одне життя стареньким черевичкам, сумочкам, гаманцям, рукавичкам – в дитячих руках вони перетворюються на нові, гарні, практичні та естетичні речі.

Обробка натуральної шкіри, нового матеріалу для учнів привчає їх бути більш відповідальними. Адже їм доручають працювати з новим обладнанням і матеріалами. Фантазуючи і старанно вирізаючи деталі із шкіри, діти навіть не підозрюють, яку велику користь приносить їм ця праця. Коли дитина ріже шкіру, вона прикладає набагато більше зусиль, ніж при роботі з папером чи тканиною, а це не тільки розвиває м'язи, а й

добре масажує активні точки пальців рук, при цьому покращується робота всіх органів дитини, її самопочуття, психологічний стан. До того ж шкіра – це натуральний матеріал, який несе в собі багато позитивної енергії. Діти вчаться розпізнавати натуральну шкіру, відрізняти натуральну шкіру від штучної, знайомляться з різними прийомами обробки шкіри. Привчання до самостійної роботи, стимулює пізнавальний, емоційний і моторний розвиток. Враховуються потреби дітей в залежності від індивідуальних можливостей, вікових особливостей, зацікавлення, здібностей учнів. Під час виконання різних технологічних операцій розвивається творче мислення, естетичні смаки, художні здібності.

Програма модуля розрахована на 24 години. Вибір об'єктів праці є орієнтовним. Вчитель може вносити зміни за темами, враховуючи інтереси вихованців, стан матеріально-технічної бази закладу. Бажано використовувати модуль для учнів, які опанували роботу на швейній машині.

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу правилам безпечної праці, організації робочого місця та санітарно-гігієнічним вимогам.

Програма

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
24	Історія виникнення шкіряного мистецтва. Асортимент виробів із шкіри. Правила безпеки праці та санітарно - гігієнічні вимоги під час роботи із шкірою. <i>Лабораторно - практична робота.</i> Ознайомлення з приладами та матеріалами необхідними для обробки шкіри. Технологічні відомості про шкіру та її види. Правила вибору матеріалів для виготовлення шкіряного виробу. <i>Лабораторно - практична робота.</i> Розпізнавання зразків шкіри (натуральна , штучна). Вивчення властивостей шкіряної сировини. Ознайомлення з будовою шкіри (за схематичним малюнком шкіри в розрізі й зразками натуральної шкіри). Визначення властивостей шкіряної сировини органолептичним способом. Визначення недоліків і дефектів натуральної шкіри Основні прийоми обробки шкіри. Оновлення старої шкіри. <i>Практична робота.</i> Підготовка старої шкіри до обробки (прання та сушіння). Особливості виготовлення виробів із шкіри. Допоміжні й оздоблювальні матеріали, фурнітура. <i>Практична робота.</i> Організація робочого місця,	Учень: має уявлення про історію виникнення шкіряного мистецтва, асортимент виробів із шкіри; має уявлення про використання шаблону для виготовлення виробів; характеризує матеріали та інструменти, які використовуються для художньої обробки шкіри; добирає матеріал для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; виконує підготовку старої шкіри до обробки (прання та сушіння) та термообробку шкіри; виготовляє брошку-квітку; виготовляє сувенір із шкіри;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> формування знань про основні прості прийоми роботи із шкірою, інструментами, пристосуваннями; знайомство з основними властивостями і можливостями матеріалу; навчання використанню схем, креслень, літератури при роботі в цьому виді творчості; навчання елементарним правилам догляду за виробами із шкіри, економічному підходу до матеріалу, раціональному його використання; ознайомлення з історією чинбаріння; збагачення уявлень щодо різноманітності видів рукоділля. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення шляхом розширення і уточнення активного словника назвами вивчених операцій, розвиток мовлення на основі словесної характеристики видів

виготовлення шаблонів, вправи на різання шкіри ножем, ножицями, ножицями з фігурним краєм. Виготовлення підставок під гаряче з товстої шкіри. Термообробка шкіри. Способи з'єднання і кріплення шкіри. Технологічна послідовність виготовлення брошки. <i>Практична робота.</i> Виготовлення брошки-квітки (тройнда, хризантема, ромашка, айстра, фантазійна квітка). ☐ Розробка ескізу виробу за задумом або зразком ☐ Підбір матеріалів та інструментів для роботи ☐ Виготовлення трафаретів або підбір готових ☐ Обведення деталей за трафаретом ☐ Вирізання деталей ☐ Термообробка деталей (на свічці, сковорідці) ☐ Виготовлення додаткових деталей (китиці, бахрома тощо) ☐ Збирання та склеювання броші ☐ Оформлення застібки ☐ Остаточне оформлення та оздоблення виробу ☐ Контроль якості виробу Сувенір. Його види та призначення. Способи шиття шкіри. <i>Практична робота.</i> Виготовлення сувенірних виробів (чохол для мобільного телефону, окулярів, ключниця, візитівниця тощо). ☐ Розробка ескізу виробу за задумом або зразком ☐ Підбір матеріалів та інструментів для роботи ☐ Виготовлення трафаретів або підбір готових ☐ Обведення деталей за трафаретом ☐ Вирізання деталей ☐ Зшивання деталей (швейним або ручним способом) ☐ Виготовлення додаткових деталей (китиці, бахрома тощо) ☐ Оформлення застібки (якщо потрібно)	виготовляє настінне панно із шкіри; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	діяльності, розвиток комунікативних здібностей в процесі навчання. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток просторових уявлень (угорі, внизу, ліворуч, праворуч, в центрі або середині); розвиток дрібної моторики і координації рук; розвиток зорового, тактильного сприймання на основі формування перцептивних дій; розвиток точності рухів рук та пальців, розвиток окоміру. <i>Особистісний розвиток:</i> виховувати акуратність, посидючість, працьовитість, старанність в роботі; прищеплювати почуття причетності до традицій народної культури, почуття патріотизму; виховувати естетичний смак, творче відношення до праці; прагнення до якості виконуваних виробів; створювати сприятливу атмосферу для неформального спілкування дітей, захоплених загальною справою.
--	---	--

	☐ Остаточне оформлення та оздоблення виробу ☐ Контроль якості виробу Особливості виготовлення настінних панно. <i>Практична робота.</i> Виготовлення настінних панно. ☐ Розробка ескізу виробу за задумом або зразком ☐ Підбір матеріалів та інструментів для роботи ☐ Виготовлення трафаретів або підбір готових ☐ Обведення деталей за трафаретом ☐ Вирізання деталей ☐ З'єднання деталей (зшивання, склеювання, наклеювання) ☐ Виготовлення додаткових деталей (китиці, бахрома тощо) ☐ Остаточне оформлення та оздоблення виробу ☐ Контроль якості виробу Раціональні прийоми роботи з ножем. Способи плетіння пасків і шнурів. <i>Практична робота.</i> Виконання шерфування (стоншення) країв. Нарізання шкіряних смуг. Прийоми зрощування шкіряних смуг. Перфорація шкіри (виконання отворів) за допомогою пробійників, прямих і напівкруглих стамесок, фігурних висічок. Виготовлення фантазійної роботи в техніці художньої обробки шкіри (пояс, браслет, намисто, кільце тощо) за технологічною послідовністю із застосуванням основних прийомів обробки шкіряних деталей. Контроль якості виробу.		
--	--	--	--

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Брошки, квітки для обідка на волосся, прикраси для волосся, закладки, кільце, намисто, браслети, панно, картини, пояси, підставки під гаряче, обкладинки на документи, ключиці, візитівниці, чохол для мобільного телефону (MP3-плеєра, окулярів).

Інструменти, обладнання та пристосування

Мінімально необхідні:

1. Ножі великі, з фігурним краєм та маленькі манікюрні ножі
2. Ніж канцелярський

3. Металеві пробійники різного діаметра
4. Дерев'яна обробна дощечка
5. Шило (гостре і тупе)
6. Лінійка,
7. Олівець
8. Пінцет
9. Свічка з підсвічником
10. Сковорідка з тефлоновим покриттям
11. Плита (електрична, газова)
12. Сірники або запальничка

Додаткові:

1. Ніж-косяк
2. Ніж взуттєвий
3. Шерфувальний ніж
4. Фігурні висічки
5. Прямі й напівкруглі стамески.

Матеріали

1. Клей ПВА , «Марс» , «Момент» або будь – який інший призначений для шкіри
2. Натуральна шкіра (старе взуття, рукавички, сумки, старий шкіряний одяг, пояси та різні обрізки)
3. Дерев'яне, керамічне, пластмасове намисто, бісер, камінчики, каштани, горішки та інші прикраси.
4. Застібки для пояса, кольє, шпильки для брошок, дужки для сережок, обідки для волосся .
5. Для виготовлення панно знадобляться: рамки (дерев'яні, пластмасові), міцний картон для основи (фанера), тканина для оздоблення основи панно .

Інтернет-посилання

1. <http://delai-sam.com/post.aspx?nod=133&id=905&MainNod=10>
2. http://fashiony.ru/page.php?id_n=49066
3. http://fashiony.ru/page.php?id_n=49066
4. <http://www.livemaster.ru/topic/47300-brosh-tsvetok-iz-naturalnoj-kozhi?vr=1&inside=0>
5. <http://www.livemaster.ru/topic/262903-master-klass>
6. <http://www.liveinternet.ru/users/sirenb/post269270812/>

7. <http://www.liveinternet.ru/users/5029494/post264796594/>
8. http://happylife.lviv.ua/2012/04/hudoznja_obrobka_shkiry/
9. http://happylife.lviv.ua/2012/02/dogljad_za_shkiroju/
10. <http://about-ukraine.com/index.php?text=45>
11. <http://uk.wikipedia.org/wiki>

Варіативний модуль

Технологія плетіння бісеру на дротяній основі 8-9 класи

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми для учнів 5-9 класів спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня для дітей з недоліками інтелектуального розвитку «Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво».

Бісер - це дрібні скляні намистинки, які здавна використовувалися для обробки одягу і виготовлення прикрас. Цікаво, що ця невелика намистинка обійшла весь світ. А появу скляних намистин зв'язують із стародавнім Єгиптом. Там, за однією з версій, було винайдено скло, а потім з нього почали виготовляти прикраси, посуд, амулети. Пізніше скло і бісер потрапили в Римську імперію, у Венецію. Венеція поставляла бісер в країни Азії, Африки, а згодом і в Америку. Українські жінки завжди піклувалися про красу і оригінальність свого житла, одягу, побутових речей. А бісер використовувався разом з вишивкою для прикраси одягу. Методом плетіння виготовлялися гердани, пояси, бісером обплітали пасхальні яйця, розшивали церковні атрибути.

У сучасних умовах бісероплетіння є надзвичайно популярним видом декоративно-ужиткового мистецтва, який активно відроджується і розвивається. Заняття бісероплетінням є не тільки бажаним, але й корисним і важливим у всесторонньому розвитку дітей з особливими потребами. Метою програми є формування компетентностей особистості засобами бісероплетіння. Основні завдання полягають у формуванні таких компетентностей:

Пізнавальної, що забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, які стосуються бісероплетіння як одного з видів народної творчості.

Практичної, що сприяє оволодінню навичками виготовлення різноманітних виробів із бісеру.

Розвивальної, що розвиває дрібну моторику. Дрібна моторика рук взаємодіє з такими вищими властивостями свідомості, як увага, мислення, координація, уява, спостережливість, зорова і рухова пам'ять, мова.

Творчої, що забезпечує формування творчих здібностей.

Соціальної, що сприяє вихованню дбайливого і шанобливого ставлення до народних традицій, національної свідомості, формуванню естетичного смаку, популяризації бісероплетіння.

Програма інтегрує знання гуртківців з історії, образотворчого мистецтва.

Для роботи за модулем основним матеріалом є бісер. Поступово учні вчать визначати його якість і придатність до різних технік виконання. У виробках широко застосовуються намистини, лелітки, різновиди обробленого каміння. Необхідно пам'ятати, що від якості матеріалу залежатиме естетичний вигляд робіт учнів, а якісна, акуратна робота є великим стимулом у досягненні вершин творчості. У гуртку вихованці оволодівають різноманітними техніками бісероплетіння: нанизуванням, плетінням, наклеюванням, декоруванням, обвиванням, вивчають основні закони композиції та кольорознавства, історію бісероплетіння й новітні тенденції у виготовленні сучасних художніх творів.

Програма розрахована на навчання під час якого діти мають засвоїти ази мистецтва бісероплетіння. Техніки виконання поступово ускладнюються. Передбачається навчання вихованців користуванню схемами для бісероплетіння.

Програма модуля розрахована на 24 години. Вибір об'єктів праці є орієнтовним. Вчитель може вносити зміни за темами, враховуючи інтереси вихованців, стан матеріально-технічної бази закладу.

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу правилам безпечної праці, організації робочого місця та санітарно-гігієнічним вимогам.

Програма

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
24	Історія виникнення і розвитку бісероплетіння. Походження бісеру його виробництво та застосування. Художні промисли в Україні та їх види. Основи бісероплетіння. Техніки низання бісером. Особливості плетіння на твердій основі (на дроті). Правила безпечної праці й санітарно-гігієнічні вимоги. Організація робочого місця. <i>Практична робота.</i> Навчальні вправи по нанизуванню бісера (виконання низки). Паралельне плетіння. Особливості паралельного плетіння бісером. Схематичні особливості паралельного плетіння. <i>Практична робота.</i> Замальовки схем для паралельного плетіння; поєднання кольорів при створенні схем; виконання пелюсток квітів технікою паралельного плетіння; виконання листочків, з'єднання квітки, обмотка стебла; особливості паралельного плетіння виробів на жилці; виконання іграшок: мишки, крокодильчика, павучка тощо; фантазійне плетіння індивідуальних іграшок.	Учень: має уявлення про історію виникнення і розвитку бісероплетіння, походження бісеру його виробництво та застосування; має уявлення про особливості плетіння на твердій основі (на дроті); характеризує матеріали та інструменти, які використовуються для бісероплетіння; добирає матеріал для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; виконує нанизування бісеру; виготовляє вироби паралельним плетінням;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> формування знань про основні прості прийоми бісероплетіння, інструменти, пристосування; навчання використанню схем, креслень, літератури при роботі в цьому виді творчості; навчання елементарним правилам догляду за виробами із бісеру, економічному підходу до матеріалу, раціональному його використанню; ознайомлення з історією бісероплетіння; збагачення уявлень щодо різноманітності видів рукоділля. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення шляхом розширення і уточнення активного словника назвами вивчених операцій, розвиток мовлення на основі словесної характеристики видів

	Плетіння петельками. Особливості плетіння петельками. Особливості виготовлення мініатюрних дерев з бісеру. <i>Практична робота:</i> Виготовлення бісерного деревця за технологічною послідовністю: ▪ виготовлення гілочок; ▪ оформлення крони; ▪ оформлення стовбура; ▪ «посадка» деревця (ялинки тощо) з бісеру; ▪ оформлення виробу. Плетіння дугами. Особливості плетіння дугами. <i>Практична робота.</i> Виготовлення квітів: виконання дуговим плетінням квітів (нарцис, тюльпан, пролісок, примула, фіалка тощо). Композиція. Основи композиції. Композиційний центр. Компонування на площині. <i>Практична робота.</i> Виготовлення букетів із виплєтених квітів або оформлення картин із бісеру. <i>Практична робота.</i> Виготовлення фантазійної роботи в техніці бісероплетіння за технологічною послідовністю. Контроль якості виробу. Догляд за виробами із бісеру.	виготовляє вироби плетінням петельками; виготовляє вироби плетінням дугами; виготовляє композицію з бісерних квітів; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	діяльності, розвиток комунікативних здібностей в процесі навчання. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток просторових уявлень (угорі, внизу, ліворуч, праворуч, в центрі або середині); розвиток дрібної моторики і координації рук; розвиток зорового, тактильного сприймання на основі формування перцептивних дій; розвиток точності рухів рук та пальців, розвиток окоміру. <i>Особистісний розвиток:</i> виховувати акуратність, посидючість, працьовитість, старанність в роботі; прищеплювати почуття причетності до традицій народної культури, почуття патріотизму; виховувати естетичний смак, творче відношення до праці; прагнення до якості виконуваних виробів; створювати сприятливу атмосферу для неформального спілкування дітей, захоплених загальною справою.
--	---	---	--

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Квіти, міні звірятка, картини, букети, декоративні дерева, брошки для одягу, прикраси для волосся.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Серветка, на яку насипають бісер для роботи
2. Ножиці
3. Голка для бісеру
4. Олівець, ручка, фломастери або ручки з кольоровими пастами

5. Клей «Момент» або «ПВА»

Матеріали

1. Бісер різного кольору та розміру
2. Стекларус, намистини
3. Дріт різного діаметру (для нанизування — тонкий, міцний, гнучкий; для стебла — діаметром до 2 мм; для великих квітів — алюмінієвий товстий)
4. Дріт трансформаторний (обмоточний)
5. Моток льоски
6. Нитки муліне різних кольорів
7. Креповий папір
8. Гіпс сухий
9. Ємкості для посадки дерев
10. Картон
11. Рамки для картин
12. Тканина (шовкова, синтетична)

Інтернет-посилання

1. <http://sociosphere.com/publication/conference/2012/159/>
2. <http://www.prodlenka.org/dopolnitelnoe-obrazovanie-publikacii>
3. <http://mirbisera.blogspot.com/>
4. <http://www.podelkin-dom.ru/biser/mk.html>
5. <http://www.liveinternet.ru/tags>
6. <http://alimero.ru/blog/hobby/biseroptenie-dlya-nachinayushchih.7959.html>
7. <http://uroki-online.com/other/biser/>
8. <http://www.by-hand.ru/item/list?tag>

Варіативний модуль

Технологія валяння виробів 8-9 класи

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми для учнів 5-9 класів спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня для дітей з недоліками інтелектуального розвитку «Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво». Програмою модуля передбачено ознайомлення учнів з одним із видів декоративно-ужиткового мистецтва – валянням вовни сухим (фільтцнадель (от немецких слов filtz - шерсть и nadel - игла), фільц, фільцювання або фелтінг) і мокрим способом.

Історія фелтінга йде корінням в стародавні часи, коли люди почали валяти зі знайденої шерсті диких тварин. І тільки потім вони навчилися прясти, в'язати і виготовляти тканини. Перші валяні вироби з'явилися на Землі близько 8000 років тому, як стверджують археологи. Звичайно, найбільше цей вид рукоділля був поширений серед кочових племен, що вирощували овець, вовна яких використовують у цьому виді рукоділля. Зараз можливості фелтінга істотно розширилися: сучасні майстрині працюють в техніці сухого (ущільнення вовни за допомогою спеціальних голок) і мокрого (звалювання за допомогою мильного розчину) валяння. Вони сміливо втілюють у життя свої творчі фантазії, створюючи неповторні прикраси, декоративні елементи, одяг, аксесуари, предмети інтер'єру, панно і навіть дитячі іграшки.

Техніка „фільц” (або техніка сухого валяння) полягає у з'єднанні волокон натуральної вовни за допомогою спеціальної голки. За такою технологією можливо також з'єднання волокон напіввовни, але вважається, що відсоткова частка синтетичних або штучних домішок при цьому не повинна перевищувати 10-30%%, інакше волокна не зваляються між собою. Голка для валяння представляє із себе голку, довжиною 7,5 – 9 см, із нанесеними на неї зазубринками, за допомогою яких, власне і здійснюється з'єднання волокон вовни (звалювання). Під час руху голка зазубринками чіпляє окремі волокна вовни і затягує їх всередину виробу або обриває. В результаті багаторазового проштрикування майбутнього виробу голкою волокна вовни переплутуються між собою та ущільнюються і таким чином виріб набуває своєї форми. Чим більше разів обробляти виріб голкою, тим більшої щільності він набуде.

Класична техніка мокрого валяння руками має на увазі наявність декількох чинників : шерсть, вода, мило і дві руки. В принципі, валяння руками в лужному середовищі виникло і розвивалося незалежно, в усіх країнах, де були одомашнені вівці і кози. Особливо глибокі традиції валяння в Азії, Росії, Фінляндії і Перу. Існує, так само, красива легенда, яка свідчить, що перший валяний килим з'явився на Ноєвому ковчегу. Вівці, що пливли на нім, знаходилися в дуже тісних приміщеннях. Їх шерсть падала на підлогу, намокала і збивалася копитами. І коли вівці покинули ковчег, то в приміщенні залишився валяний килим. Пральна машина дозволяє полегшити працю, при виготовленні різноманітних валяних виробів. Основні правила валяння в пральній машині це: виставляти температуру не більше 40 градусів і використовувати мішок для прання, щоб запобігти засміченню машини.

У розвитку і вихованні естетичних почуттів дітей головне місце належить мистецтву, декоративно-прикладній творчості і народним промислам, оскільки в силу своєї специфіки, різні види мистецтва впливають, передусім, на почуття людини, його емоції; виховують у школярів емоційну чуйність, формують художній смак і естетичний ідеал. Дитяча фантазія неймовірно багата. Її необхідно направляти в потрібне русло. Кожна дитина з особливими навчальними потребами, що займається виготовленням виробів з повсті, може проявити себе як творча неповторна особа зі своєю фантазією і вигадкою, власним світоглядом. Вкладаючи душу у свої роботи, діти пізнають і розкривають себе, вчаться розуміти мову рукоділля, розбиратися в законах композиції, особливостях кольорознавства, освоюють історію через способи войлоковаляння. Процес виготовлення повсті має велике виховне значення і є ефективним засобом морально-естетичного і трудового виховання учнів.

Програма модуля розрахована на 24 години. Вибір об'єктів праці є орієнтовним, тому вчитель може вносити зміни за темами, враховуючи контингент та інтереси вихованців, стан матеріально-технічної бази закладу.

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу правилам безпечної праці, організації робочого місця та санітарно-гігієнічним вимогам.

Програма

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
24	Короткі відомості з виникнення та розвитку валяння. Асортимент виробів, що виконуються в техніці валяння. Види валяння: валянням вовни сухим (фільтцнадель (от немецких слов filtz - шерсть и nadel - игла), фільц, фільцювання або фелтінг) і мокрим способом. Матеріали, інструменти та пристосування для валяння. Елементи матеріалознавства: характеристика вовни для валяння (тонка, напівтонка і гребінна стрічка). Основні прийоми мокрого і сухого валяння. Основні форми: кульки, шнурки, стрічки, полотно. Догляд за валяними виробами. Правила безпечної праці й санітарно-гігієнічні вимоги. Організація робочого місця. Технологія мокрого валяння. <i>Практична робота.</i> Виготовлення однотонного полотна (килимка) з різнокольоровим оздобленням (квіти, орнамент, фантазія тощо) шляхом мокрого валяння за технологічною послідовністю: ✓ добір матеріалів і приладдя; ✓ визначення розміру виробу з урахування майбутньої усадки, нанесення розмітки (паперовим скотчем, олівцем тощо); ✓ настилення пухирчастої плівки; ✓ викладання пасм вовни: основний, базовий шар, потім фон, а зверху – малюнок; ✓ змочування з пульверизатора; ✓ накриття сіткою; ✓ валяння за допомогою мильного розчину руками (використовуйте гумові або плівкові рукавички!) ✓ ополіскування у воді; ✓ просушування.	Учень: має уявлення про історію розвитку валяння; має уявлення про асортимент матеріалів та інструментів; характеризує матеріали, які використовуються для валяння; добирає інструменти та пристосування для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; виконує валяння сухим і мокрим способом; виготовляє вироби шляхом мокрого і сухого валяння; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення уявлень про текстильні матеріали, інструменти та пристосування для робіт з ними, аналіз, порівняння властивостей матеріалів, ознайомлення з історією та розвитком валяння; засвоєння технічних та спеціальних знань при виготовленні виробів в техніці валяння; відпрацювання алгоритму виготовлення виробу; збагачення уявлень щодо різноманітності видів рукоділля. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словника назвами технік валяння, використання їх назв у розгорнутому мовленні, використання назв технологічних етапів, інструментів, трудових операцій у словесному описі власної діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> корекція та розвиток окоміру, моторних навичок, точності рухів рук та пальців на основі в'язання валяння, розвиток просторових уявлень (угорі, внизу, ліворуч, праворуч, в центрі або середині). <i>Особистісний розвиток:</i>

	Техніка мокрого валяння в пральній машині. Особливості виконання та асортимент виробів. <i>Практична робота.</i> Виготовлення однотонного полотна (шалика) з різнокольоровим оздобленням (квіти, орнамент, фантазія тощо) шляхом мокрого валяння в пральній машині за технологічною послідовністю: ✓ добір матеріалів і приладдя; ✓ визначення розміру виробу з урахування майбутньої усадки, викладання основи (тканина, простирадло тощо); ✓ викладання пасм вовни, ниток ангори, мохеру, 100% шерсті у хаотичному порядку; ✓ накриття другою половиною основи; ✓ прошивання заготовки швом «уперед голка» квадратами 5×5 см; ✓ валяння за допомогою прання у пральній машині (температура прання 40°); ✓ просушування. Основні прийоми сухого валяння. З'єднання технік сухого і мокрого валяння. <i>Практична робота.</i> Виготовлення заготовок (5-10) у формі кулі шляхом сухого і мокрого валяння руками за технологічною послідовністю: ✓ добір матеріалів, приладдя, інструментів; ✓ визначення розміру кулі з урахування майбутньої усадки; ✓ заготовка (наживання) пасм для куль; ✓ сухе валяння куль за допомогою спеціальної голки; ✓ мокре валяння куль за допомогою мильного розчину руками; ✓ ополіскування куль у чистій воді; ✓ просушування.		розвиток в дітей творчого мислення, уваги; формування витривалості, наполегливості, посидючості в роботі; розвиток естетичного та художнього смаку, творчих здібностей, фантазії; розвиток у дітей почуття та відчуття краси та неповторності різноманітних рукодільних виробів; розвиток творчого підходу щодо оформлення предметного оточення; формування у дітей вміння реально сприймати художню та практичну цінність виробів, які створені народними умільцями, майстрами-дизайнерами, авторами-аматорами; формування практичних трудових знань, умінь і навичок, поважного відношення до трудової діяльності.
--	---	--	---

	Творча робота. Збирання куль у виріб за задумом (намисто, браслет, сережки, підставка під гаряче тощо) <i>Практична робота.</i> Виготовлення заготовок у формі квітки (мак, ромашка, фіалка, фантазійна) шляхом сухого і мокрого валяння руками за технологічною послідовністю: ✓ добір матеріалів, приладдя, інструментів; ✓ визначення розміру заготовок з урахування майбутньої усадки; ✓ заготовка (наривання) пасм для заготовок (пелюсток); ✓ сухе валяння пелюсток за допомогою спеціальної голки; ✓ мокре валяння пелюсток за допомогою мильного розчину руками; ✓ збирання пелюсток у квітку (сухим або мокрим способом); ✓ ополіскування у чистій воді; ✓ просушування; ✓ оздоблення квітки. Творча робота. Оформлення квітки у виріб за задумом (намисто, браслет, сережки, заколка, брошка, прикраса для волосся тощо). Техніка «малювання вовною». <i>Практична робота.</i> Виготовлення картини шляхом сухого і мокрого валяння руками.		
--	--	--	--

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Намисто, браслет, сережки, прикраси для волосся, заколки, брошки, пояси, килимки, сумки, косметички, шалики, палантини, хустки, картини.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Голки для валяння (різного розміру)
2. Поролонова основа (щітка для одягу)

3. Підстилка під виріб (рифлений гумовий килимок, бамбукова скатертину, пакувальна плівка з пухирцями)
4. Сітка (протимоскітна, сітка під штукатурку або старий тюль)
5. Пульверизатор з водою
6. Целофанові або гумові рукавички для рук (необов'язково, але якщо ви дбаєте про стан шкіри рук, то бажано)
7. Тепла вода
8. Рідке мило
9. Дерев'яна качалка
10. Рушник
11. Скотч паперовий
12. Олівець

Матеріали

1. Вовна (гребінна стрічка) різних кольорів
2. Різні волокна для декорування (льон, шовк, бамбук, віскоза, ангора тощо)
3. Фурнітура для біжутерії, намистини, бісер тощо на ваш вибір

Інтернет-посилання

1. <http://www.liveinternet.ru/tags>
2. <http://masterklass-krasivo.ru/valyanie/valyanie-tsvetov-iz-shersti>
3. <http://bebi.lv/valjanie-felting-filjcevanie/valyanie-sharfa-master-klass.html>
4. <http://ibud.ua/ru/statya/felting-mokroe-valyanie-shersti-100935>
5. <http://strana-sovetov.com/hobbies/rukodelie/3212-wet-felting.html>
6. <http://strana-sovetov.com/hobbies/rukodelie/3169-felting.html>
7. <http://vseznajka.com.ua/?p=4767>
8. <http://posydenky.lvivport.com/showthread.php?p=921902>
9. <http://www.wool-bulb.com/kak.html>
10. <http://www.trozo.ru/archives/2701>
11. http://znamus.ru/page/valjanie_shersti

Варіативний модуль

Технологія в'язання спицями 8-9 класи

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми для учнів 5-9 класів спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня для дітей з недоліками інтелектуального розвитку «Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво». Програма модуля передбачає розширення знань про в'язання та формування знань про один із видів в'язання - плетіння спицями.

В'язання спицями - рукоділля, яке не лише міцно увійшло до нашого життя, але завжди було і буде популярним. Воно прийшло до нас з далекої старовини. Можна сміливо сказати, що в'язання зародилося тоді, коли первісна людина узяла в руки стебла рослин (нитки) і спробувала сплести їх в полотно, намагаючись виготовити одяг. Учені при археологічних розкопках знаходили чимало в'язаних старовинних речей, особливо на території Єгипту. Є думка, що в Європу в'язання прийшло саме з країни фараонів, ставши до XII століття основним домашнім захопленням. У Франції в'язання в середні віки було таке популярне, що за допомогою спиць і ниток в'язалося буквально все: одяг, прикраси, скатертини і багато іншого.

В'язані речі завжди неповторювані і одиничні. Адже кожна майстриня вкладає у свій твір настрій, темперамент і душу. Ще одна користь від в'язання - це відчуття економії сімейного бюджету. В'язані шкарпетки, светри, сукні, шапочки і шалики не лише різноманітять гардероб, але і обійдуться дешевше, ніж куплені в магазині. Але не лише одяг можна в'язати. За допомогою спиць і ниток легко виготовити, наприклад, покривала на дивани, крісла і ліжка, ажурні скатертини, повітряні штори, святкові серветки і багато що інше. Деякі умільці в'яжуть квіти, іграшки, навіть доріжки і килими. Межі фантазії у в'язанні немає.

В'язання, як і будь-яке інше рукоділля, сприятливо впливає на психіку і загальний стан здоров'я людини, що науково підтвердили і медики, і психологи. Перебираючи спицями, в'язальник отримує естетичне і моральне задоволення. Улюблена справа розслабляє і заспокоює, приносить стан психологічного комфорту. Заспокоюється нервова система, а гормональний фон організму стабілізується. Пояснюється такий вплив в'язання на організм спокійним творчим процесом в приємній обстановці.

Підводячи невеликий підсумок, можна сказати, що в'язання спицями - захоплення, яке виховує посидючість і терпіння, розвиває творчі здібності, а ще - ніколи не дозволить занудьгувати!

Програма модуля розрахована на 24 години. Даний модуль доцільно (але не обов'язково) використовувати для учнів, які опанували техніку в'язання гачком у 5-7 класах. Вибір об'єктів праці є орієнтовним, тому вчитель може вносити зміни за темами, враховуючи контингент та інтереси вихованців, стан матеріально-технічної бази закладу.

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу правилам безпечної праці, організації робочого місця та санітарно-гігієнічним вимогам.

Програма

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
24	Короткі відомості з в'язання спицями. Асортимент виробів, що виконуються в техніці в'язання на спицях. Види в'язання. Матеріали і інструменти для в'язання. Елементи матеріалознавства: характеристика вовняних, пухових, бавовняних і шовкових ниток. Використання старих в'язаних виробів для в'язання нових. Трикотажне полотно. Властивості трикотажного полотна різного переплетення. Петельний ряд. Петельний стовпчик. Щільність виробу і її визначення. Переваги трикотажного полотна. Трикотажне промислове виробництво. Робочі професії цієї галузі. Правила підбору спиць залежно від якості і товщини нитки. Правила безпечної праці й санітарно-гігієнічні вимоги. Організація робочого місця. <i>Лабораторно-практична робота.</i> Характеристика вовняних, пухових, бавовняних і шовкових ниток. Підбір спиць із сталі, пластмаси, кістки, деревини залежно від якості і товщини нитки. Підготовка ниток для в'язання: прання і змотування їх в клубки. Техніка в'язання. Правила набору петель при в'язанні на двох спицях. Види набору петель. Правильне положення рук при наборі петель. <i>Практична робота.</i> Вправи по набору петель на дві спиці різними видами. Технологія виконання виворотних петель. Правильне положення рук при в'язанні на спицях. <i>Практична робота.</i> Вправи на виконання виворотних петель двома способами. Читання в'язаного полотна. Технологія виконання лицьових петель. <i>Практична робота.</i> Вправи на виконання лицьових петель двома способами: вив'язування лицьової петлі за	Учень: має уявлення про історію розвитку художнього в'язання; має уявлення про асортимент спиць і ниток; характеризує матеріали, які використовуються для в'язання спицями; добирає інструменти та пристосування для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; виконує набір петель, виворотну та лицьову петлі, крайкові петлі, накид, закриття петель останнього ряду; виготовляє вироби, в'язані спицями за нескладними візерунками; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> розширення уявлень про текстильні матеріали, інструменти та пристосування для робіт з ними, аналіз, порівняння властивостей матеріалів, ознайомлення з історією та розвитком в'язання спицями; засвоєння технічних та спеціальних знань при виготовленні виробів в техніці в'язання спицями; навчання користуванню схемами з журналів та альбомів з в'язання; відпрацювання алгоритму виготовлення виробу; збагачення уявлень щодо різноманітності видів рукоділля. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словника назвами елементів в'язання спицями, використання їх назв у розгорнутому мовленні, використання назв технологічних етапів, інструментів, трудових операцій у словесному описі власної діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> корекція та розвиток окоміру, моторних навичок, точності рухів рук та пальців на основі в'язання спицями, розвиток просторових уявлень (угорі, внизу, ліворуч, праворуч, в центрі або середині); розвиток окоміру. <i>Особистісний розвиток:</i>

	передню стінку, вив'язування лицьової петлі за задню стінку. Вив'язування хусткового полотна. Крайкові петлі. Закріплення (закривання) петель останнього ряду. Способи оздоблення трикотажних виробів: витий шнур, китиці, помпон. <i>Практична робота.</i> Вправи на виконання крайкових петель. Закріплення (закриття) петель останнього ряду. Виконання шалика резинкою 1×1 або 2×2 із лицьових і виворітних петель. Оздоблення виробу на вибір: витий шнур, китиці, помпон. Накиди. Використання накидів у візерунках із складним переплетенням ниток, для збільшення і подовження петель. Способи збавляння, збільшення і закривання петель. <i>Практична робота.</i> Вправи на вив'язування накидів, збавляння, збільшення і закривання петель. Декоративна наволочка. Способи зшивання деталей в'язаних виробів. <i>Практична робота.</i> В'язання декоративної наволочки 30х30см (або зшивання раніше в'язаних зразків) за технологічною послідовністю: ▪ виготовлення робочої викрійки або зняття мірок з подушки; ▪ розрахунок кількості пряжі; ▪ добір способу в'язання; ▪ в'язання виробу; ▪ волого-теплова обробка трикотажних деталей; ▪ з'єднання деталей трикотажними швами; ▪ добір способу оздоблення виробу; ▪ виготовлення оздоблювальних елементів (витий шнур, китиці, помпон тощо);		розвиток в дітей творчого мислення, уваги; формування витривалості, наполегливості, посидючості в роботі; розвиток естетичного та художнього смаку, творчих здібностей, фантазії; розвиток у дітей почуття та відчуття краси та неповторності різноманітних рукодільних виробів; розвиток творчого підходу щодо оформлення предметного оточення; формування у дітей вміння реально сприймати художню та практичну цінність виробів, які створені народними умільцями, майстрами-дизайнерами, авторами-аматорами; формування практичних трудових знань, умінь і навичок, поважного відношення до трудової діяльності.
--	--	--	---

	остаточна обробка виробу. Контроль якості виробу. Догляд за виробом.		
	<i>Практична робота.</i> Творча робота. В'язання виробу за нескладним візерунком за технологічною послідовністю.		

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Килимки, дитячий килимок, декоративні подушки, наволочка на диванну подушку, шалик (дорослий чи дитячий, для ляльки), сумки невеликих розмірів, чохла чи сумочки для мобільного телефону або окулярів, серветки, прихватки, підставки під гаряче, накидка на стілець, в'язані іграшки, серветки, хустки тощо.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Спиці із різних матеріалів, різних розмірів.
2. Голка для трикотажу.
3. Шпильки.
4. Ножиці.
5. Сантиметрова стрічка.
6. Праска.
7. Прасувальний стіл.

Матеріали

1. Нитки (різні за товщиною, кольором та волокнистим складом).
2. Гудзики, намистинки тощо для оздоблення виробів.
3. Старі в'язані вироби.

Інтернет-посилання

1. <http://festival.1september.ru/articles/590697/>
2. http://pedsovet.org/component/option,com_mtree/task,viewlink/link_id,51244/Itemid,118/
3. <http://do.znate.ru/docs/index-28101.html>
4. <http://7school7.ucoz.ru/Downloads/fgos/klubok.pdf>
5. <http://te.zavantag.com/docs/494/index-23819.html>
6. <http://uk.wikipedia.org/wiki>
7. <http://vyazanie.pl.ua/index.html>
8. <http://podskazok.net/vyazanie/istoriya-vyazaniya-spitsami-i-kryuchkom.html>

9. <https://docs.google.com/document/d/>

Варіативний модуль

Технологія декупажу 5, 6, 7, 8, 9 класи

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми для учнів 5-9 класів спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня для дітей з недоліками інтелектуального розвитку «Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво». Програмою модуля передбачено ознайомлення учнів з одним із видів декоративно-ужиткового мистецтва - декупажем.

Слово *decoupage* походить від французького "вирізувати". Відповідно "техніка декупажа" - це техніка прикраси, декорування за допомогою вирізаних паперових мотивів. Оформлення елементів інтер'єру в техніці "декупаж" сходить до XVII століття. Саме тоді широко застосовувалося наклеювання паперових аплікацій на меблі, підлогу, стіни, так, що покриті лаком аплікації виглядали як малюнки. Техніка отримала подальше поширення в Англії в XIX столітті. Нині мотиви частіше вирішуються з тришарових серветок, тому декупаж в деяких мовах дістав іншу назву – серветкова техніка.

Декупаж відрізняється безмежним застосуванням: елементи інтер'єру, подарунки, особисті речі, побутове приладдя, посуд, іграшки - все можна оздобити за допомогою цієї техніки. Декупаж притягає своєю красою, ефективністю, легкістю, величезною кількістю варіантів для застосування і, звичайно, вигідністю. А ще декупаж - це істотна економія. При використанні цієї техніки можна отримати прекрасні унікальні, виконані в єдиному екземплярі речі, предмети інтер'єру.

Декупаж - захоплююче заняття, яке наповнює життя дитини радістю творчості, коли можна привнести до навколишньої дійсності ще трохи краси. Декупаж відкриває перед дитиною широке поле для реалізації ідей по дизайну інтер'єру.

Програма модуля є однією із складових роботи по художньо-естетичному розвитку особистості дитини з недоліками розумового розвитку. Мета цієї програми - розкрити і розвинути потенційні художні здібності дитини, сприяти задоволенню потреби дітей в практичній діяльності, здійснюваній за законами краси.

Цілі і завдання навчання :

1. Формувати стійкий інтерес до художньої творчої діяльності.
2. Дати дітям загальне поняття про декупаж як вид прикладної творчості, його техніку і способи застосування в побуті.
3. Формувати у дітей практичні уміння і навички виконання декупажа, ознайомити дітей з видами декупажа для інтер'єру, із спеціальними фарбами, лаками і інструментами для нанесення барвистого шару (пензлик, валик, тампон і т. д.), освоїти з ними в повному об'ємі увесь процес виконання

декупажа (вирізування вподобаної деталі (або використання серветки повністю), зняття з серветки верхнього шару, розміщення серветки на поверхні, щедre намазування клеєм, після висихання клею закріплення результату за допомогою лаку.

4. Ознайомити дітей з різними техніками декупажа.

5. Виховувати увагу, акуратність, цілеспрямованість. Прищеплювати навички роботи в колективі. Заохочувати доброзичливе відношення один до одного і оточуючих, через створення різного роду сувенірів, листівок, предметів інтер'єру.

6. Виховувати прагнення до розумної організації свого вільного часу. Допомогати дітям в їх бажанні зробити свої роботи практично значимими.

7. Розвивати художній смак, фантазію, винахідливість.

8. Збагачувати візуальний досвід дітей через їх знайомство з творами декоративно-прикладного мистецтва.

Програма модуля «Технологія декупажу» розрахована на 5 етапів навчання, з поступовим ускладненням матеріалу, тому обираючи цей модуль необхідно враховувати контингент учнів та можливості матеріальної бази школи. Вчитель може планувати даний модуль 1 раз на рік, в кінці I або II семестру з 5 по 9 клас (20 год. у 5-7 класах, 24 год. у 8-9 класах). Приміщення, де проводяться роботи з декупажу повинне обов'язково провітрюватися і добре освітлюватися, бажано, щоб приміщення мало воду і каналізацію.

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу організації робочого місця, правилам безпечної праці, санітарно-гігієнічним вимогам.

Програма 5 клас

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
20	Короткі історичні відомості про виникнення та розвиток декупажу. Знайомство з видами декупажу. Знайомство з матеріалами для роботи, їх властивостями (лаки, акрилові фарби, декупажні фарби та ін.). Інструменти та пристосування. Правила безпечної праці та санітарно-гігієнічні вимоги. Організація робочого місця. Основи класичного прямого декупажу. Правила тонування фарби, отримання відтінків. Правила побудови композиції. Правила роботи з дерев'яними поверхнями. Техніка обробки поверхонь. Способи наклеювання серветок (пензлем, через файл). Догляд за виробами з декупажем. Технологічна послідовність виготовлення декупажу. <i>Практична робота.</i> Виготовлення класичного декупажу на рівній дерев'яній поверхні (кухонна дошка, тарілка, фото рамка тощо) – 2-3 виробу. Виготовлення	Учень: має уявлення про виникнення та розвиток декупажу; має уявлення про види декупажу; характеризує матеріали, які використовуються для виготовлення декупажу; добирає інструменти та пристосування для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; розробляє ескізний малюнок виробу;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про папір (серветки), розширення знань про аплікацію - декупаж, розвиток уваги, порівняння властивостей матеріалів для декупажу, аналіз зразків аплікацій. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> на основі збагачення словника назвами видів декупажу, назвами трудових операцій, супроводжуючого мовлення. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації, розвиток просторового орієнтування на площині основи для декупажу,

	ескізного малюнка. Добір та підготовка матеріалів, інструментів та приладдя. Виготовлення декупажу за технологічними етапами: • підготовка поверхні основи (грунтування, шліфування); • розведення та тонування фарби; • фарбування поверхні основи акриловою фарбою світлих тонів; • вирізування (виривання) фрагменту серветки; • композиційне розташування фрагменту серветки на поверхні основи; • розведення клею; • приклеювання фрагмента серветки на поверхню основи (пензлем від центру до країв, через файл); • просушування виробу (феном, при кімнатній температурі); • покриття виробу акриловим лаком; • просушування виробу; • оздоблення виробу (глітерами, блискітками, стрічками тощо). Остаточна обробка виробу. Контроль якості виробу.	підготовує поверхні основи (грунтує, шліфує); розводить та тонує фарби; фарбує поверхні основи акриловою фарбою світлих тонів; вирізує (вириває) фрагменти серветки; розташовує фрагменти серветки на поверхні основи композиційно; розводить клей; приклеює фрагмент серветки на поверхню основи (пензлем від центру до країв, через файл); вміє просувати виріб (феном, при кімнатній температурі); покриває виріб акриловим лаком; оздоблює виріб (глітерами, блискітками, стрічками тощо); дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	дрібною моторики руки у процесі різання, розривання серветок. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, працелюбності, відповідальності за якість виконаної роботи, наполегливості у досягненні мети.
--	---	--	---

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Дерев'яні вироби (кухонні дошки різної форми, тарілки, основа для панно, рівні рамки для фото, планки вішалок для одягу)

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Ножиці
2. Пензлі (широкі, плоскі)
3. Тампон з поролону (шматочок поролону та прищіпка)
4. Тарілочки (кришки) для розведення фарб та клею
5. Ганчірка з м'якої тканини для промакування залишків води та клею
6. Фен

Матеріали

1. Паперові тришарові серветки з малюнками
2. Ґрунтувальний засіб
3. Клей ПВА або спеціальний клей для деку пажу
4. Фарба акрилова біла
5. Фарбники для фарб
6. Лак акриловий
7. Гліттери
8. Стрази
9. Блискітки
10. Стрічки

Програма 6 клас

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
20	Новітні тенденції в техніці декупажу. Знайомство з різними поверхнями для декупажу (пластик, вініл, скло), особливостями виконання декупажу на них. Правила виконання декоративних композицій в крузі, квадраті, смузі. Матеріали, інструменти та приладдя для виконання декупажу на склі, пластику, вінілі. Правила безпечної праці та санітарно-гігієнічні вимоги. Організація робочого місця. Види матеріалів для оздоблення декупажу (гліттери, об'ємні контури, стрази, блискітки, блискуча пудра тощо) та способи їх нанесення. Правила декупажу об'ємних предметів (чашок, вазонів, пляшок тощо). Технологічна послідовність виготовлення декупажу. <i>Практична робота.</i> Виготовлення класичного прямого декупажу на пластикові, скляні, вінілові поверхні (скляна тарілка, годинник із старої платівки, пластиковий піднос, скляна пляшка, скляна чашка, пластиковий вазон тощо) – 2-3 виробу. Виготовлення ескізного малюнка. Добір та підготовка матеріалів,	Учень: має уявлення про новітні тенденції в техніці декупажу; має уявлення про види декупажу; характеризує матеріали, які використовуються для виготовлення декупажу; добирає інструменти та пристосування для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; розробляє ескізний малюнок виробу; підготовує поверхні основи (знежирює); розводить та тонує фарби;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про декупаж, розширення знань про матеріали основ для декупажу, розвиток уваги, порівняння властивостей матеріалів для декупажу, аналіз зразків виробів. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> на основі збагачення словника назвами видів деку пажу та матеріалів, назвами трудових операцій, супроводжуючого мовлення. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації, розвиток просторового орієнтування на площині основи для декупажу, дрібної моторики руки у процесі різання, розривання серветок.

	інструментів та приладдя. Виготовлення декупажу за технологічними етапами: ● підготовка поверхні основи (знежирення); ● розведення та тонування фарби; ● фарбування поверхні основи акриловою фарбою світлих тонів; ● вирізування (виривання) фрагменту (-ів) серветки; ● композиційне розташування фрагменту серветки на поверхні основи; ● розведення клею; ● приклеювання фрагмента серветки на поверхню основи (пензлем від центру до країв, через файл); ● просушування виробу (феном, при кімнатній температурі); ● покриття виробу акриловим лаком; ● просушування виробу; ● оздоблення виробу (глітерами, блискітками, об'ємними контурами, стрічками тощо). Остаточна обробка виробу. Контроль якості виробу.	фарбує поверхні основи акриловою фарбою світлих тонів; вирізує (вириває) фрагменти серветки; розташовує фрагменти серветки на поверхні основи композиційно; розводить клей; приклеює фрагмент серветки на поверхню основи (пензлем від центру до країв, через файл); вміє просувати виріб (феном, при кімнатній температурі); покриває виріб акриловим лаком; оздоблює виріб (глітерами, блискітками, стрічками, об'ємними контурами, тощо); дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, працелюбності, відповідальності за якість виконаної роботи, наполегливості у досягненні мети, розвиток інтересу до виробів декоративно-ужиткового мистецтва, формування естетичної потреби у спілкуванні з ним, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами.
--	--	--	--

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Вироби з пластику, скла, вінілу: плоскі та об'ємні (підноси, тарілки, годинники, рамки для фото, чашки, миски, вазони, пляшки, склянки, банки, вази, коробки, футляри)

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Ножиці
2. Пензлі (широкі, плоскі)
3. Тампон з поролону (шматочок поролону та прищіпка)
4. Тарілочка (кришки) для розведення фарб та клею
5. Ганчірка з м'якої тканини для промакування залишків води та клею
6. Фен

Матеріали

1. Паперові тришарові серветки з малюнками
2. Засіб для знежирення поверхонь (спирт, ацетон, засіб для миття посуду)
3. Клей ПВА або спеціальний клей для деку пажу
4. Фарба акрилова біла
5. Фарбники для фарб
6. Лак акриловий
7. Гліттери
8. Об'ємні контури
9. Стрази
10. Блискітки
11. Стрічки
12. Блискуча пудра

Програма 7 клас

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
20	Новітні тенденції в техніці декупажу. Знайомство з різними поверхнями для декупажу (текстиль, тканини, шкіра), особливостями виконання декупажу на них. Матеріали, інструменти та приладдя для виконання декупажу на текстилі, шкірі. Правила безпечної праці та санітарно-гігієнічні вимоги. Організація робочого місця. Правила декупажу на шкірі, на текстилі. Декупаж з використанням текстилю. Техніка імітації вишивки. Техніка драпіровки тканиною. Технологічна послідовність виготовлення декупажу. <i>Практична робота.</i> Виготовлення прямого декупажу на тканині, шкірі. Виготовлення ескізного малюнка. Добір та підготовка матеріалів, інструментів та приладдя. Виготовлення декупажу за технологічними етапами:	Учень: має уявлення про новітні тенденції в техніці декупажу; має уявлення про різновиди декупажу; характеризує матеріали, які використовуються для виготовлення декупажу; добирає інструменти та пристосування для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про декупаж, розширення знань про матеріали основ для декупажу, розвиток уваги, порівняння властивостей матеріалів для декупажу, аналіз зразків виробів. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> на основі збагачення словника назвами видів декупажу та матеріалів, назвами трудових операцій, супроводжуючого мовлення. <i>Сенсомоторний розвиток:</i>

	● підготовка поверхні основи (знежирення, прасування тканини); ● розведення та тонування фарби (якщо це необхідно); ● фарбування поверхні основи акриловою фарбою світлих тонів (якщо це необхідно); ● вирізування (виривання) фрагменту (-ів) серветки; ● композиційне розташування фрагменту серветки на поверхні основи; ● розведення клею; ● приклеювання фрагмента серветки на поверхню основи (пензлем від центру до країв, через файл); ● просушування виробу (феном, при кімнатній температурі); ● прасування декупажу (якщо це необхідно); ● покриття виробу акриловим лаком (якщо це необхідно); ● просушування виробу; ● проколювання тканини голкою для імітації вишивки (якщо це необхідно); ● оздоблення виробу (гліттерами, блискітками, об'ємними контурами, стрічками тощо). Остаточна обробка виробу. Контроль якості виробу. Виготовлення прямого декупажу з драпіровкою. Добір та підготовка матеріалів, інструментів та приладдя. Виготовлення декупажу за технологічними етапами: ● підготовка поверхні основи (знежирення); ● підготовка тканини для драпіровки; ● розведення клею ПВА до необхідної консистенції; ● замочування тканини для драпіровки в розчин клею ПВА; ● драпіровка тканиною основи; ● просушування заготовки протягом доби при кімнатній температурі; ● розведення та тонування фарби (якщо це необхідно);	розробляє ескізний малюнок виробу; підготовує поверхні основи (знежирює, прасує); драпірує основу тканиною; розводить та тонує фарби; фарбує поверхні основи акриловою фарбою; вирізує (вириває) фрагменти серветки; розташовує фрагменти серветки на поверхні основи композиційно; розводить клей; приклеює фрагмент серветки на поверхню основи (пензлем від центру до країв, через файл); вміє просушувати виріб (феном, при кімнатній температурі); покриває виріб акриловим лаком; оздоблює виріб (гліттерами, блискітками, стрічками, об'ємними контурами, тощо); дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	розвиток зорово-моторної координації, розвиток просторового орієнтування на площині основи для декупажу, дрібної моторики руки у процесі різання, розривання серветок. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, працелюбності, відповідальності за якість виконаної роботи, наполегливості у досягненні мети, розвиток інтересу до виробів декоративно-ужиткового мистецтва, формування естетичної потреби у спілкуванні з ним, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами.
--	--	---	--

	• фарбування поверхні драпіровки акриловою фарбою темних тонів (якщо це необхідно); • фарбування поверхні м'яся декупажу акриловою фарбою світлих тонів; • вирізування (виривання) фрагменту (-ів) серветки; • композиційне розташування фрагменту серветки на поверхні основи; • розведення клею; • приклеювання фрагмента серветки на поверхню основи (пензлем від центру до країв, через файл); • просушування виробу (феном, при кімнатній температурі); • покриття виробу акриловим лаком; • просушування виробу; • оздоблення виробу (гліттерами, блискітками, об'ємними контурами, стрічками, пір'ям тощо). Остаточна обробка виробу. Контроль якості виробу.		
--	--	--	--

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Декоративні панно, картини на тканини чи канві, декоративне оздоблення одягу, рушників, скатертин, серветок, фартушків, торбинок, сумок, шкіряних футлярів, обкладинок, поясів, взуття, сумок, драпіровка пляшок.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Ножиці
2. Пензлі (широкі, плоскі)
3. Тампон з поролону (шматочок поролону та прищіпка)
4. Тарілочка (кришки) для розведення фарб та клею
5. Ганчірка з м'якої тканини для промакування залишків води та клею
6. Фен

Матеріали

1. Паперові тришарові серветки з малюнками
2. Засіб для знежирення поверхонь (спирт, ацетон, засіб для миття посуду)

3. Клей ПВА або спеціальний клей для деку пажу
4. Тканина для нанесення декупажу (бавовняна, канва тощо)
5. Тканина для драпіровки (бавовняна, зі старих футболок, майок)
6. Фарба акрилова біла
7. Фарбники для фарб
8. Лак акриловий
9. Глітери
10. Об'ємні контури
11. Стрази
12. Блискітки
13. Стрічки

**Програма
8 клас**

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
24	Новітні тенденції в техніці декупажу. Знайомство з технікою декупажу - кракле. Старення поверхонь. Тріщини. Особливостями виконання декупажу з ефектами старення, потертостей, тріщин. Техніка нанесення фарби та кракелюрного однокомпонентного лаку для створення тріщин різного розміру та виду. Техніка імітації кракле з допомогою яєчної шкаралупи. Матеріали, інструменти та приладдя для виконання декупажу з технікою кракле, старення. Правила безпечної праці та санітарно-гігієнічні вимоги. Організація робочого місця. Технологічна послідовність виготовлення декупажу. <i>Практична робота.</i> Виготовлення прямого декупажу на твердих поверхнях (скло, пластик, кераміка, дерево тощо) з використанням технік кракле, старення, потертостей, імітації кракле яєчною шкаралупою. Виготовлення ескізного малюнка. Добір та підготовка матеріалів, інструментів та приладдя. Виготовлення декупажу за технологічними етапами: • підготовка поверхні основи (знежирення, ґрунтовка);	Учень: має уявлення про новітні тенденції в техніці декупажу; має уявлення про техніки кракле, старення, потертостей, яєчного кракле; характеризує матеріали, які використовуються для виготовлення цих технік; добирає інструменти та пристосування для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; розробляє ескізний малюнок виробу; підготовує поверхні основи (знежирення, ґрунтовка);	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про декупаж, розширення знань про матеріали для декупажу, його техніки, розвиток уваги, порівняння властивостей матеріалів для декупажу, аналіз зразків виробів. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> на основі збагачення словника назвами видів декупажу та матеріалів, назвами трудових операцій, супроводжуючого мовлення. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації, розвиток просторового орієнтування на площині основи для декупажу, дрібної моторики руки у процесі

	● покриття основи темною фарбою або наклеювання яєчної шкаралупи (якщо це необхідно); ● обробка яєчного кракле за технологічними етапами(якщо це необхідно); ● нанесення кракелюрного лаку; ● просушування; ● фарбування поверхні основи акриловою фарбою світлих тонів (якщо це необхідно); ● просушування для розтріскування; ● вирізування (виривання) фрагменту (-ів) серветки; ● композиційне розташування фрагменту серветки на поверхні основи; ● розведення клею; ● приклеювання фрагмента серветки на поверхню основи (пензлем від центру до країв, через файл); ● просушування виробу (феном, при кімнатній температурі); ● покриття виробу акриловим лаком; ● просушування виробу; ● оздоблення виробу (глітерами, блискітками, об'ємними контурами, стрічками тощо). Остаточна обробка виробу. Контроль якості виробу.	покриває основи темною фарбою або наклеює яєчну шкаралупу (якщо це необхідно); обробляє яєчне кракле за технологічними етапами (якщо це необхідно); наносить кракелюрний лак; фарбує поверхні основи акриловою фарбою світлих тонів; просушує виріб для розтріскування; вирізує (вириває) фрагмент (-и) серветки; розташовує композиційно фрагменти серветки на поверхні основи; розводить клей; приклеює фрагменти серветки на поверхню основи (пензлем від центру до країв, через файл); просушує виріб (феном, при кімнатній температурі); покриває виріб акриловим лаком; оздоблює виріб (глітерами, блискітками, об'ємними контурами, стрічками тощо); контролює якість виробу; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	різання, розривання серветок, роботи з яєчною шкаралупою. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, працелюбності, відповідальності за якість виконаної роботи, наполегливості у досягненні мети, розвиток інтересу до виробів декоративно-ужиткового мистецтва, формування естетичної потреби у спілкуванні з ним, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами.
--	--	--	---

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Кухонні дощечки, декоративні тарілки, декоративні панно, годинники настінні, шкатулки, коробки, рами для фото, обкладинки для фотоальбомів, вазони, вази, меблі.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Ножиці
2. Пензлі (широкі, плоскі)
3. Тампон з поролону (шматочок поролону та прищіпка)
4. Тарілочка (кришки) для розведення фарб та клею
5. Ганчірка з м'якої тканини для промакування залишків води та клею
6. Фен

Матеріали

1. Паперові тришарові серветки з малюнками
2. Засіб для знежирення поверхонь (спирт, ацетон, засіб для миття посуду)
3. Клей ПВА або спеціальний клей для декупажу
4. Воскова свічка
5. Яєчна шкаралупа
6. Кракелюрний однокомпонентний лак
7. Фарба акрилова біла
8. Фарбники для фарб
9. Лак акриловий
10. Гліттери
11. Об'ємні контури
12. Стрази
13. Блискітки
14. Стрічки

Програма 9 клас

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
24	Новітні тенденції в техніці декупажу. Вишукані предмети інтер'єру. Художній декупаж. Декупаж на	Учень: мас уявлення про новітні тенденції в техніці декупажу;	<i>Пізнавальний розвиток:</i>

рисовому папері. Зворотній декупаж на скляних поверхнях. Робота з темними фонами. Матеріали, інструменти та приладдя для виконання декупажу з використанням рисового паперу, зворотнього декупажу, декупажу на темному фоні. Правила безпечної праці та санітарно-гігієнічні вимоги. Організація робочого місця. Технологічна послідовність виготовлення декупажу на рисовому папері. Правила нанесення рисового паперу. Правила нанесення пастелі. <i>Практична робота.</i> Декорування прозорої скляної вази з використанням рисового паперу. Виготовлення ескізного малюнка. Добір та підготовка матеріалів, інструментів та приладдя. Виготовлення декупажу за технологічними етапами: • підготовка поверхні основи (знежирення); • покриття основи рисовим папером; • просушування; • вирізування (виривання) фрагменту (-ів) серветки; • композиційне розташування фрагменту серветки на поверхні основи; • розведення клею; • приклеювання фрагмента серветки на поверхню основи (пензлем від центру до країв, через файл); • просушування виробу (феном, при кімнатній температурі); • нанесення тіней за допомогою сухих пастелей; • покриття виробу акриловим лаком; • просушування виробу; • оздоблення виробу (глітерами, блискітками, об'ємними контурами, стрічками тощо). Остаточна обробка виробу. Контроль якості виробу. Технологічна послідовність виготовлення декупажу на темному фоні. Правила нанесення темного фону чорною фарбою, чорними перманентними маркерами.	мас уявлення про техніки художнього декупажу; характеризує матеріали, які використовуються для виготовлення цих технік; добирає інструменти та пристосування для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; розробляє ескізний малюнок виробу; підготовує поверхні основи (знежирення, ґрунтовка); покриває основи рисовим папером, темною фарбою або перманентними маркерами; наносить кракелюрний лак; фарбує поверхні основи акриловою фарбою світлих тонів; просушує виріб для розтріскування; вирізує (вириває) фрагмент (-и) серветки; розташовує композиційно фрагменти серветки на поверхні основи; розводить клей; приклеює фрагменти серветки на поверхню основи (пензлем від центру до країв, через файл); просушує виріб (феном, при кімнатній температурі); покриває виріб акриловим лаком;	збагачення уявлення про декупаж, розширення знань про матеріали для декупажу, його техніки, розвиток уваги, порівняння властивостей матеріалів для декупажу, аналіз зразків виробів. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> на основі збагачення словника назвами видів декупажу та матеріалів, назвами трудових операцій, супроводжуючого мовлення. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації, розвиток просторового орієнтування на площині основи для декупажу, дрібної моторики руки у процесі різання, розривання серветок, роботи з рисовим папером. <i>Особистісний розвиток:</i> формування охайності, працелюбності, відповідальності за якість виконаної роботи, наполегливості у досягненні мети, розвиток інтересу до виробів декоративно-ужиткового мистецтва, формування естетичної потреби у спілкуванні з ним, розвиток емоційно-естетичного сприймання, відчуття кольорової гами.
---	---	--

	<i>Практична робота.</i> Декорування тарілки з темним фоном. Виготовлення ескізного малюнка. Добір та підготовка матеріалів, інструментів та приладдя. Виготовлення декупажу за технологічними етапами: • підготовка поверхні основи (знежирення, ґрунтовка); • покриття основи білою фарбою; • просушування; • вирізування (виривання) фрагменту (-ів) серветки; • композиційне розташування фрагменту серветки на поверхні основи; • розведення клею; • приклеювання фрагмента серветки на поверхню основи (пензлем від центру до країв, через файл); • просушування виробу (феном, при кімнатній температурі); • фарбування фону перманентними чорними маркерами та чорною акриловою фарбою; • покриття виробу акриловим лаком; • просушування виробу; • оздоблення виробу (ґліттерами, блискітками, об'ємними контурами, стрічками тощо). Остаточна обробка виробу. Контроль якості виробу. Технологічна послідовність виготовлення зворотного декупажу на склі. <i>Практична робота.</i> Декорування прозорої тарілки зворотнім декупажем. Виготовлення ескізного малюнка. Добір та підготовка матеріалів, інструментів та приладдя. Виготовлення декупажу за технологічними етапами: • підготовка поверхні основи (знежирення); • вирізування (виривання) фрагменту (-ів) серветки; • композиційне розташування фрагменту серветки на поверхні основи; • розведення клею;	оздоблює виріб (ґліттерами, блискітками, об'ємними контурами, стрічками тощо); контролює якість виробу; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	
--	---	---	--

	• приклеювання фрагмента серветки на поверхню основи (пензлем від центру до країв, через файл); • просушування виробу (феном, при кімнатній температурі); • нанесення кракелюрного лаку на всю поверхню або фрагментарно; • просушування; • нанесення світлої фарби; • просушування; • нанесення темної фарби; • покриття виробу акриловим лаком; • просушування виробу; • оздоблення виробу (глітерами, блискітками, об'ємними контурами, стрічками тощо). Остаточна обробка виробу. Контроль якості виробу.		
--	---	--	--

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Скляні прозорі вази, тарілки, чашки, пляшки, порцелянові тарілки, підноси

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Ножиці
2. Пензлі (широкі, плоскі)
3. Тампон з поролону (шматочок поролону та прищіпка)
4. Тарілочки (кришки) для розведення фарб та клею
5. Ганчірка з м'якої тканини для промакування залишків води та клею
6. Фен

Матеріали

1. Паперові тришарові серветки з малюнками
2. Засіб для знежирення поверхонь (спирт, ацетон, засіб для миття посуду)
3. Клей ПВА або спеціальний клей для декупажу
4. Перманентний маркер
5. Рисовий папір
6. Кракелюрний однокомпонентний лак
7. Фарба акрилова біла

8. Фарба акрилова чорна
9. Фарбники для фарб
10. Лак акриловий
11. Гліттери
12. Об'ємні контури
13. Стрази
14. Блискітки
15. Стрічки

Інтернет-посилання

1. <http://dcpgru/mclasses/>
2. http://www.liveinternet.ru/showalljournal.php?tag_name=
3. <http://ru.wikipedia.org/wiki/>
4. <http://samodelki.com.ua/taxonomy/term/23>
5. http://artlavka.com.ua/article_info.php/articles_id/3

Варіативний модуль

Технологія виготовлення швейних виробів (машинним способом, за готовим кроєм) 5, 6, 7, 8, 9 класи

Пояснювальна записка

Варіативний модуль розроблено до навчальної програми для учнів 5-9 класів спеціальних шкіл-інтернатів I – II ступеня для дітей з недоліками інтелектуального розвитку «Трудове навчання. Декоративно-ужиткове мистецтво». Оскільки навчання за даним модулем передбачає користування електричними приладами (швейні машини, електропраски), слід обирати його для навчання в разі відсутності медичних протипоказань у учнів групи.

Програмою модуля передбачено:

- ✓ одержання інформації з елементарних основ машинознавства;
- ✓ вправи на засвоєння прийомів роботи на швейній машині з електроприводом;
- ✓ ознайомлення з технічними і технологічними властивостями тканин та їх доцільним використанням (*відомості з матеріалознавства*);
- ✓ ознайомлення учнів з деякими швейними операціями на прикладі виготовлення простих швейних виробів та одягу за готовим кроєм;

- ✓ знайомство з професіями дизайнера одягу, модельєра, кравця, швачки тощо;
- ✓ засвоєння правил безпечної праці з інструментами, машинами, електричними приладами та санітарно-гігієнічних вимог, організації робочого місця.

При вивченні програмного матеріалу модуля необхідно прищеплювати учням навички якісного виконання робіт, ефективного використання часу, економної витрати матеріалів і бережливого ставлення до інструментів, обладнання, запроваджувати раціональні прийоми й методи праці, систематично поповнюючи їх знання про нове обладнання, досконаліші сучасні технологічні процеси. Навчання має бути спрямоване на розвиток в учнів елементарного технічного мислення та вміння застосовувати теоретичні знання на практиці. Програма інтегрує знання учнів із ручної праці, математики, природознавства, історії, СПО та образотворчого мистецтва. Для розширення світогляду вихованців можливе проведення екскурсій на швейні фабрики, підприємства, ательє з метою ознайомлення із сучасним швейним виробництвом (проведення екскурсій можливе за рахунок годин резерву часу, яке передбачене у кожному класі). Перелік об'єктів праці є орієнтовним, тому вчитель може вносити зміни та доповнення, враховуючи умови, матеріально-технічну базу майстерень та контингент учнів.

Основною метою навчання за даним модулем є оволодіння загальнотрудовими і спеціальними вміннями і навичками в області технології виготовлення швейних виробів та одягу. Досягнення мети припускає рішення ряду завдань :

- ✓ розвиток пізнавально-трудої активності;
- ✓ формування творчої особистості, розвиток естетичного почуття і ініціативи;
- ✓ формування знань і умінь, необхідних для виконання практичних робіт;
- ✓ виховання відповідального ставлення до праці і її результатів;
- ✓ формування культури праці;
- ✓ розвиток відчуття гармонії кольорів;
- ✓ знання щодо пропорцій тіла людини;
- ✓ формування вміння гарно одягатися;
- ✓ сприяння їх соціальній адаптації;
- ✓ забезпечення самостійності в побуті.

Програма модуля «Технологія виготовлення швейних виробів (машинним способом, за готовим кроєм)» розрахована на 5 етапів навчання, з поступовим ускладненням матеріалу. Вчитель може планувати даний модуль 1 раз на рік, в кінці I або II семестру з 5 по 9 клас (20 год. у 5-7 класах, 24 год. у 8-9 класах).

Під час виконання робіт необхідно приділяти увагу організації робочого місця, правилам безпечної праці, санітарно-гігієнічним вимогам.

Програма 5 клас

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
--------------	-----------------------------	----------------------------	---

20	Бесіда про професію швачки. Види швейних виробів. Вимоги до швейних виробів (гігієнічні, естетичні, економічні). Текстильні матеріали: тканина, нитки. Короткі відомості про текстильні волокна та їх види. Будова тканини (основа, піткання, пруг). Лицьовий і виворітний боки тканини. <i>Практична робота.</i> Визначення властивостей тканини, лицьового і виворітного боку тканини, основи, піткання та пругу тканини. Ознайомлення з будовою, видами, марками та призначенням швейної машини. Види робіт на швейній машині. Підготовка швейної машини до роботи. Добір і установка машинних голок. Регулювання натягу ниток. Правила безпечної праці при роботі з швейним обладнанням та пристосуваннями. Організація робочого місця, санітарно-гігієнічні вимоги. <i>Практична робота.</i> Правильна посадка під час роботи на машині (положення рук, ніг, корпусу). Підготовка машини до роботи (зовнішній огляд, включення і виключення). Пуск і зупинка швейної машини. Робочий і вільний хід. Основні механізми, заправка верхньої і нижньої ниток. <i>Практична робота.</i> Намотування нитки на шпульку за допомогою спеціального механізму. Заправка верхньої і нижньої ниток. Види строчок (залежно від марки машини). <i>Практична робота.</i> Виконання строчок на папері і тканині по прямих, закруглених і зигзагоподібних лініях. Виконання машинних рядків з орієнтиром на лапку (прямих, закруглених, зигзагоподібних).	Учень: має уявлення про професію швачки; називає швейні вироби; розпізнає тканини, нитки; розпізнає і називає нитки основи, піткання, пруг; розрізняє лицьовий і виворітний бік тканини; добирає інструменти та пристосування для роботи; обґрунтовує добір конструкційних матеріалів залежно від виробу; виконує розкладку викрійок на тканині; розкроює тканину; виконує машинні шви; виготовляє та оздоблює виріб; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про професії, розширення знань про текстильні матеріали, інструменти та пристосування для робіт з ними, аналіз, порівняння властивостей матеріалів; засвоєння технічних та спеціальних знань при виготовленні швейних виробів машинним способом; відпрацювання алгоритму виготовлення виробу; збагачення уявлень щодо різноманітності видів рукоділля. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> збагачення словника назвами швів, використання їх назв у розгорнутому мовленні, супроводжуючому мовленні; використання назв технологічних етапів, інструментів, трудових операцій у словесному описі власної діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації, розвиток просторового орієнтування на площині тканини, дрібної моторики руки у процесі різання тканини, шиття; корекція та розвиток точності рухів рук та пальців на шиття на швейній машині, розвиток просторових уявлень (угорі, внизу, ліворуч, праворуч, в центрі або середині). <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток в дітей творчого мислення, уваги; формування витривалості, наполегливості, посидючості в роботі;
----	---	---	--

	Види швів. Шви упідгин з відкритим та закритим зрізом, зшивний: конструкція та використання цих швів. <i>Практична робота.</i> Вправи на виконання швів (упідгин з відкритим та закритим зрізом, зшивний). Робота з тканиною. Назва тканин, використовуваних для виготовлення заданих виробів. Ручні і машинні роботи при пошитті виробів. Машинні шви: крайовий, впідгибку із закритим зрізом, зшивний. Конструкція і застосування цих швів. Порівняння роботи вручну і на швейній машині. <i>Практична робота.</i> Виготовлення головної хустки квадратної форми або носової хустки, обробленої крайовим швом впідгибку із закритим зрізом. Підготовка машини до шиття. Обробка протилежних зрізів в хустці на машині швом впідгибку із закритим зрізом. Закріплення рядка вручну. <i>Практична робота.</i> Виготовлення торбинки (сумки господарської), наволочки або пов'язки для чергового з двох шарів тканини із зав'язками з тасьми за технологічною послідовністю за готовим кресленням. Волого-теплова обробка виробу.		розвиток естетичного та художнього смаку, творчих здібностей, фантазії; формування практичних трудових знань, умінь і навичок, поважного відношення до трудової діяльності, формування охайності, працелюбності, відповідальності за якість виконаної роботи, наполегливості у досягненні мети.
--	---	--	--

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Наволочка, торбинка, сумка, гольниця, прихватка, повязка для чергового, хустка носова або головна, саше тощо.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Швейна машина
2. Ножиці
3. Голки
4. Наперсток
5. Праска (парова праска)
6. Дошка для прасування
7. Розпилювач води
8. Крейда
9. Кравецькі шпильки
10. Папір для викрійок

11. Сантиметрова стрічка
12. Лінійка
13. Олівець

Матеріали

1. Тканина (бавовняна)
2. Котушкові нитки різних кольорів
3. Матеріали для оздоблення, фурнітура

Програма 6 клас

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
20	Технологія виготовлення поясних швейних виробів (за готовою викрійкою). Види поясних виробів. Загальні відомості про фартухи: фасони, призначення, деталі, тканина, оздоблення, розміри. Види робіт: знімання мірок (назви, позначення, призначення, запис); викрійка (назви зрізів); деталь (назви зрізів). Назви швів, що застосовуються для пошиття виробу. Елементарне моделювання основної частини фартуха (зміна фасону). Ознайомлення з професією "Художника модельєра". Повторення: види робіт на швейній машині, підготовка швейної машини до роботи. Правила безпечної праці при роботі з швейним обладнанням та пристосуваннями. Організація робочого місця, санітарно-гігієнічні вимоги. <i>Практична робота.</i> Виготовлення фартуха на поясі (без нагрудника) з накладними кишеньками. ● знімання мірок. (правила знімання мірок, основні точки і лінії на фігурі); ● вирізування викрійки; ● підготовка тканини до розкрою; ● розміщення викрійок на тканині (послідовність розкрою); ● викроювання деталей;	Учень: має уявлення про призначення виробу, фасони, можливе оздоблення та види робіт за малюнками; називає швейні вироби, назви зрізів викрійки, деталей, назви швів; вирізує викрійку та викроює деталі; обробляє зрізи та з'єднує їх; має уявлення про призначення кишень, назви зрізів та способи обробки; називає форми кишень та оздоблення на зразках, малюнках; має уявлення про елементарне моделювання накладних кишень; обробляє зрізи деталі кишень; з'єднує кишень з деталлю виробу за зразком;	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлення про професії, збагачення уявлень про види фартуків, фасони, деталі, оздоблення, моделювання основної частини, про призначення накладних кишень, оздоблення та моделювання; формування умінь аналізувати зразки кишень за малюнками (форма, оздоблення, спосіб обробки зрізів та з'єднання з основною деталлю); формування діяльності на основі виконання завдань за зразком, малюнком та інструкційною картою; розширення знань про текстильні матеріали, інструменти та пристосування для робіт з ними, аналіз, порівняння властивостей матеріалів; засвоєння технічних та спеціальних знань при виготовленні швейних виробів машинним способом; відпрацювання алгоритму

	• обробка зачіпів; • прийоми обробки пояса, низу виробу; • виготовлення пояса; • обробка деталей фартушка та їх з'єднання (моделювання основної частини деталі); • примірка (усунення дефектів); • знімання залишків намітки, чищення лицьового й виворотного боків; • волого-теплова обробка деталей і готового виробу. Кишені накладні. Призначення кишень. Форма, оздоблення кишень, назва зрізів. Моделювання кишень. Способи обробки зрізів. З'єднання з основною деталлю виробу, закріплення кутів. <i>Практична робота.</i> Моделювання кишень за готовою викрійкою (лекалом). Обробка зрізів кишень (верхній зріз – швом упідгин із закритим зрізом, бокові і нижній зріз – швом упідгин із відкритим зрізом). З'єднання кишень з виробом: подвійною строчкою по краю підгину на відстані 4-5 мм,; закріплення верхніх кутів подвійною строчкою, строчкою у вигляді трикутника. Волого-теплова обробка готового виробу. <i>Презентація виготовленого виробу.</i> Презентація, самооцінка та оцінювання виробів.	організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	виготовлення виробу; збагачення уявлень щодо різноманітності видів рукоділля. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток словникового запасу новими словами (назви контурних ліній, зрізів, мірок); збагачення словникового запасу професійними термінами (назви деталей, зрізів); використання їх назв у розгорнутому мовленні, супроводжуючому мовленні; використання назв технологічних етапів, інструментів, трудових операцій у словесному описі власної діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації; розвиток просторового орієнтування на основі викрійки деталей виробу та моделювання основної частини фартушка та кишень; дрібної моторики руки у процесі різання тканини, шиття; корекція та розвиток точності рухів рук та пальців на шиття на швейній машині, розвиток просторових уявлень (угорі, внизу, ліворуч, праворуч, в центрі або середині). <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток в дітей творчого мислення, уваги; формування витривалості, наполегливості, посидючості в роботі; розвиток естетичного та художнього смаку, творчих здібностей, фантазії;
--	---	---	---

			формування практичних трудових знань, умінь і навичок, розвиток охайності, точності виконання практичних дій (робота з ножицями, рівність машинної строчки); поважного відношення до трудової діяльності, формування охайності, працелюбності, відповідальності за якість виконаної роботи, наполегливості у досягненні мети.
--	--	--	---

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Поясний виріб – фартушок на поясі (без нагрудника) з накладними кишенями.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Швейна машина
2. Ножиці
3. Голки
4. Наперсток
5. Праска (парова праска)
6. Дошка для прасування
7. Розпилювач води
8. Крейда
9. Кравецькі шпильки
10. Папір для викрійок
11. Сантиметрова стрічка
12. Лінійка
13. Олівець

Матеріали

1. Тканина (бавовняна)

2. Котушкові нитки різних кольорів
3. Матеріали для оздоблення, фурнітура

**Програма
7 клас**

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
20	Технологія виготовлення поясних швейних виробів (за готовою викрійкою). Відомості про одяг. Спідниці. Фасони спідниць. Тканини для пошиття спідниць. Назви деталей. Мірки для визначення розміру спідниці. Визначення кількості тканини для спідниці. Назви зрізів на викрійці, назви зрізів на деталі. Розташування швів. Врахування напряму основи тканини при розкладанні викрійки. Повторення: види робіт на швейній машині, підготовка швейної машини до роботи. Правила безпечної праці при роботі з швейним обладнанням та пристосуваннями. Організація робочого місця, санітарно-гігієнічні вимоги. <i>Практична робота.</i> Вправи на виконання строчок на швейній машині: прямі та зигзаг. Виготовлення спідниці розкльошеної (великий кльош, середній кльош, малий кльош, „напівсонце”, „сонце”) на еластичній тасьмі по лінії талії. Аналіз зразка і складання плану пошиття (під керівництвом учителя). Запис в зошит короткого предметного плану виготовлення будь-якого швейного виробу: мірки, креслення, викрійка, розкрій, пошив. Зняття мірок. Розкрій полотнищ(а) спідниці при безпосередній допомозі учителя на тканині. З'єднання деталей спідниці. Обробка зрізів. Назва деталей спідниці. Назва зрізів деталей. Підготовка деталей крою до з'єднання.	Учень: називає швейні вироби, назви зрізів викрійки, деталей, назви швів; має уявлення про фасони спідниць, розпізнає їх на малюнках; знімає мірки, викроює деталі; обробляє зрізи та з'єднує їх; має уявлення про види обробки верхнього зрізу спідниці; обробляє пояс; з'єднує пояс із спідницею; має уявлення про види обробки нижнього зрізу спідниці; обробляє нижній зріз спідниці швом упідгин із закритим зрізом; закріплює підгин ручним і машинним способом; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлень про фасони спідниць, матеріали для їх виготовлення; розвиток мислення на основі визначення та виконання видів діяльності (зняття мірок, вирізування викрійки, деталей); збагачення явлень про обробку нижнього зрізу різними видами швів; формування діяльності на основі виконання завдань за зразком, малюнком та інструкційною картою; розширення знань про текстильні матеріали, інструменти та пристосування для робіт з ними; засвоєння технічних та спеціальних знань при виготовленні швейних виробів машинним способом; відпрацювання алгоритму виготовлення виробу; збагачення уявлень щодо різноманітності видів рукоділля. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення на основі збагачення словника спеціальними термінами щодо обробки верхнього

	<i>Практична робота.</i> Підготовка деталей спідниці до обробки. З'єднання деталей спідниці (якщо це потрібно). Сколювання, зметування, сточування, прасування бічних швів спідниці. Обробка зрізів строчкою зигзаг тощо. Обробка верхнього зрізу спідниці. Спосіб обробки верхнього зрізу (поясом, еластичною тасьмою та ін.). <i>Практична робота.</i> 1 варіант. Виготовлення поясу спідниці для вдівання еластичної тасьми. Обробка пришивного поясу. Виконання технологічного отвору для втягання еластичної тасьми. З'єднання поясу з виробом. Зняття мірки обхвату талії і визначення довжини еластичної тасьми. Протягання еластичної тасьми в пояс і закріплення кінців косими стібками. 2 варіант. Виготовлення поясу спідниці на основі широкої еластичної тасьми. Зняття мірки обхвату талії і визначення довжини еластичної тасьми-поясу. Застрочування еластичної тасьми в кільце. Настрочування еластичної тасьми на верхній зріз спідниці. Обробка нижнього зрізу спідниці. Види обробки нижнього зрізу спідниці. Залежність обробки від фасону, тканини. Ширина підгину. Правила волого-теплової обробки розкльошених спідниць. <i>Практична робота.</i> Примірка. Усунення дефектів виробу. Вирівнювання нижнього краю. Обробка нижнього зрізу спідниці швом упідгин із закритим зрізом (швом упідгин із відкритим зрізом). Закріплення підгину ручними стібками, машинною строчкою. Припрасування. <i>Презентація виготовленого виробу.</i> Презентація, самооцінка та оцінювання виробів.	зрізу спідниці; розвиток умінь робити словесний звіт про спосіб обробки нижнього зрізу спідниці після виконання практичного завдання; розвиток словникового запасу новими словами (назви контурних ліній, зрізів, мірок); збагачення словникового запасу професійними термінами (назви деталей, зрізів); використання їх назв у розгорнутому мовленні, супроводжуючому мовленні; використання назв технологічних етапів, інструментів, трудових операцій у словесному описі власної діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації; розвиток просторового уявлення на основі розпізнання деталей спідниці на викрійці; дрібної моторики руки у процесі різання тканини, шиття; корекція та розвиток точності рухів рук та пальців на шиття на швейній машині, розвиток просторових уявлень (угорі, внизу, ліворуч, праворуч, в центрі або середині). <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток вольових якостей: наполегливості, бажання виконати завдання до кінця; розвиток самостійності виконання практичних завдань; розвиток естетичного та художнього смаку, творчих здібностей, фантазії;
--	--	--

			формування практичних трудових знань, умінь і навичок, розвиток охайності, точності виконання практичних дій (робота з ножицями, рівність машинної строчки); поважного відношення до трудової діяльності.
--	--	--	---

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Поясний виріб – спідниця розкльошена (великий кльош, середній кльош, малий кльош, „напівсонце”, „сонце”) на еластичній тасмі по лінії талії

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Швейна машина
2. Ножиці
3. Голки
4. Наперсток
5. Праска (парова праска)
6. Дошка для прасування
7. Розпилувач води
8. Крейда
9. Кравецькі шпильки
10. Папір для викрійок
11. Сантиметрова стрічка
12. Лінійка
13. Олівець

Матеріали

1. Тканина
2. Котушкові нитки різних кольорів
3. Еластична тасьма (звичайна, широка)
4. Матеріали для оздоблення, фурнітура

Програма

8 клас

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
24	Технологія виготовлення плечових виробів. Плечові вироби. Види легкого жіночого одягу. Експлуатаційні, естетичні та гігієнічні вимоги до блуз. Тканини для пошиття дитячих і жіночих блуз, сарафанів. Правила і послідовність зняття мірок з фігури. Позначення мірок. Розміри плечового виробу. Мірки для побудови креслень плечових жіночих і дитячих виробів. Назва деталей блузи, зрізів деталей. Назви контурних ліній деталей на кресленні. Користування журналами та готовими викрійками для шиття у виборі виробу. Повторення: види робіт на швейній машині, підготовка швейної машини до роботи. Правила безпечної праці при роботі з швейним обладнанням та пристосуваннями. Організація робочого місця, санітарно-гігієнічні вимоги. <i>Практична робота.</i> Вправи на виконання строчок на швейній машині: прямі та зигзаг. Знімання мірок. Визначення розміру одягу. Вирізування викрійки з готового креслення. Розкладання викрійки на тканину. Викроювання деталей з урахуванням припуску на шви. Обробка зрізів у жіночих і дитячих плечових виробах косою бейкою. Різновиди обробки зрізів пройм та горловини. Шви, що застосовуються при пошитті виробів. Надсічки та їх призначення. <i>Практична робота.</i> Прокладання контрольних ліній (позначення середини деталі). З'єднання деталей виробу (бічних і плечових зрізів) із попереднім зметуванням. Обробка зрізів. Обробка косою бейкою зрізу горловини і пройми виробу із використанням різних доповнень (мережива, тасьми та ін.). Обробка зрізу по лінії низу швом упідгин із закритим зрізом. Оздоблення виробу.	Учень: має уявлення про плечові вироби; знімає мірки з фігури людини; називає деталі, їх зрізи, контурні лінії на кресленні; визначає розмір одягу; вирізує викрійку; викроює деталі; використовує надсічки та шви для пошиття швейних виробів за їх призначенням; обробляє косою бейкою зрізи горловини і пройми за допомогою вчителя; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> збагачення уявлень про жіночі і дитячі швейні вироби на основі характеристики (призначення, деталі, тканина, розміри, фасони); розвиток мислення на основі визначення та виконання видів діяльності (зняття мірок, вирізування викрійки, деталей); формування загально трудових умінь: <i>орієнтування</i> в способі виконання швейного виробу; <i>планування</i> послідовності виконання трудових операцій (позначення середини деталей, з'єднання деталей, обробка зрізу горловини, обробка зрізу пройми та низу); <i>контролювання</i> обробки зрізів та з'єднання деталей (самоконтроль), на основі порівняння результатів своєї діяльності з еталоном (зразком); розширення знань про текстильні матеріали, інструменти та пристосування для робіт з ними; засвоєння технічних та спеціальних знань при виготовленні швейних виробів машинним способом; збагачення уявлень щодо різноманітності видів рукоділля. <i>Мовленнєвий розвиток:</i> розвиток мовлення на основі збагачення словника спеціальними термінами щодо виготовлення

	Волого-теплова обробка виробу. Складання готового виробу. Підбір аксесуарів. <i>Презентація виготовленого виробу. Презентація, самооцінка та оцінювання виробів.</i>	плечових виробів; розвиток умінь робити словесний звіт про виконання практичного завдання; розвиток словникового запасу новими словами (назви контурних ліній, зрізів, мірок); збагачення словникового запасу професійними термінами (назви деталей, зрізів); використання їх назв у розгорнутому мовленні, супроводжуючому мовленні; використання назв технологічних етапів, інструментів, трудових операцій у словесному описі власної діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації; розвиток просторового уявлення на основі розпізнання деталей на викрійці; дрібної моторики руки у процесі різання тканини, шиття; корекція та розвиток точності рухів рук та пальців на шиття на швейній машині, розвиток просторових уявлень (угорі, вниз, ліворуч, праворуч, в центрі або середині). <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток волевольових якостей: наполегливості, бажання виконати завдання до кінця; розвиток самостійності виконання практичних завдань; розвиток естетичного та художнього смаку, творчих здібностей, фантазії; формування практичних трудових знань, умінь і навичок, розвиток
--	--	---

			охайності, точності виконання практичних дій (робота з ножицями, рівність машинної строчки); поважного відношення до трудової діяльності.
--	--	--	---

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Плечовий виріб – блуза чи туніка дитяча і жіноча без рукавів з круглим вирізом горловини і пройми, сарафан дитячий чи жіночий з еластичною тасмою по лінії талії.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Швейна машина
2. Ножиці
3. Голки
4. Наперсток
5. Праска (парова праска)
6. Дошка для прасування
7. Розпилювач води
8. Крейда
9. Кравецькі шпильки
10. Папір для викрійок
11. Сантиметрова стрічка
12. Лінійка
13. Олівець

Матеріали

1. Тканина
2. Котушкові нитки різних кольорів
3. Коса бейка

4. Матеріали для оздоблення, фурнітура

Програма 9 клас

К-ть год.	Зміст навчального матеріалу	Навчальні досягнення учнів	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
24	Технологія виготовлення поясних виробів. Брюки дівочі. Фасони брюк дівочих. Тканини для пошиття брюк. Назви деталей та їх зрізів. Мірки для побудови креслення. Назви контурних ліній на кресленні, зрізів на деталі. Користування журналами та готовими викрійками для шиття у виборі виробу. Повторення: види робіт на швейній машині, підготовка швейної машини до роботи. Правила безпечної праці при роботі з швейним обладнанням та пристосуваннями. Організація робочого місця, санітарно-гігієнічні вимоги. <i>Практична робота.</i> Вправи на виконання строчок на швейній машині: прямі та зигзаг. Підбір тканини для брюк. Знімання мірок. Визначення розміру одягу. Вирізування викрійки брюк з готового креслення. Підготовка тканини до розкладання викрійки дівочих брюк. Розкладка викрійки на тканині. Викроювання деталей з урахуванням припуску на шви. Вирізування деталей. Технологія пошиття брюк дівочих. Способи з'єднання деталей. Кишені накладні, місця їх розташування. Обробка зрізів, швів. Послідовність пошиття брюк. <i>Практична робота.</i> Підготовка крою до обробки. Викроювання кишень, їх застрочування. З'єднання шагових зрізів та середнього зрізу. Обробка верхнього та нижніх зрізів швом упідгин із закритим зрізом. Вдівання еластичної тасьми. Волого-теплова обробка виробу.	Учень: має уявлення про пояснії вироби; знімає мірки з фігури людини; називає деталі, їх зрізи, контурні лінії на кресленні; визначає розмір одягу; вирізує викрійку; викроює деталі; використовує шви для пошиття швейних виробів за їх призначенням; обробляє накладні кишені і настрочує їх на виріб; організовує робоче місце; дотримується правил безпечної праці, санітарно-гігієнічних вимог.	<i>Пізнавальний розвиток:</i> Збагачення уявлень про швейні вироби на основі характеристики (призначення, деталі, тканина, розміри, фасони); розвиток мислення на основі визначення та виконання видів діяльності (зняття мірок, вирізування викрійки, деталей); формування загально трудових умінь: <i>орієнтування</i> в способі виконання швейного виробу; <i>планування</i> послідовності виконання трудових операцій (з'єднання деталей, обробка зрізів, поясу та низу); <i>контролювання</i> обробки зрізів та з'єднання деталей (самоконтроль), на основі порівняння результатів своєї діяльності з еталоном (зразком); розширення знань про текстильні матеріали, інструменти та пристосування для робіт з ними; засвоєння технічних та спеціальних знань при виготовленні швейних виробів машинним способом; збагачення уявлень щодо різноманітності видів рукоділля. <i>Мовленнєвий розвиток:</i>

	<i>Презентація виготовленого виробу. Презентація, самооцінка та оцінювання виробів.</i>	розвиток мовлення на основі збагачення словника спеціальними термінами щодо виготовлення поясних виробів; розвиток умінь робити словесний звіт про виконання практичного завдання; розвиток словникового запасу новими словами (назви контурних ліній, зрізів, мірок); збагачення словникового запасу професійними термінами (назви деталей, зрізів); використання їх назв у розгорнутому мовленні, супроводжуючому мовленні; використання назв технологічних етапів, інструментів, трудових операцій у словесному описі власної діяльності. <i>Сенсомоторний розвиток:</i> розвиток зорово-моторної координації; розвиток просторового уявлення на основі розпізнання деталей на викрійці; дрібної моторики руки у процесі різання тканини, шиття; корекція та розвиток точності рухів рук та пальців на шиття на швейній машині, розвиток просторових уявлень (угорі, внизу, ліворуч, праворуч, в центрі або середині). <i>Особистісний розвиток:</i> розвиток волевих якостей: наполегливості, бажання виконати завдання до кінця; розвиток самостійності виконання практичних завдань; розвиток естетичного та
--	--	--

			художнього смаку, творчих здібностей, фантазії; формування практичних трудових знань, умінь і навичок, розвиток охайності, точності виконання практичних дій (робота з ножицями, рівність машинної строчки); поважного відношення до трудової діяльності.
--	--	--	--

Орієнтовний перелік об'єктів праці

Поясний виріб – брюки дівочі, капрі, шорти, піжамні брюки, брюки-банани на еластичні тасьмі.

Інструменти, обладнання та пристосування

1. Швейна машина
2. Ножиці
3. Голки
4. Наперсток
5. Праска (парова праска)
6. Дошка для прасування
7. Розпилювач води
8. Крейда
9. Кравецькі шпильки
10. Папір для викрійок
11. Сантиметрова стрічка
12. Лінійка
13. Олівець

Матеріали

1. Тканина
2. Котушкові нитки різних кольорів
3. Еластична тасьма (звичайна, широка)
4. Матеріали для оздоблення, фурнітура

Інтернет-посилання

1. <http://ua.convdocs.org/docs/index-30849.html?page=7>
2. www.iitzo.gov.ua/.../programa_5-10kl_rozum_vidstal_trudove_navchan
3. www.ippo.if.ua "Технології" 10-11 класи
4. http://mnvk-rizhavka.at.ua/publ/shvejna_sprava/profesija_quot_shvachka_quot_programa/17
5. <http://www.ippo.if.ua/predmety/trudove/index.php?r=site/anot&id=79>